

Serie nouă
NOIEMBRIE 2018

ACTUALITATEA

MUZICALĂ

11

(CCVIII)

48 pagini

ISSN

1220-742X

REVISTĂ LUNARĂ A UNIUNII COMPOZITORILOR ȘI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA

Din s u m a r:

- ✓ Simfonicele Filarmonicii "George Enescu"
- ✓ Festivalul de Harpă București
- ✓ Remember Liviu Dănceanu
- ✓ Eveniment cu Marina Voica
- ✓ Marina Florea, Alina Mavrodin Vasiliu, Corina-Elena Badea
- ✓ Teatrul "C. Tănase" în Israel

În imagine:
Alina MAVRODIN VASILIU

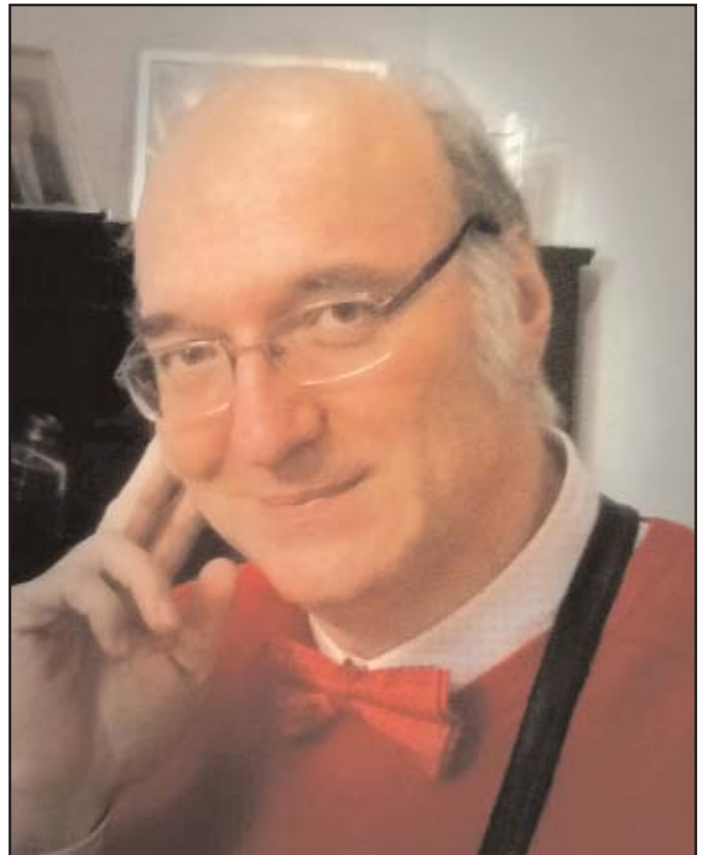
Simbolic și inițiativ (I)

Se diferențiază, în genere, între gândirea simbolică și aceea discursivă. Prin faptul simbolic, discursul este suspendat în favoarea unui înțeles „pe scurtătură”. De fapt, expresia simbolică se coagulează la capătul unui parcurs experiențial, ea având astfel virtuțile unei cadențe muzicale: închide un proces și, totodată, exprimă ideatica întezării unui nou orizont, așadar deschide către un altceva, dorit, sperat, posibil... Închiderea implică o relație, de regulă coerentă, între ceea ce s-a putut face și orizontul unei ajungeri visate. Exprimarea se face printr-o formulă, asemănător unui protocol lingvistic, unei parole ultime.

Obiectiv, cadența este așteptatul necesar statuării unui sentiment de împlinire lucrativă, ca întregire a unui demers compozițional teleologic. Sub acest aspect, momentul cadenței exprimă o sinteză la capătul unui discurs dezinent, orientat către concretitudinea finalității. Cadența nu este deci rezumativă, ci, așa cum am spus, sintetică. Articularea ei conferă discursului acceptabilitate, măcar pentru conformitate. Adesea, pe linie tehnică, cadența poate fi pur convențională, ca o ramă. Decorativ, unele rame sunt mai groase și robuste – vezi anvergura formală a segmentelor de *coda* din muzicile instrumentale –, altele mai subțiri și rafinate – precum suplețea și melismatica formulelor de închidere din muzicile intonaționale (vocale). Sunt însă și rame cadențiale extrem de discrete, ce par a lăsa finalitatea discursului să se decontureze în ambient (finalul *Simfoniei a III-a* de Brahms).

La cadență survine și un sentiment de acutizare a timpului, ca dintr-o comprimare prin accelerare. Se trece, mai mult sau mai puțin abrupt, într-un alt registru, de obicei intensiv, prin aceea că pășirea din parcursul de până atunci se schimbă, nevoit, în alunecare. Asociată glissando-ului cadențial este o anume stare de îngrijorare, o tensiune lăuntrică în raport cu faptul că așteptatul cadenței se poate confirma sau infirma atât ca obiect, cât și ca expresie relațională, în acord sau contrar discursului care o precede. Mai rar se întâmplă ca timpul cadenței să capete atributul sublimativ al lătorii: transcendența. Asta se poate proba cu claritate la o scară formală superioară, mai amplă, de exemplu prin introducerea mișcării lente între alte două rapide sau, și mai interesant, prin paralelismul travaliului la o lucrare amplă/complexă cu cel, oarecum mai lejer, de terminare (între timp) a mai multor lucrări mai mici/simple. Lentoarea dă fond transcendenței, pe când rapiditatea o anihilează.

Cadența ca atare implică predictiv materialitatea unui condens definitiv și abisal: tăcerea. Mai bine zis, tăcerea fără-de-gând. Chiar și așa, însă, dacă după cadență se tace în totalitate – adică fără aplauze – se produce o stare magică, ca în proximitatea sacrului; un fior de liniște spirituală. (Cine concepe să aplaude

după o liturghie?) Aplauzele vin să confirme imediat și cât se poate de primar un grad de apreciere, referit în fond virtuozității exprimării concertistice, iar nu profunzimii expresiei artistice. Totodată, ele și zdruncină încremenitul unei tăceri anomice, cu prețul suspendării, cel puțin pe moment, a oricărui gând reflexiv.

(va urma)

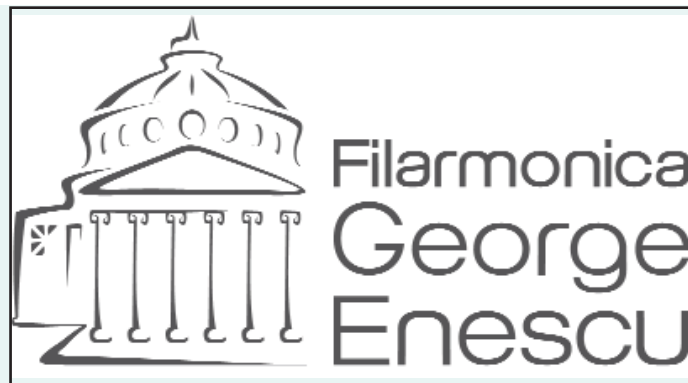
George BALINT

DIN SUMAR

Simfonicele Filarmonicii “G. Enescu”.....	2-5
Orchestrale și Formațiile Radio.....	6-9
Pe scenele bucureștene - recitaluri.....	10-12
În lumea lui Aurel Stroe.....	13-15
Festivalul de Harpă București.....	15-16
In memoriam Liviu Dănceanu.....	17-19
Festivaluri muzicale autumnale.....	20-25
Punctul pe j... azz.....	30-31
Lansare carte Marina Voica.....	32-34
Festivaluri folk.....	35
Apariții: A. Mavrodin, E. Badea, M. Florea..	38-41
Teatrul “C. Tănase” în Israel.....	44-46
Discuri.....	47-48

Deschiderea stagiunii la Ateneul Român

Sub genericul *Filarmonica "George Enescu" - 150 de ani*, în 4-5 octombrie 2018, renumita instituție bucureșteană și-a deschis noua stagiune simfonică cu două evenimente prestigioase, care l-au adus în prim plan pe pianistul și dirijorul Christian Zacharias. La pupitrul orchestrei, muzicianul a prezentat un program alcătuit din lucrări scrise de **Ludwig van Beethoven** în perioada maturității artistice. În deschiderea programului au fost prezentate *Creațiunile lui Prometeu, op. 43 (selecțiuni)*, care sintetizează principalele trăsături stilistice ale muzicii Titanului de la Bonn. Interpretarea a reliefat cu rafinament și fantezie varietatea expresivă și bogăția semnificațiilor muzicii. În continuare,

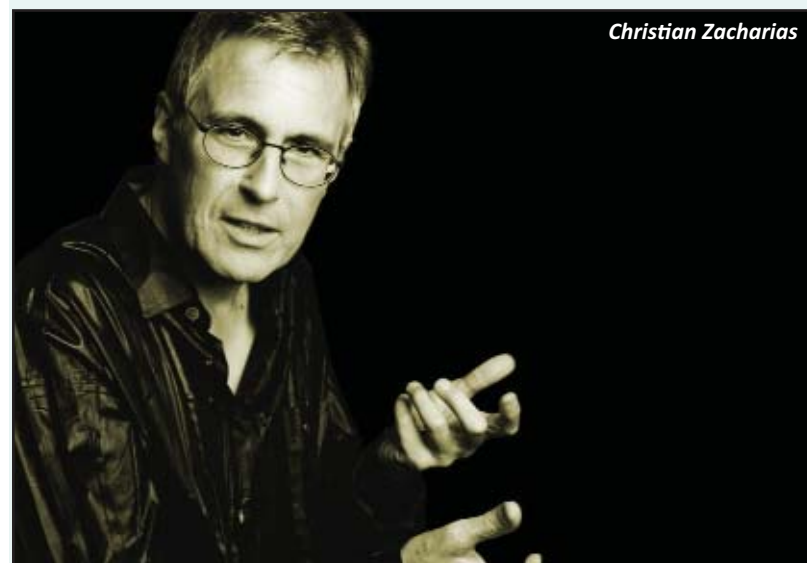

compozitorul se află în consonanță cu lumea și cu sine însuși. Cu gestica elegantă, flexibilă și sugestivă, dirijorul a realizat o versiune de excepție a simfoniei, remarcabilă prin varietatea sonoră, expresivitatea și evocarea imaginilor contrastante. Viziunea maestrului Zacharias asupra creației beethoveniene ne-a amintit cuvintele lui Lucian Blaga, care susține că stilul este "un atribut în care înfloresce substanța spirituală". Prima mișcare, *Adagio molto*. *Allegro con brio* s-a remarcat prin sinceritate și profunzime expresivă (în partea introductivă), prin caracterul optimist și strălucitor al discursului muzical (în *Allegro con brio*). Mișcarea a II-a, *Larghetto* a fost redată cu multă subtilitate și noblețe, în contrast cu *Scherzo*. *Allegro*, mișcarea a III-a, marcată de dinamism și luminozitate. Finalul *Allegro molto* (care, prin caracterul lui impetuos îi sugera lui Berlioz un al II-lea *Scherzo*, deși este scris în ritm binar), a electricizat orchestra și publicul prin energia, verva și frenezia pe care le-a transmis. Am admirat rafinamentul dinamic și timbral, pregnanța ritmică și tempo-ul alert ce au caracterizat prestația artistică incandescentă din finalul simfoniei. Întregul concert s-a desfășurat sub semnul excelenței și al creativității, prefigurând o stagiune de înaltă ținută artistică.

Carmen MANEA

Concertul Filarmonicii George Enescu 11-12 oct. 2018 Program Ceikovski

Pare ciudat ca un program care cuprinde lucrări de autor, intitulat "Ceikovski", să poată primi calificativul de

Christian Zacharias

Christian Zacharias a evoluat în postură de solist și dirijor în *Concertul nr. 3, în do minor, pentru pian și orchestră, op. 37*, lucrare de anvergură, aflată în topul preferințelor interpreților și publicului de pretutindeni. În prima mișcare, *Allegro con brio*, am admirat în egală măsură strălucirea și pregnanța partiturii solistice - în care se regăsesc și momente cantabile, cuceritoare -, dialogul firesc cu orchestra, cât și coordonarea impecabilă a discursului muzical. Mișcarea a doua, *Largo*, contrastantă din punctul de vedere al conținutului, al tempo-ului și al tonalității (Mi major), a transmis un caleidoscop de imagini muzicale și sentimente nobile. Publicul a fost fascinat de cântul pianistic sensibil și expresiv, de tușul plin de rafinament al artistului. Finalul, *Rondo-Allegro* a fost un nou prilej de emoție și bucurie pentru muzicieni și public deopotrivă. Pianistul-dirijor a valorificat plener fiecare motiv muzical/frază și secțiune, conferind interpretării exuberanță, impetuozitate și strălucire. Publicul a fost impresionat de excepționalul parcurs realizat în această formulă artistică; a perceput cu claritate concepția întregului ca arc cu extremități ce emană dinamism și energie, dar și subtilitatea detaliilor legate de planul dinamic și agogic al interpretării.

În partea a doua a programului, sub conducerea maestrului Christian Zacharias. Filarmonica bucureșteană a prezentat *Simfonia a II-a în Re major, opus 36*, creație în care

Paul Nadler

"relaxant", date fiind substanța și dramatismul prin care compozitorul și-a asigurat un loc de prim rang în pleiada compozitorilor romantici și mai ales prezența constantă a lucrărilor sale pe afișele mapamondului ajungând o rețetă sigură în repertoriul marilor orchestre. Totuși, geniul marelui artist n-a exclus atmosfera senină, liniștea pe care de fapt le-a căutat întreaga viață. Așadar merită să admirăm ideea alcătuirii acestui program care a cuprins *Marea Poloneză* din

mesajului bachian. Renumitul dirijor Paul Nadler, cu un palmares internațional este deja familiar publicului din România, este un artist mult experimentat. Maestrul a condus aparatul orchestral cu o mână foarte sigură și a mobilizat ansamblul spre o participare însuflețită, implicată cu toată ființa în actul interpretativ. *Simfonia a II-a* de Ceaikovski a fost alegerea ideală pentru a "asorta", pentru a defini mediul în care publicul și-a petrecut întreaga seară. După cum s-a

remarcat, "Mica Rusie"- cum a fost supranumit opusul de către Nikolai Kaskin, un critic muzical din epocă -, este traversat/ă de trei idei muzicale extrase din folclorul ucrainean și se caracterizează prin concizie (nu durează decât 33 de minute), iar indicațiile de tempo pe care le primesc unele segmente ale partiturii (*Andante sostenuto*, *Andantino marziale* sau *Moderato assai*) nu îndeamnă nicidecum la desfășurări ample ci mai degrabă se referă la caracterul muzicii. Dirijorul Paul Nadler a lăsat această muzică să se dezvolte, să se "cânte de la sine", amplificând expresivitatea temelor în câmpul orchestrației al cărui luciu este inconfundabil. Amplele solo-uri ale compartimentelor instrumentelor de

alamă au fost excelent susținute, liniile melodice evoluând fără cusur, favorizate și de tratarea tip *Kamarinskaia*, ele păstrându-și nealterate ființa, în pofida înveșmântărilor contrapunctice sau armonice agrementate de o coloristică diversificată permanent. Fără acest principiu ar fi fost destul de greu să părăsim sala reținând ciudatul salt al temei din final, *Allegro vivo*, care a impus triumfătorul Do major.

Corina BURA

Personalități accentuate pe podiumul Ateneului: dirijorul Christian Badea și pianista Anna Fedorova

Programele propuse de către Christian Badea se disting întotdeauna atât prin consistența ideatică a

Valentin Răduțiu

opera *Evgheni Oneghin op.24* (1879), *Variațiuni pe o temă rococo pentru violoncel și orchestră op.33* (1877) și *Simfonia a II-a în do minor op.17* (1872). Deși au număr de opus diferit, cele trei lucrări sunt scrise în același deceniu. Cu toate că dramaturgia simfonismului ceaikovskian se îndrepta vertiginos spre tensiunile care l-au consacrat, în cele trei lucrări se regăsește un aer predominant destins, proaspăt, extrem de potrivit pentru a capta publicul doritor de confortul spiritual pe care îl induce muzica. Strălucirea Fanfarei cu care debutează *Poloneza* a reprezentat un fel de *Entrada* pentru programul întregii serii, impunând trăsături aristocratice, grația salonului fiind ilustrată de tema melancolică, de un delicat romantism a celei de a doua idei muzicale expusă de violoncel. Odată creată ambianța, *Variațiunile "rococo"*, de fapt în stil rococo, și-au urmat firesc desfășurarea, în interpretarea rafinată a binecunoscutului violoncelist Valentin Răduțiu. Fără a se abate de la tiparele să le spunem "clasice" ale unei viziuni înclinată spre tradiție, preferând o agogică mai rezervată, artistul a demonstrat suplețe sonoră, o tehnică foarte sigură, cizelată la extrem pe pasajele foarte înalte ale scriiturii deja celebră pentru aceste dificultăți.

Acele ascensiuni terminate în flageolete au fost absolut remarcabile, iar virtuozitatea și claritatea cu care au fost realizate dificilele cascade de ornamente din variațiunea a VIII-a și din Coda au dat măsura talentului acestui artist. În bisul oferit, *Preludiul din Suita I-a pentru violoncel solo în Sol* de J. S. Bach, Valentin Răduțiu a stabilit un echilibru perfect între rigoarea construcției și expresivitatea absolut unică a compozitorului, adaptând agogica și calitatea sunetului

Christian Badea

lucrărilor care le alcătuiesc, cât și prin logica asocierii lor: uneori ilustrând fațete diverse ale unuia și aceluiași compozitor, alteori relevând unele conexiuni între creațiile unor autori din spații geografice diferite, dar contemporani pentru mai scurte sau mai lungi segmente de timp. Este și cazul serilor de 18 și 19 Octombrie 2018, când Badea a dirijat, la pupitrul Orchestrei Filarmonicii bucureștene, *Preludiul la unison* din *Suita I pentru orchestră, op. 9* de George Enescu (1903), urmat de *Concertul nr. 2 în do minor, op. 18, pentru pian și orchestră*, de Serghei Rachmaninov (1900-1901) și de *Simfonia I în Re major* de Gustav Mahler (1887-1888). Nu doar anii conceperii și prezentării în public ale celor trei partituri se înscriu în aceeași arie temporală, dar ele reflectă și o legătură subtilă între compozitori. Pe lângă Bach, Brahms și Wagner, Enescu „iubea foarte mult factura muzicii ruse”, iar pe Mahler îl considera printre cei „cinci mari orchestratori”, alături de „Berlioz, Dvorak, Korsakov și Saint-Saëns”, căruia îi și dedicase *Suita*. La rândul lui, Gustav Mahler va fi cel care, după Gabriel Pierné, care o prezentase în 1904, în primă audiție parisiană, o va include, în 1911, în programul turneului său din Statele Unite.

Cu o gestică precisă, elegantă, ce țintește mereu esența demersului componistic, concizia expresiei și a expresivității, Christian Badea a potențat și menținut dramatismul intrinsec, cu accente tragice al *Preludiului la unison*, chiar și în secvențele mai rarefiate, sau în scurtele inserturi ritmice. El lasă impresia că obține nemaipomenita densitate a sonorităților printr-o tehnică similară acelor pictori care aplicau culorile pe pânză direct din tub, omogenizând-o uneori cu ajutorul lamei de cuțit! Pe cât de febril tensionate au fost acele momente, pe atât de vaporoză și nostalgic-visătoare au devenit ele în finalul *Preludiului*.

Arta de acompaniator a lui Christian Badea s-a manifestat și de data aceasta, în *Concertul* lui Rachmaninov, mai ales că orchestrația nu trece în plan secund decât parțial, în partea mediană. Intempestivă, temperamentală, cu o tehnică solidă și o înțelegere adâncă, aș spune gravă, a fondului ideatic, uman al muzicii, calități șlefuite în contactele riguroase cu o serie de maeștri italieni și germani, Anna Fedorova părea să trezească sunetele din materia inertă. Propulsarea lor într-o lume multicoloră excesiv de expansivă disimula, în fapt, drama interioară a compozitorului abia ieșit din convalescență. Empatia solistei cu trăirile lui existențiale atât de contradictorii, și-a dovedit eficiența în *Adagio* – o meditație prelungă, în valuri de sunete cu inflexiuni modale tipice folclorului rus, dar și cu involburări ritmico-agogice vorbind despre labilitatea psihică a autorului. Sub degetele Annei Fedorova, cu tușeul ei consistent, intens nuanțat, cu accente proeminente în clipele de exacerbare, pasajele se înlănțuiau în fraze generoase, capătau reliefuri diversificate respectând atât coerența, cât și discontinuitatea celor mai intime gânduri și trăiri. Interesant mi s-a părut felul în care Anna Fedorova își

reglează tehnica pianistică în funcție tocmai de substratul psihologic al muzicii. În concordanță cu ritmurile furibunde, agresive, biciuitoare din finalul concertului, Fedorova a conferit arpeggiilor frenetic încrucișate rezonanțe sticloase, metalice, diabolice. Evoluția lor, în crescendo-uri desperate, a depășit limitele ieșirii din sine. Mai ales în acest final, temperamentele accentuate ale celor doi muzicieni s-au întâlnit pe aceeași lungime de undă, redând muzicii lui Rachmaninov grandiozitatea dimensiunii ei spiritual-afective.

La cererea publicului, Anna Fedorova a cântat, cu elasticitate și o viteză scânteietoare *Valsul minutului în Re bemol major, op. 64, nr. 1* de Chopin.

Pentru Christian Badea, ca și pentru Orchestra Filarmonicii, punctul culminant l-a constituit *Simfonia I în Re major* de Gustav Mahler – un adevărat „titan”, cum a fost etichetată imediat după premiera din 1894, de la Weimar,

Anna Fedorova

datorită dramaturgiei ei impozante, întemeiată pe elemente arhitectonice complexe și extrem de contorsionate ale fiecăreia din cele patru mișcări ale sale, cu o agogică amănunțit disecată și explicită: I. *Langsam, schleppend* (Încet, târăgănat) – *Immer sehr gemächlich* (Foarte restrâns pe tot parcursul), II. *Kräftig bewegt, doch nicht zu schnell* (Puternic, dar nu prea repede) – *Recht gemächlich* (Restrâns), III. *Feierlich und gemessen, ohne zu schleppen* (Solemn și măsurat, dar nu târăgănat) – *Sehr einfach und schlicht wie eine Volksweise* (Foarte simplu, ca și când ar fi o melodie folclorică) – *Wieder etwas bewegter, wie im Anfang* (Ceva mai puternic, ca la început), IV. *Stürmisch bewegt* – *Energisch* (Furtunos și agitat – Energic). Cu o forță într-adevăr titanescă, Mahler construiește niște texturi pluristratificate din ritmuri joviale (o intenție de *vals*), pastorale (un *ländler*), din sunetul inițial al Naturii, din melodii candidă, trăiri emoționale din vremea copilăriei (reminiscente din *Cornul fermecat al băiatului*), dar și din angoase, obsesii funebre (*Frère Jacques*), desfigurări până la grotesc ale inocenței, prin apariția unui canon sarcastic, zeflemitor susținut de timpani și alămuri, totul într-o împletire, emblematică pentru Mahler, de tragic și sublim. Interferarea repetitivă, ciclică a acestora are un efect straniu, ele ajungând să se substituie una alteia: bucuria tristeții, tristețea bucuriei, candoarea

trivialității, iar trivialitatea lirismului cel mai pur. Contrar parcursului dantesc, de la Infern la Paradis, Mahler descinde din Paradisul inocenței infantile, pentru a ajunge în Infernul din final anunțat de izbucnirea apocaliptică a alămurilor. De data aceasta s-a petrecut o nouă metamorfozare: lirismul și cantabilitatea s-au transformat în violență, sunetul pur al Naturii primordiale a înlocuit vehemența, jubilația a fuzionat cu tragicul, iar alămurile nu au mai răsunat amenințător, ci triumfal! Or, Christian Badea este muzicianul care ține la coeziunea contrariilor, la acuratețea identitară a sentimentelor, și, tot el, printr-o gestică simplă, dar esențială, și o comunicare directă cu instrumentiștii, a dat sens construcției grandioase a lui Gustav Mahler. Impecabilă în preluarea și transmiterea către public a polisemiei muzicii mahleriene, Orchestra Filarmonicii „George Enescu” și dirijorul Christian Badea au entuziasmat la maximum publicul care a ticsit sala Ateneului în serile de 18 și 19 Octombrie.

Despina PETECEL THEODORU

Oratoriul “Creațiunea”

Sub genericul “Concertele Centenarului la Ateneu, Geneza”, Filarmonica bucureșteană a oficiat prin corul și orchestra sa, alături de soliști, concert-maestru și dirijor invitați un act major de ființare muzicală, cu valențe ontologice sacre, interpretând Oratoriul *Creațiunea* de Joseph Haydn.

Uriașul efort de încarnare al universului sonor al părintelui clasicismului, dublând parcă geneza biblică, a fost subordonat viziunii interpretative a dirijorului german

Rodrigo Puskás (din Ungaria) și de o altă prezență cu statut de temelie, fundație solidă, fără de care eșafodajul sonor orchestral nu s-ar fi împlinit, dirijorul corului Iosif Ion Prunner. Peste toată această structură au evoluat soprana Anna Palimina (născută la Chișinău), tenorul austriac Johannes Chum și bas-baritonul croat Krešimir Stražanac.

Cele trei părți ale oratoriului au fost actele unei drame muzicale esențializate, fără artificii operistic al accesoriilor decorative scenice, personajele și mai ales personajul colectiv coral construind o narațiune a stărilor de spirit, raportate la miracolele genezei și ale Paradisului. În toată această acțiune s-a simțit efortul decantării principiilor omofoniei clasice prin consumarea ultimelor încrengături polifonice baroce, ariile soliștilor promovând claritatea, simetria, echilibrul câștigat de Haydn pentru posteritate, în timp ce corurile jubilaau travaliul polifonic de sorginte haendeliană, dar orientat spre un viitor... beethovenian. Haydn, prin *Creațiunea* sa e puntea de sunete dintre *Alleluia* de Haendel și *Oda bucuriei* de Beethoven și de acest adevăr ne-a convins interpretarea de față. Iar pentru a-și împlini viziunea sa, dirijorul Gerd Schaller a dăruit poziția clasică de dualism cor-orchestră, soliști-orchestră, amplificând o estetică camerală a mixajelor timbrale, fapt derutant la un prim contact. S-ar fi părut că orchestra conduce întreaga acțiune, subordonându-și vocile, dar în realitate dirijorul decanta asociații timbrale de un modernism surprinzător: disonanțele haosului primordial la începutul orchestral al oratoriului, cuplarea tenorului cu timpanii (la primul răsărit de soare), vocea de bas cu trombonul (cerurile vorbind despre măreția lui Dumnezeu), soprana cu flautul și tenorul cu violoncele (la crearea vietăților). Inserțiile camerale au punctat migălos pasta sonoră completă și complexă a colosului cor-orchestră, în care vocile umane organizate etajat au dublat compartimentele instrumentale autoritar, ca un motor cosmic regenerabil.

Soprana Anna Palimina a luminat benefic ansamblul, etalând o eleganță a frazei clasice, încă baroc ornamentată, servindu-se de o emisie clară, vibrată cu gust, împletindu-se inteligent în dialogul său cu voci sau instrumente, imprimând acea strălucire feminină necesară în orice clipă de viață și muzică. Tenorul Johannes Chum a anunțat lumina în debutul oratoriului (*Es war Licht*) cu emoția însăși a lui Haydn din premieră (mulțumim muzicologului Vladimir Popescu-Deveselu pentru extraordinara prezentare din programul de sală!). Vocea tenorului s-a pliat eficient pe toate combinațiile camerale ale textului, consistent în enunțuri și cald în cantilene. Bas-baritonul Krešimir Stražanac a suportat mai greu versiunea integratoare a dirijorului, având un ambitus generos mai ales în acut(!) și a reușit să fie extrem de util în toate mixajele camerale imaginate de compozitor și evidențiate de interpretare. La reușita ansamblului a contribuit și valoarea instrumentiștilor, care au transformat *tutti*-ul orchestral într-un ansamblu de soliști, dialogând cu vocile și cu poezia, depășind bidimensionalitatea pentru o viziune spațială coplesitoare. Astfel iubitul de papa Haydn înaintază victorios spre mileniul patru!

Camelia PAVLENCO

Gerd Schaller

Gerd Schaller, specializat pe relația vocal-simfonică, cu realizări notabile europene, dar și la noi. A fost sprijinit de prezența activă și spectaculară a concert-maestrului invitat,

Deschidere de stagione - Orchestra Națională Radio

Orchestra Națională Radio și-a deschis triumfător stagiunea în atmosfera unei săli arhipline și cu un program extrem de atractiv pentru timpurile noastre: *Concertul pentru vioară și orchestră op.35 în Re* de Erich Korngold, scris între anii 1937-1939, revizuit în 1945 (care, alături de cel pentru violoncel și de *Simfonia în fa#* constituie segmentul creației dedicat/ă exclusiv podiumului de concert, Korngold fiind unul dintre cei mai cunoscuți autori de muzică de film pe care i-a avut Hollywood-ul în epocă precum și un valoros

publicului românesc. Alexandru Tomescu a fost interpretul ideal al concertului datorită sunetului său extrem de frumos, ultra-cizelat, egal calibrat pe tot ambitusul vioarei. Acest aspect este deosebit de important deoarece partitura folosește predominant registrul acut, liniile melodice solicitând susținere și expresivitate maximă, realizate printr-un vibrato continuu și o conducere măiestrită a arcușului. De fapt muzica lui Korngold este atât de clară în ceea ce privește redarea emoției, implicit a unei virtuale narații, încât se poate spune că se cântă de la sine, o muzică a sentimentului pe care Alexandru Tomescu a redat-o în toată plinătatea ei. Minunatul *Largo* din *Sonata a III-a în Do* de J.S.Bach a fost bisul oferit cu multă bucurie de către solist.

Alexandru Tomescu

compozitor de operă), urmat de *Simfonia a V-a în do#* de Gustav Mahler scrisă în 1901-1902. După cum remarcăm, doi compozitori care provin cam din același spațiu geografic, care au avut un tip de educație bazat pe trăsături comune, ultimul, Korngold, bucurându-se de aprecierea timpurie și de susținerea lui Mahler. Protagonistii serii au fost violonistul Alexandru Tomescu și dirijorul Nicolae Moldoveanu. Referitor la *Concertul pentru vioară*, el se înscrie ca "destin" în curentul retro care este foarte la modă în ultimul sfert de veac, timp în care se re-evaluează perioade artistice valoroase, (ante și interbelică), occultate de teribilele războaie mondiale care au marcat secolul trecut. Cu un aparat orchestral influențat de gândirea la scară americană, deci extrem de bogat în resurse, cu o melodicitate caracteristică ilustrativului, narativului, atât de necesare muzicii de film, lucrarea este deosebit de atractivă prin lirismul ei datorită temelor din filmele care i-au asigurat celebritatea (ascultând ne substituim părinților noștri tineri care cu siguranță au asistat odinioară la lansarea acestor pelicule -*Another Down* (după Somerset Maugham), *Jurez* sau *Anthony Adverse*). Dedicat Almei Mahler (de multe ori ne întrebăm ce s-a aflat dincolo de ceea ce publică memorialistica referitor la acest personaj cu numele legat de Alexander von Zemlinski, Gustav Klimt, Gustav Mahler, Walter Gropius, Franz Werfel, Oskar Kokoschka...) a fost scris la îndemnul lui Bronislaw Hubermann dar a fost cântat în p.a. de către Jascha Heifetz... iată un opus legat de nume cu extremă rezonanță nu numai în epocă ci și peste timp! În contemporaneitate este înregistrat de foarte mulți violoniști deja lansați : Vilde Frang, Nikolaj Znaider, James Ehnes, Renaud Capuçon, Daniel Hope, Vadim Gluzman, Arabella Steinbacher, ca să numim doar pe cei cunoscuți

Cu siguranță *Simfonia a V-a în do#* de Mahler este o lucrare care a suscitât multe semne de întrebare din punct de vedere estetic, prin aceasta înțelegând o descifrare a motivațiilor pentru care autorul a adoptat o anumită scriitură, cu precădere la alcătuirea ultimei treimi a *Scherzo*-ului (*Kräftig, nich zu schnell*) dar mai ales a părții a V-a, *Rondo-Finale*. Părerile s-au multiplicat în măsura în care s-a înțeles că muzica lui Mahler are un caracter profetic. Însuși autorul a fost preocupat de revizuirea orchestrația în diferite etape ale vieții, și, dacă unii adepți "entuziaști" ai muzicii sale considerau că finalul acestei simfonii este "fără conținut, o neinspirată întindere de note forfotindă, literalmente un scârțâit de flașnetă în căutarea muzicii" (cf. Philip

Barford, *Mahler: A Thematic Archetype*, Music Review, 1960, pg. 297-316) astăzi, făcând abstracție de frumusețea și consistența muzicii sale precum și de marea sa capacitate și inventivitate de a alcătui forme la scară mare, înțelegem cu totul altfel

Nicolae Moldoveanu

faptul că Mahler alcătuiă mai întâi o schemă a "rupturilor dramatice, pe care le umplea ulterior cu muzică, ceea ce arată o abstractizare progresivă a concepției sale", de unde dificultatea de a imprima o fluiditate cât mai convingătoare

la deplasarea masei sonore. Toate acestea s-au regăsit în viziunea dirijorului Nicolae Moldoveanu, viziune care a făcut posibilă estomparea acelor inerente, mult-puțin sesizabile hiatusuri care se creează la punctele de îmbinare ale scriiturii fracturate din Final, noduri critice, ivite după mișcările anterioare, caracterizate prin continuitate, dense din punct de vedere emotiv, care oricum lasă publicul epuizat și care, la sfârșit se vede confruntat deodată cu "un aparent altceva". Claritatea interpretării a făcut posibilă identificarea reminiscentelor sonore care au asigurat contrastul la cele patru episoade cu caracter de fugă, completate și de un coral; oricum dirijorul a adoptat o strategie foarte eficientă, aceea a unor tempo-uri care să permită asamblarea acestui puzzle într-o desfășurare cât mai cursivă. Orchestra Națională s-a reîntors cu suflu proaspăt, compartimentele de suflători de alamă, extrem de solicitate au făcut față cu brio acestei dificile partituri, iar instrumentele cu coarde au nuanțat cu multă sensibilitate dramatismul acestor pagini, pentru contemporaneitate cu adevărat vizionare.

Corina BURĂ

Eveniment la Sala Radio

Concertul simfonic desfășurat la Sala Radio în 12 octombrie 2018 a avut în program lucrări de **Antonín Dvořák**, **Carmen Petra-Basacopol** și **Serghei Rahmaninov**. La pupitrul Orchestrei Naționale Radio s-a aflat dirijorul **Nicolae Moldoveanu**, binecunoscut publicului pentru calitatea înaltă a interpretărilor sale, iar solistul serii a fost **Gabriel Croitoru**, artist ce oferă de fiecare dată modele de

Gabriel Croitoru

referință ale repertoriului violonistic. În deschiderea programului a fost prezentată *Uvertura Otello, opus 93* de **Antonín Dvořák**, lucrare în care compozitorul tratează original tema shakespeariană în conformitate cu propria viziune artistică. Versiunea realizată de orchestra dirijată de **Nicolae Moldoveanu** s-a remarcat prin bogăție expresivă, sinceritate și elevație. Dincolo de semnificația funebră a titlului, am perceput dinamismul și energia muzicii, aspectul ei consolator, încrederea în valorile perene ale vieții. Orchestra a reliefat cu subtilitate noblețea melodică, pregnanța ritmică, ineditul armoniilor, contrastul dintre tablourile cu conținut liric, narativ ori dramatic.

În continuare, am ascultat *Concertino pentru vioară și orchestră opus 20* de **Carmen Petra-Basacopol**, în care **Gabriel Croitoru** a evoluat în postură solistică. Pe parcursul celor trei mișcări ale lucrării, am admirat reușita artistică incontestabilă și colaborarea fructuoasă dintre solist, dirijor și orchestră la nivelul viziunii estetice și al realizării artistice. În pofida dimensiunilor mai reduse (în comparație cu concertele tradiționale), lucrarea complexă se remarcă prin dinamismul, generozitatea inspirației melodice și originalitatea limbajului muzical. Partitura solistică este extrem de solicitantă, cu numeroase cadențe, cu momente lirice tulburătoare și pasaje strălucitoare repartizate pe toată desfășurarea ei. La **Gabriel Croitoru**, fiecare temă ori motiv muzical repetat capătă noi valențe expresive, fascinează și emoționează. Am perceput dialogul armonios dintre solist și orchestră, precum și reliefarea expresivă a tuturor imaginilor muzicale. Dacă prima mișcare, *Allegro moderato ma con spirito*, a transmis un caleidoscop de tablouri muzicale pline de energie și optimism, în *Adagio espressivo*, muzicienii au evocat o lume cuceritoare, remarcabilă prin lirism generos și semnificații adânci. Finalul *Allegro con brio*, a încununat o prestație de excepție, asemănătoare unei feerii pline de culoare și de sentimente pozitive. Publicul a fost impresionat de frumusețea, de dinamismul și bucuria pe care le-a transmis muzica venerabilei compozitoare; creația distinsei autoare stă mărturie pentru "tinerețea fără bătrânețe" a valorilor artistice autentice. Această lucrare originală și-a găsit interpretul potrivit în persoana violonistului **Gabriel Croitoru** grație harului său, a experienței sale muzicale, precum și capacității de a exterioriza stări sufletești de excepție, situate după părerea lui Hegel „deasupra oricărei exprimări cu ajutorul finitului”. La cererea entuziastă a

publicului, **Gabriel Croitoru** a cântat *Gavota din Partita a III-a* în Mi major de **Johann Sebastian Bach**, lucrare apreciată pentru frumusețea discursului muzical și bogăția expresivă. Am admirat și de această dată îmbinarea artei instrumentale inegalabile cu gândirea muzicală elevată a excepționalului violonist.

În partea a doua a programului, orchestra dirijată de maestrul **Nicolae Moldoveanu** a prezentat *Dansurile simfonice op. 45* de **Serghei Rahmaninov**. Interpretarea plină de fantezie și de elan a artiștilor de pe scenă a entuziasmat publicul. Aflați într-o colaborare de excepție, aceștia au realizat imagini muzicale contrastante, au evocat original particularitățile specifice ale celor trei dansuri, au evidențiat amploarea și echilibrul formei, precum și bogăția inspirației compozitorului; mai presus de toate, au evidențiat într-o manieră convingătoare tematica variată și caracterul muzicii ce poartă amprenta personală, unificatoare a lui Rahmaninov. Versiunea propusă de dirijor, originală prin intensitatea sentimentelor, prin insolit și ingenioase asocieri imagistice, a cucerit în egală măsură orchestra și publicul. Am admirat eleganța, eficacitatea și rafinamentul prestației dirijorale, care evidențiază talentul, profesionalismul, fantezia și dăruirea maestrului **Nicolae Moldoveanu**. Sub atenta coordonare a domniei sale, orchestra a reliefat cu multă dezinvoltură trăsăturile specifice ale fiecărui dans în parte, punând accent pe latura expresivă și pregnanța ritmică, a evocat tablouri

pline de culoare și pitoresc, precum și o gamă variată de stări sufletești, situate între generozitate și entuziasm, eroism și lirism avântat. O mențiune specială trebuie acordată nivelului artistic înalt al instrumentiștilor care alcătuiesc Orchestra Națională Radio; pe parcursul întregii manifestări muzicale, ansamblul a dezvăluit omogenitatea, maturitatea, concentrarea și responsabilitatea ce o caracterizează. Interpretările de excepție ale dirijorului **Micolae Moldoveanu** și ale violonistului **Gabriel Croitoru** emoționează și entuziasmează de fiecare dată audiența. Integrat în categoria evenimentelor muzicale de marcă ale stagiunii 2018-2019, concertul de la Sala Radio constituie un model de artă interpretativă și de viziune estetică elevată.

Carmen MANEA

Festival de pian la Sala Radio

Radio România Muzical a avut ideea laudabilă de a organiza un festival de pian, sub titlul *Moștenitorii României Muzicale*, dedicat Centenarului Marii Uniri. Publicul meloman a putut asculta trei zile la rând pianiști valoroși născuți în România, stabiliți în Anglia, Austria și Franța. Situația de emulație creatoare a avut un rol benefic, sporind interesul auditoriului care a reacționat entuziast în fiecare seară.

Recitalul din 16 octombrie, sponsorizat de Clubul Rotary din Pipera, a fost susținut de **Florian Mitrea**, laureat al concursurilor internaționale de pian de la München (2014), Hamamatsu (2015), Verona și Manchester (2016), Glasgow (2017), Harbin - China și Royal Over-Seas League (2018). Absolvent al Royal Academy of Music, Florian Mitrea predă din 2014 la catedra de pian și muzică de cameră a acestei instituții prestigioase.

De la primele sunete ale *Sonatei op. 53 în Do major* ("Waldstein"), s-a simțit, în afara unei pianistici de excelentă calitate, prezența unei școli muzicale inconfundabile: Florian Mitrea studiază din 2015 cu Boris Petrushansky, fost student al lui Lev Naumov (1925-2005), el însuși student al celebrului Heinrich Neuhaus și continuator al tradiției în care s-au format Sviatoslav Richter, Emil Ghilels, Yakov Zak, Radu Lupu, Vladimir Krainev și alții. Energic, aparent extravertit, Florian Mitrea merge rapid pe scenă, salută adânc și elastic publicul. Sonata de Beethoven a fost bine orientată către rezultat, impecabilă tehnic, cu sonorități foarte diverse. În partea a doua a sonatei, modul de a timbra top-voice-urile din acorduri și stăpânirea perfectă a planurilor sonore au eclipsat retorica ușor didactică; începutul destins, liric al finalului, glissando-urile de octave și viteza codei au fost de nivel înalt. Ritmul suplu, rubato-ul bine gândit și simțit, maleabilitatea formulei de acompaniament de la mâna stângă au făcut ca *Melodia ungară D 817* de Schubert să dea impresia unei apariții nostalgice, trecătoare și totodată foarte consistente. Cele 12 variațiuni ale *Passacagliei* de Sigismund Toduță au impresionat prin sugestii poetice, imaginație spațială și o construcție fără cusur. *Rapsodia ungară nr. 5* de Liszt a avut izbucniri bruște bine regizate, o retorică convingătoare, mai puțin previzibilă ca cea din *Sonata "Waldstein"* și s-a legat frumos de *Melodia ungară* a lui

Schubert, cu *Passacaglia* lui Toduță la mijloc. *Rondo a capriccio* de Radu Paladi a sunat splendid - tempo-ul rapid, ușurința pianistică extraordinară, tușurile extrem de precise au făcut să se audă alte lucruri decât cele ce se aud de obicei (îmi aduc aminte de niște studii de Chopin cântate de Vladimir Krainev la Ateneu prin anii '80, în care, grație vitezei incredibile, în acord cu indicațiile metronomice ale compozitorului, se auzeau voci și relații armonice noi, spre uimirea și chiar consternarea unor muzicieni din sală). Prezența unor frâne excepționale, ca la patinajul artistic de mare performanță, face posibile aceste efecte și amplifică atât plăcerea interpretului, cât și pe cea a publicului. Cred că Radu Paladi ar fi fost încântat de această variantă a piesei sale.

Variațiunile din *Cântecul* lui Paul Constantinescu au fost capricioase, rafinate, diferite între ele, iar celebrul *Joc dobrogean* - amețitor și totodată perfect stăpânit, cu melodia de la mâna stângă în coda de o suplețe remarcabilă, a amintit din nou de stilul lui Krainev. Succesul a fost foarte mare; bisul, *Bagatela pentru Andra* de Dan Popescu, reprezentant al Clubului Rotary Pipera - o muzică agreabilă, lejeră, potrivită unui film romantic - a fost un galant gest de omagiere a sponsorului.

Florian Mitrea a lăsat impresia unui muzician serios, extrem de cultivat și înzestrat, un virtuoz al cărui scop nu este virtuozitatea în sine. Unicul reproș ce i s-ar putea adresa ar fi

Florian Mitrea

infinitezimala patină didactică, iota demonstrativ-explicativă (de pildă, în relieful expresiv al temeii principale din finalul sonatei de Beethoven). Raportul dintre control și "laissez-aller" - simplitate, naturalețe, spontaneitate - rămâne un subiect inepuizabil. Poți număra pe degete rarii artiști la care el pare ideal și artificul nu se simte de loc.

A doua seară, 17 octombrie, am auzit recitalul **Adelei Liculescu**, cea mai tânără dintre participanți. Școlită la Viena, pianista a luat premii la concursuri în Austria, Germania și Elveția (Prix du piano la Berna în 2018). Obținând premiul I la concursul Bösendorfer din Viena în 2015, Adela Liculescu a cântat pe un pian Bösendorfer special adus din capitala Austriei, care însă nu a reușit să umbrească Steinway-ul din seara precedentă. Sunetul său, mai puțin strălucitor, a oferit un spectru mai mic de nuanțe și sugestii de timbre. *Melodia* din opera *Orfeu și Euridice* de Gluck a deschis recitalul, urmată de *Sonata în re minor K 141* de Scarlatti, precisă dar puțin estompată, fără mari contraste. Deși realizată tehnic și cântată cu mult aplomb, *Sonata* în si minor de Liszt va mai avea de câștigat, cu timpul, în viziune. Începutul, cu sunet foarte prezent și prea expresiv, ar fi putut avea mai mult

mister; culminațiilor din tema I nu le-a prisosit măreția. Tema I mai are de realizat retorica necesară; motivul maiestos în Re major din grupul tematic secundar a sunat cam grăbit; pauzele din întreaga desfășurare muzicală au părut scurtate de nerăbdare, de dorința de a ajunge la o destinație a cărei miză nu a fost neapărat înțeleasă sau intuită. Motivul

Adela Luculescu

Margaretei mai poate spori în noblețe și poezie; la fel și Andante sostenuto (Fa# Major). Maturitatea emoțională și de gândire dobândite cu timpul vor face ca regia stărilor sufletești să nu pară formală; antiteza malefic - angelic să nu rămână în subsidiar. Deocamdată, anumite aspecte ale dramaturgiei piesei nu au părut assimilate - culminația silențioasă ("silent climax") din măsurile 415-432 s-a perceput doar ca un moment de reverie și nu în calitatea sa de cheie de boltă a întregii lucrări; fuga mai poate adăuga sugestii diabolice. Tematica faustiană a părut obnubilată de efortul ambițios de a duce la capăt un discurs muzical ale cărui articulații nu au fost deslușite pe deplin. Un asemenea nivel tehnic - octave spectaculoase, rapiditate și precizie în acorduri, perlaj impecabil etc. - poate susține un conținut ideatic mai complex, mai elevat. În *Quejas, o la maja y el ruiseñor* de Granados, pianul a sunat un pic lemnos; o abordare mai senzorială a sunetului, o trăire mai diversă și mai autentică a pauzelor (uneori destinse, alteori- intense în așteptare) ar fi adăugat cu siguranță mai mult farmec acestei piese. *Pavana* din *Suita nr. 2 op. 10 în Re major* de Enescu s-a potrivit foarte bine cu Granados - ornamentele, trilurile și chiar anumite intonații spaniole au făcut ca cele două piese să se constituie într-un diptic, în care transparența, rafinamentul lui Enescu și romantismul lui Granados inspirat de Goya s-au scos reciproc în evidență. *Trei mișcări din baletul Petrușka* de Stravinski au fost impresionante din punct de vedere tehnic, mai ales finalul, *La semaine grasse*. Totuși, *Danse russe* ar fi beneficiat de un plus de incisivitate, iar schimbările de culoare, de un simț dramatic sporit. Bisul, o compoziție proprie cu ritmuri de ragtime, cântat cu plăcere evidentă și cu șarm, a dezvăluit brusc universul încă plin de

candoare al Adelei Luculescu. Otrava seducției mefistofelice, - dezamăgirile lui Faust găesc cu greu un teren fertil într-o lume interioară atât de inocentă.

Recitalul Marei Dobrescu a încheiat, pe 18 octombrie, această demonstrație de talente și realizări pianistice atât de diverse. Programul a început cu *Variațiunile op. 5 pentru două pian* pe o temă originală de Enescu, cu Florian Mitrea la pianul I (Steinway). Deși Bösendorfer-ul a sunat din nou mult mai estompat și s-a simțit că duo-ul nu are în spate ani de fuziune artistică, lucrarea de tinerețe a lui Enescu, vădit brahmsiană, a avut o prospețime atrăgătoare iar dificultățile tehnice nu au sărit în ochi datorită eleganței pianisticii celor doi. Mara Dobrescu a vorbit publicului de mai multe ori, sporind astfel climatul de confidențialitate. Iluminarea intimă - o lampă alături de pian, în timp ce sala s-a scufundat în întuneric, a contribuit la efectul scenic de mister, pregătit prin urarea "vă doresc un frumos și visător voiaj nocturn". Muzica depășește în bogăție cuvintele și "voiajul" a fost într-adevăr interesant, cu momente quasi-hipnotice. Întrămarea ciclului *Ephémères* de Philippe Hersant cu *Carillon nocturne* de Enescu, pe pianul Bösendorfer, care dintr-odată a început să sune bogat, variat, cu sclipiri neașteptate, a fost o idee ingenioasă. Aluziile lui Hersant la *Cathédrale engloutie* de Debussy, la *Noctuelles* din *Miroirs*, la *Le gibet* de Ravel, motivul legănării, al clopotelor au creat, sub degetele experte ale Marei Dobrescu, o atmosferă stranie și totodată foarte armonioasă. Originalitatea lui Enescu a avut, de asemenea, câștig de cauză. *Nocturna* de Debussy, lisztiană, s-a înlănțuit firesc cu *Nocturna în do diez minor, op. postum* de Chopin și a dezvăluit anvergura Marei Dobrescu în repertoriul de tip romantic. *Nocturna în fa diez minor* de Lipatti a sunat ca un lamento reținut. Suita *Pour le piano* de Debussy a părut piesa cea mai "rodată" din recital. *Notturmo op. 54 No. 4* de Grieg a fost bisul ce a încheiat recitalul acestei pianiste a ajuns la deplină maturitate artistică: naturală, poetică,

Mara Dobrescu

niciodată afectată sau ostentativă, Mara Dobrescu lasă muzica să respire, își dă timp, are imaginație, farmec și orizont cultural.

Rafinamentul, virtuozitatea și micile excentricități în deplina bună - cuviință muzicală ale lui Florian Mitrea, impetuozitatea juvenilă a Adelei Luculescu și farmecul armonios al Marei Dobrescu au încântat auditoriul. Reacția spontană a sălii la trei programe atât de dificile și inteligent alcătuite, la performanța celor trei pianști atât de diferiți, a confirmat apetența publicului pentru evenimente de acest fel.

Lena VIERU CONTA

Program enescian la Palatul Cantacuzino

O seară de octombrie auriu ne-a oferit ocazia cu totul specială de a participa la performanța camerală a unui duo ce s-a remarcat deja în peisajul acestui gen. Violonista **Alina Nauncef** și pianista **Liliana Iacobescu**, ambele interprete active îndeosebi în spațiul muzical brașovean și transilvan, reputele cadre didactice universitare, promotoare ale unor proiecte impresionante, precum prezentarea integrală a sonatelor pentru vioară și pian de Mozart, Beethoven, George Enescu, vin cu o zestre bogată de variante sonore ale marelui repertoriu, pe care le-au oferit cu succes de-a lungul anilor unui public select, avizat, din țară și străinătate.

Având cunoștință despre aceste premise fericite, în deschiderea concertului de față am ascultat cu cea mai mare atenție redarea sensibilă, meditativă, a unei piese fermecătoare prin frumusețea ei apolinică. Este vorba de *Impromptu concertant*, piesă aurorală, de prevestire a geniului componistic enescian aflat pe atunci, la începutul secolului trecut, în plină etapă a devenirii mult promițătoare. Lucrarea a sunat acum cu delicatețe, ca o invitație grațioasă la delectare spirituală superioară. Tonul general a fost de eleganță, distincție și expresivitate nobile.

Cel de al doilea moment din program a cuprins Suita *Impresii din copilărie op. 28*. Dedicată primului său maestru, Eduard Caudella, aceasta reprezintă un opus ce a dezvăluit încă de la prima audiție, în anul 1942, lumea magică a inocenței juvenile, filtrată prin gândirea și trăirea, sensibilitatea și viziunea geniului aflat la vârsta înaltei maturități creatoare. Momentele programatice care alcătuiesc celebra suită s-au constituit în tot atâtea prilejuri de expresivitate afectivă deosebită. Interpretatele au izbutit să ne transmită fiorul vieții autentice, multiplele fațete ale universului ce deschid ochilor candidi ai copilului tainele pe care le ascunde splendoarea lumii înconjurătoare.

Plasată temporal în însuși centrul creației enesciene, realizată în anul 1926, *Sonata a III-a pentru pian și vioară op. 25* este considerată unică prin originalitatea ei, atât în opera maestrului, cât și în contextul muzicii universale a secolului XX. Ea reprezintă o sinteză genială a spiritului național cu limbajele universale istorice și deopotrivă cu cele contemporane. Muzicienele au redat cu expresie sinceră și cu onestitate sensurile fundamentale ale operei, împărtășindu-ne generos din grația, intimitatea, din trăirea plină de lirism a discursului, dar și din forța vitală a capodoperei enesciene, căreia i-au dat viață în chip atrăgător. Impresia indusă a fost aceea a respectului cuvenit pe care-l datorăm geniului nostru național, a iubirii cu care întâmpinăm această muzică, precum și a contactului benefic cu un concentrat de supremă valoare artistică și, până la urmă, de calitate umană pură.

Sub impresia unui atât de puternic impuls sonor, afectiv și mental, am părăsit cu regret spațiul generos al desfășurării artistice, purtând încă multă vreme, după acest recital de elecțiune, ecoul binefăcător al unui eveniment ce a hrănit viața interioară profundă atât a interpreților, cât și a ascultătorilor. Cupola aulei cantacuzine a reunit astfel întreaga asistență sub vraja acelorași divine armonii, fiind și de această dată martora unui moment de triumf al spiritului asupra cotidianului, în care ne lăsăm prea adesea și prea lesne acaparați de cele materiale.

Lavinia COMAN

Un veritabil regal muzical cu instrumente regale

Pianista Karina Șabac este deja cunoscută ca o personalitate a artei sunetelor, nu doar la nivelul continentului european, ci și în SUA și China. Întregul șir de concerte în derularea cărora s-a implicat, nu doar ca

participant în parcursul procesului interpretativ ci și ca autor conceptual, s-a transformat într-o serie de evenimente culturale în care a valorificat deseori partituri de o calitate excepțională dar mai puțin cunoscute publicului larg, redade cu sensibilitate și inteligență de către o pleiadă de muzicieni din toate categoriile de vârstă..

Alături de asociația VBC – promotor fervent, la rândul său, al interculturalității, al aliajului dintre arta tradițională și cea novatoare, dintre naturalețea exprimării și desfășurarea spectaculară ce îmbină un larg spectru artistic (festivaluri, workshopuri, proiecte artistice educaționale de artă vizuală și sonoră), Karina Șabac a inițiat un proiect unicat, dedicat centenarului Unirii realizate sub conducerea dinastiei de Hohenzollern, idee materializată prin organizarea, la Muzeul Național Cotroceni, a unei serate intitulate *ROYAL – Concert cameral cu muzică și instrumente din vremea familiei de Hohenzollern*.

Propunându-și “să oglindească muzical traiectoriile convergente ale celor două culturi – română și germană”, directorul artistic al proiectului Karina Șabac a reunit în 4 octombrie, în fastuoasa ambianță a Salonului Cerchez, muzicieni germani și români de

Sarah Peri, Karina Șabac, Stéphane Egélin

foto: Marius Văjoița

notorietate – Sarah Perl (a cărei viola da gamba, făurită la Potsdam în 2007, este o replică a unui model ce i-a aparținut, în secolul XVII, vestitului lutier parizian Michel Colichon), Stéphane Egelind (care utilizează unul dintre cele mai vechi oboae construite, în jurul anului 1777, de către celebrul fabricant german Jakob Friedrich Grundmann), Andrew

Simpson (violă), respectiv Marin Cazacu (care cântă pe un violoncel Lorenzo Ventapane, datat 1820), Diana Moș (vioară) și, evident, însăși Karina Șabac (căreia Academia de Muzica Gheorghe Dima din Cluj-Napoca i-a asigurat, special pentru acest concert, un pianoforte în stil vienez, realizat în 1825 de Adalbert Stabernak și restaurat de faimosul Gert Hecher în 2014).

Fluiditatea cu care Sarah Perl și Stéphane Egelind au conturat vulturile scriiturii baroce/ galante specifice *Sonatelor* lui John Christoph Pepusch, Christoph Schaffrath, Frantisek Benda, Carl Philipp Emanuel Bach și Georg Philipp Telemann a fost flexibil susținută de către basso continuo / obligates cembalo (hammerklavier), interpretarea Karinei Șabac fiind caracterizată de acel echilibru rafinat al contrastelor de stare prin mijlocirea căruia demersul sonor „respiră”, corelându-și frazele într-o perfectă comuniune a tuturor vocilor instrumentale.

În spiritul intenției de a întări conexiunea dintre protagoniștii re-creatori ai textelor muzicale din perimetrul cultural germano-român, cea de-a doua parte a programului seriei ne-a oferit bucuria de a asista la un periplu sonor care a traversat zigzagat istoria muzicii românești. De la impresionanta *UMBRE III* pentru violoncel și bandă – arhitecturată evolutiv cu o sugestivitate aproape vizuală de către Doina Rotaru, *Sérénade roumaine op. 9* și *Wallachische Melodie op. 57* pentru violoncel și pian semnate de Constantin Dimitrescu și, respectiv Joachim Albrecht–prinț al Prusiei, până la enesciana *Sérénade Lointaine* (dar aniversar oferit de către compozitor chiar cuplului regal Carmen Sylva–Carol I) care a precedat partea a treia a *Trioului* lui Valentin Gheorghiu – ambele lucrări fiind scrise pentru pian, vioară și violoncel – și insinuantele *Pirouettes Pierotiennes* pentru pian, vioară, violă și violoncel aparținând lui Dan Dediu, sinuosul traseu repertorial a pus în lumină virtuțile expresive, claritatea conceptuală coerent ancorată stilistic și omogenitatea unui ansamblu alcătuit dintr-o altă serie interpretativă de mare valoare: violoncelistul Marin Cazacu, violonista Diana Moș, violistul german Andrew Simpson și, bineînțeles, aceeași experimentată pianistă Karina Șabac (căreia îi datorăm, de altfel, și versiunea de un relevant dinamism a poeticei *Fugi op.7* la patru voci elaborate de către tânărul prinț prusac Louis Ferdinand, poate cel mai talentat reprezentant-artist al familiei de Hohenzollern).

Ghid tăcut al memorabilei seri de octombrie, programul de sală editat în condiții grafice ireproșabile a întregit, prin eleganța sa discretă, imaginea performanței cameral-solistice remarcabil puse în pagină de către Karina Șabac și întreaga echipă a generosului său proiect. Ilustrând portretul unei Românie Europene născute sub zodia regilor de Hohenzollern, *ROYAL Konzert mit Musik und Instrumente aus der Zeit der Hohenzollern Familie* – de la muzica veche germană la cea nouă românească – va fi susținut, anul viitor, și în fața publicului german. Îi urăm succes!

Loredana BALTAZAR

Un trio „de poveste”.

Institutul „Cervantes” organizează, periodic, prin grija competentă a doamnei Alina Cantacuzino, coordonatoarea Sectorului de Cultură al Institutului, o serie de fapte de artă, literatură, muzică demne de cele mai exigente pretenții estetice ale publicului bucureștean. La exact un an de la admirabilul concert susținut, la mijlocul lunii *Octombrie 2017*, pe aceeași scenă a Ateneului Român, de către două dintre cvartetele de coarde spaniole renumite („Casals” și „Bretón”), *Marți, 9 Octombrie 2018*, cei trei tineri artiști menționați în titlu, ne-au făcut părtașii unei alte seri camerale memorabile, de data aceasta dedicată Zilei Naționale a Spaniei.

Strategia programului a fost gândită în așa fel, încât, pe lângă opusurile semnate de două nume emblematice ale culturii muzicale spaniole, Gaspard Cassadó și Manuel de Falla, concertul să cuprindă și câteva lucrări de rezonanță universală aparținând lui Tiberiu Olah, Belá Kovács și Johannes Brahms. La fel de „strategică” a fost și maniera apariției pe podium a interpreților: în prima parte, fiecare și-a prezentat, individual, potențialul artistic, ca pe o „carte de vizită”. Debutul i-a aparținut lui Pablo Barragán, care a cântat *Sonata pentru clarinet solo* dedicată de Tiberiu Olah eminentului clarinetist Aurelian Octav Popa. Salturi intervalice extreme, alcătuiind forme geometrice severe secționare de linii ascuțite aidoma unei fleșe de catedrală medievală, ori „ideii

de zbor” întruchipat de *Pasărea măiastră* brâncușiană, sunt domolite de pasaje „dulci, cantabile”, bogat ornamentate, secvențate, supraetajate. În interpretarea lui Pablo Barragán sunetele clarinetului se arcuiau în fraze catifelate ce rotunjeau asperitățile, urmând parcă regulile punctuației poetice și dezvăluind astfel plăcerea de „a spune povești” sau de a picta a clarinetistului spaniol.

Sonata pentru violoncel solo de **Gaspard Cassadó** a adus cu sine, prin intermediul unei tehnici virtuozice, precis articulate, elocvente a lui Andrei Ioniță, ecouri din rigoarea *Suitelor pentru violoncel solo* de J. S. Bach, dar și ceva din *feroarea și patosul* de coloratură iberică, exprimate în vitalitatea delirantă a ritmurilor dansante, ceva din *visarea* de nuanță metafizică, prin flageoletele translucide, *ceva* din neliniștea și misterul, dar și din *pasionalitatea* cu accente tragice, și ele specifice spiritului hispanic. Ca interpret care posedă în repertoriu lucrări de Rachmaninov și Șostakovici, violoncelistul Andrei Ioniță a conturat cu o virtuozitate fulminantă spiritul exotic, compozit al piesei.

Compozitorul și clarinetistul ungar **Belá Kovács** a adus *Un Omagiu lui de Falla, pentru clarinet solo*, într-o piesă scurtă, născută din sunete germinative, pe al căror crescendo sunt inserate o serie de aluzii, chiar citate cu inflexiuni folclorice din unele partituri ale lui de Falla. Pablo Barragán a reanimat,

din nou, *duhul* sunetelor, creând o atmosferă transfigurată ce potența valoarea nostalgică a evocării.

Splendida lucrare a lui **Manuel de Falla**, *Fantezia Baetica pentru pian solo*, a fost cântată de Juan Pérez Floristán cu o adevărată voluptate în *definirea* fiecărui sunet, a fiecărui detaliu, a fiecărei pulsiuni pasionale, și, în același timp, cu o *voluptate cromatică* aproape... enesciană! Captivantă, de asemenea, abilitatea sa de a da coerență combinației dintre puternica amprentă populară andaluză și arpegierile suple, diafane, de influență impresionistă.

În fine, *Trio-ul op. 114 pentru pian, violoncel și clarinet* de **Johannes Brahms** i-a adus împreună pe tinerii artiști, pentru a dezlănțui sau tempera valurile sonore ce se revarsă și se retrag în contrapunctări masive, pătimașe, ori valsante, sau prin elegii cantabile, romantic-sentimentale din muzica brahmsiană, „ghidați” de timbrul luminos al clarinetului. Afinitatea conceptual-expresivă dintre interpreți a conferit cântului lor sincronicitate, omogenitate stilistică, eleganță și profunzime. Seara s-a încheiat cu unul dintre *Dansurile argentinienne* de Alberto Ginastera, grațios, interiorizat, visător, solicitat ca supliment de către publicul extrem de numeros din sala Ateneului Român.

Despina PETECEL THEODORU

Muzica între pasiune și profesie

La mijlocul lunii octombrie, Orchestra Juriștilor din Germania a susținut un interesant concert la București, în cadrul căruia oaspeții veniți dintr-una dintre țările cu o vastă tradiție artistică i-au invitat alături de ei și pe elevii Colegiului Național de Arte Dinu Lipatti din București, într-o frumoasă colaborare menită a promova tinerele talente autohtone. De altfel, Orchestra Juriștilor din Germania înființată în anul 2008, ca o dorință a unui grup de juriști de a relua tradiția îmbinării celor două domenii pe care au realizat-o și mari compozitori precum Robert Schumann sau Piotr Ilici Ceaikovski, are printre dezideratele sale tocmai promovarea tinerelor talente din toată Europa, alături de aspectul caritabil al concertelor sale care contribuie la diverse campanii cu impact social.

Avându-l la pupitrul dirijoral pe Martin Lill, director artistic și dirijor al Hannoversche Orchestervereinigung și profesor la Academia de muzică din același oraș, Orchestra Juriștilor din Germania, a propus în cadrul concertului din 14 octombrie organizat în colaborare cu Colegiul Național de Arte Dinu Lipatti un program atractiv ce a debutat cu *Uvertura Hebridele* de Felix Mendelssohn-Bartholdy, o partitură a cărei dificultate rezidă din caracterul său în mare parte descriptiv pe care Orchestra Juriștilor din Germania a prezentat-o într-o variantă remarcabilă din punct de vedere al implicării muzicienilor juriști și al capacității lor de a transmite cât mai convingător semnificațiile muzicii lui Mendelssohn-Bartholdy. Au urmat apoi trei momente în care pe scena Sălii Mari a Ateneului Român au evoluat în ipostază solistică trei dintre cei mai talentați elevi ai Colegiului Național de Arte Dinu Lipatti, aceștia putând reprezenta posibile vârfuli ale generațiilor de mâine. Mai întâi l-am remarcat pe foarte talentatul Ștefan Aprodu în *Variațiunile pe o temă originală op. 15* de Henryk Wieniawski, într-un aranjament pentru vioară și orchestră realizat de Laura Manolache, care a impresionat prin modul în care la o vârstă încă fragedă a realizat o versiune în care a construit cu o surprinzătoare maturitate punctele culminante ale miniaturii lui Wieniawski ce i-a oferit și ocazia de-a face dovada unei tehnici de bun nivel.

A urmat apoi Elis Alecu însoțit în părțile a II-a și a III-a ale *Concertului nr. 2 pentru clarinet și orchestră* de Carl Maria von Weber de dirijorul Andrei Ștefan Racu, alături de care a prezentat o variantă ce i-a reliefat suplețea sunetului și o anumită naturalitate a frazării, pentru ca finalul primei jumătăți a concertului de duminică să-i aparțină tinerei liceene Sofia Blându care a dovedit în *Kol Nidrei* pentru violoncel și orchestră de Max Bruch o remarcabilă siguranță interpretativă ce i-a potențat sunetul cald și se poate constitui într-un argument pentru o viitoare carieră de bun nivel. Partea a doua a concertului a stat sub semnul muzicii lui Ludwig van Beethoven, din care Orchestra Juriștilor din Germania a prezentat unul dintre cele mai emblematiche opusuri, *Simfonia a V-a a destinului*, într-o variantă, în care în ciuda anumitor inexactități firești, am remarcat ambiția membrilor orchestrei de a interpreta o partitură dificilă chiar și pentru profesioniști și de a demonstra astfel că atunci când tradiția nu dispăre, marea muzică poate fi accesibilă chiar și celor care nu fac o profesie din arta sunetelor. În acest sens, ar fi de menționat că prin îmbinarea experimentaților juriști germani cu tinerii muzicieni români, concertul a demonstrat că muzica poate fi interpretată cu aceeași dorință de a transmite frumosul indiferent dacă aceasta este doar o pasiune sau din contră va reprezenta profesia pentru care cei care încă sunt elevi se pregătesc cu sârg.

Martin Lill

Mădălin Alexandru STĂNESCU

Deschidere de an la Conservator

Ziua de 1 octombrie a adus pentru tinerii muzicieni bucureșteni deschiderea noului an universitar. Startul s-a dat plin de emoții: emoțiile unei doamne rector a cărei voce a tremurat pe tot parcursul discursului de început, emoțiile profesorilor și ale bobocilor.

Spectacolul muzical oferit de studenți din anul I a debutat cu Diana Negreanu, la pian. Aceasta a spart gheața cu *Tarantela* lui Franz Liszt. S-a putut observa o poziție relaxată de cânt și o timiditate aparte. Momentul său a fost de o modestie pură, poate chiar copilărească, lăsându-mi în minte imaginea unui moment simplu, o simplitate... complexă.

Alexandru Munteanu și al său marimbafon au dat o notă de bună dispoziție și o energie pozitivă prin interpretarea, foarte bine pusă la punct, a piesei *Variations on a Japanese children's song* de Keiko Abe. Mișcările ample, ușoare, alături de exactitatea sunetelor, au adus momentului un șir lung de aplauze și laude.

Categoria coardelor a fost deschisă de violă, cu al său proprietar Mihai Todoran. Partea I din *Concert* de Carl Stamitz a suferit pe anumite pasaje, iar interpretarea destul de instabilă a adus un dezechilibru momentului. Este de remarcat faptul că nu a lipsit concentrarea, dorința și emoția.

La vioară l-am auzit pe Mario-Antonio-Giovani Gheorghie cu partea I din *Concertul nr.3, op.61* de Camille Saint-Saëns. Deși lucrarea este destul de grea, au existat momente foarte bine accentuate și mai ales nuanțate. S-a simțit instabilitatea intonațională pe anumite pasaje descendente, fapt care nu a lăsat să curgă linia melodică în valurile ei firești.

Daria Tofănescu a fost o prezentă foarte gingașă care s-a făcut remarcată datorită clarității sunetului flautului său. *Elegie pentru flaut solo* de Johannes Donjon este lucrarea care a

cucerit publicul încă de la primele note. Libertate și frumusețe sunt cele două cuvinte care descriu cel mai bine momentul acesteia.

„Měsíčku na nebi hlubokém” din opera *Rusalka* de Antonin Dvořák în interpretarea sopranei Aida Pascu a adus spectacolului zbuluciumul interior. Vocea pregnantă și tremurul acesteia, emoția și tehnica bună, au mișcat publicul.

Cornelius Zirbo la violoncel este prezența plină de patimă și pasiune. *Le Grand Tango* de Astor Piazzolla a avut parte de o interpretare pătimășă, pe alocuri puțin exagerată, dar înconjurată de foarte multă plăcere de a cânta. Cornelius Zirbo a adus un zâmbet pe fețele tuturor datorită trăirii sale

interioare și a expresiilor faciale care exemplificau exact mesajul muzical.

Spectacolul s-a finalizat odată cu trupa de jazz a facultății, alcătuită din Marta Popovici – voce, Claudiu Antonesei – pian, Răzvan Trifan – saxofon, Lucas Contreras – chitară, Marin Alexandru – contrabas și Gabi Matei – tobe. Prin cele două standarde – *You'd be so nice to come home to* și *Moanin'* – cei șase interpreți au stabilit conexiunea necesară unui grup.

Lejeritatea, libertatea și bucuria de a fi pe scenă s-a simțit la fiecare pas al melodiilor. Coordonarea a fost atât individuală (adică cu instrumentul) cât și la nivelul componenței grupului. A fost un deliciu muzical, o audiție foarte armonioasă, înconjurată de foarte multe zâmbete.

Spectacolul, deși a început într-o notă destul de liniștită, a parcurs un cumul de etape date de emoții. S-a plecat de la copilărie, s-a îndreptat către joacă, a urmat emoția nesigurantei, a unor valuri instabile, s-a continuat cu frumusețe, cu zbulucium, cu pasiune și s-a finalizat cu multă căldură și bucurie.

Gabriela BEJAN

În lumea lui Aurel Stroe

Păstrez în amintire ca pe o experiență dintre cele mai frustrante prima mea intrare în contact cu muzica lui Aurel Stroe. Frustrantă pentru că, în mod straniu, țin minte exact când și cum s-a petrecut, însă nu pot să-mi amintesc absolut deloc ce fel de impresie mi-a lăsat, fie ea favorabilă sau dimpotrivă. Nu pot să-mi dau seama nici de ce am ales să merg la concertul respectiv, primul la care am asistat în București. Cel mai probabil pentru că pur și simplu se nimerise să aibă loc chiar la începutul studenției mele (1 octombrie 2011), la doar câteva ore după ce cântasem imnul *Gaudeamus* alături de alți boboci ai Conservatorului bucureștean. Conștiincios din fire, mă voi fi gândit că numai benefică se poate dovedi marcarea simbolică a noii etape de viață printr-un concert, fie el și portretul unui compozitor român de care nu mai auzisem niciodată.

Țin chiar acum alături caietul de sală, pe a cărui copertă citesc: „fiți bineveniți în lumea lui Aurel Stroe”. Îl deschid, îl răsfoiesc și nu îmi vine să cred că într-adevăr am fost acolo: chiar am putut să fiu într-atât de nesimțitor, încât să ascult și apoi să uit complet aceste lucrări camerale și lieduri (*Plângerea lui Iov, Urare, Cântec din fluier, Paris, Polifonie ritmică*), cântate atunci în primă audiție absolută, alături de alte opusuri (*Valse Metamorphose, Chorales et Comptines, Două epitafuluri, Only through time, time is conquered*, Intrada din opera *Eumenidele*) ale căror titluri îmi sunt acum, în majoritatea lor, bine cunoscute? Chiar am putut

să fiu într-atât de surd, încât să-l ascult, alături de ceilalți interpreți, pe legendarul Daniel Kientzy, iar apoi să trec mai departe ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat? Noroc că am păstrat caietul de sală, căci pot să mă holbez în continuare la el și să mă conving astfel – chiar dacă tot nu-mi vine-a crede – că am făcut parte, măcar cu trupul, din publicul aceluia concert.

Ar fi trebuit – cel puțin așa presupun – ca un asemenea eveniment să lase măcar o mică urmă și asupra mea, oricât de ignorant aș fi fost. Însă adevărul e că îmi lipseau nu doar reperele în domeniul muzicii contemporane (nu mai spun de cea românească), dar și o adevărată deschidere spirituală pentru acest fenomen. Nu îl repudiam aprioric – aflasem deja că o asemenea

atitudine filistină nu poate fi demnă de un om ce se pretinde cultivat și luminat la minte –, dar nici nu făceam cine știe ce eforturi ca să caut lungimea de undă potrivită. Pur și simplu mă dusesem la acel concert dintr-un capriciu de moment, la fel cum cineva lipsit de minime referințe biblice se hotărăște dintr-odată să viziteze o galerie de artă medievală, căscând binevoitor gura în fața misterioaselor figuri de prunci, maici și bărbați răstigniți, plecând apoi mulțumit că și-a folosit timpul într-un mod cult și dând repede *delete*, pentru a face loc altor experiențe marcante (comparația aceasta e inspirată din cazuri reale, pe care le cunosc și care, din câte mi se pare, se înmulțesc).

Între timp, numele lui Aurel Stroe – la fel ca cele ale colegilor săi de generație – mi-a devenit familiar. Profesorii noștri, ai celor încă aflați sau proaspăt ieșiți de pe băncile facultăților românești de compoziție și muzicologie, au avut grijă să ne facă perfect conștienți de anvergura, deopotrivă copleșitoare și stimulatoare, a profesorilor lor. S-a încetățenit deja sintagma „generație de aur”, semnalând nu doar admirația și respectul, dar uneori chiar venerația pe care a ajuns să o insuflă acel ilustru și culminativ val al compoziției românești. În genere purificat de accente critice, discursul exegetic și pedagogic construit pe marginea acestor personalități perpetuează și întărește datele unor perspective care par de acum definitiv statuate și care de cele mai multe ori au fost propuse și confirmate chiar de creatorii respectivi. Cazul lui Aurel Stroe e poate cel mai pilduitor în acest sens, tocmai datorită gradului pronunțat de originalitate a conceptelor și experimentelor prin care a reușit să-și configureze un sistem componistic deosebit de coerent și inconfundabil. Fiind vorba de noțiuni abstracte, de sorginte logico-matematică, fizică și filozofică, înțelegerea lor adecvată (și, pe cale de consecință, înțelegerea muzicii pe care o fundamentează) e posibilă doar printr-o aprofundare prealabilă audiției muzicale propriu-zise. Evident, pietatea celor dispuși să facă un asemenea efort nu poate decât să se declare și mai definitiv cucerită. Acesta e, până la urmă, un fenomen ce apare inevitabil, scaldând în lumina misterioasă a fascinației orice mare personalitate care se refuză înțelegerii și receptării nemijlocite, care preferă rostirea criptică și pretinde o anumită inițiere.

Tocmai întrucât acum știam că nu poate fi nicidecum ignorată această dimensiune ezoterică a creației lui Aurel Stroe, atunci când mi s-a ivit ocazia să asist la o repunere în scenă a celei de-a doua părți – *Choeforele* – din trilogia *Orestia*, am știut cum trebuie să procedez. Spectacolul respectiv a avut loc tot la început de an universitar (1 octombrie 2018), tot în Studioul de Operă și Multimedia al Universității Naționale de Muzică din București, și tot grație nucleului de interpreți ai Filarmonicii „Banatul” din Timișoara, cărora li s-au alăturat colaboratori din București și Cluj. Numele lui Sorin Petrescu, neobositul pianist timișorean, merită încă o dată evidențiat: el este cel care a reușit, deja de zece ani, să-i strângă pe acești interpreți dedicați în jurul muzicii lui Aurel Stroe, promovând-o și menținând-o prezentă în conștiința publicului interesat, ceea ce, în cazul operelor contemporane, reprezintă un fapt cu totul rar și, deci cu atât mai laudabil și îmbucurător.

Condițiile de desfășurare a spectacolului au fost deci asemănătoare cu cele ale concertului de acum șapte ani; eu însă îmi propusesem să fiu altul, gata de a mă lăsa impresionat. M-am pregătit temeinic de data aceasta: am citit cu atenție tragediile lui Eschil și m-am familiarizat cât am putut mai bine cu ideile lui Aurel Stroe. Dintre toate, am reținut ca fiind esențială în cazul lucrării de față ideea

procesului de tip catastrofic, morfogenetic; este de fapt tocmai aspectul care face din *Choeforele* o operă inclasificabilă, aproape o anti-operă, în sensul în care compozitorul nu a vizat doar o ilustrare cât mai sugestivă a subiectului libretului prin partitură, ci în primul rând instituirea unor „izomorfisme structurale” între acțiunea dramatică și limbajul muzical. Concret, el a identificat în textul tragediei un lanț de rupturi

irecuperabile, toate consecințe ale unei catastrofe inițiale (prăbușirea Troiei): ruptura dintre *Choeforele* ce o însoțesc pe Electra, pe de o parte, și tiranii Clitemnestra și Egist, pe de altă parte, care la rândul lor se separă de locuitorii Argosului, amplificând astfel ruptura ulterioară dintre mediul „cetății închise” și reîntoarcerea răzburătoare a moștenitorului Oreste. Rupturile se infiltrează apoi chiar în ființa personajelor principale: mai întâi în Clitemnestra, la aflarea veștii false despre moartea fiului înstrăinat; apoi în Oreste, imediat după consumarea matricidului.

Morfogeneza constă tocmai în transplantarea tuturor acestor rupturi ale textului dramatic în planul structurilor de bază ale compoziției muzicale; întrucât le derivă din sisteme de acordaj divergente (temperat, al rezonanței naturale, chinez, indian), Stroe consideră structurile respective incommensurabile. Cu atât mai mult însă ține să le suprapună și să le erodeze reciproc, cu cât o astfel de multistratificare a unor elemente incompatibile este aproape predestinată să își găsească finalitatea în situația-limită a destructurării. În definitiv, numai așa – prin chiar descompunerea treptată și ireversibilă a coerenței muzicale – năruirea lumii cuprinse în tragedia lui Eschil poate „să fie consemnată obiectiv în partitură”, după cum declară Stroe că a avut în intenție.

Pe cât e însă de complexă această concepție structurală, pe atât de temerară și eficientă se dovedește simplitatea ritualizată a gesturilor sonore propriu-zise. Chiar prima scenă are, în acest sens, un impact foarte puternic, aproape magic: trioul coardelor menține, ca temelie a unui mod răga imaginar, zumzetul trisonului *do-sol-si bemol*, în timp ce Oreste declamă, pe mormântul tatălui său Agamemnon, o rugă către zeul Hermes, câteodată dublând în *falsetto*, la octava superioară, nota fundamentală a modului, și călătorind printre valori ritmice flexibile, ce ocolesc orice aluzie la vreo pulsație regulată. La celălalt capăt al operei, acolo unde entropia morfogenetică își atinge punctul terminus, la fel de acaparantă se impune demonstrația de forță a trombonului, distribuit în rolul corifeului ce comentează, din aceeași perspectivă exterioară ca și publicul, uciderea tiranului Egist. De fapt, în întreaga operă predomină atmosfera incantatorie, un tip de solemnitate necăutată, parcă provenită din ritualuri ancestrale. Melismele cvasi-folclorice, desfășurate de soliști pe suportul unor ample ostinato-uri instrumentale, bocetele netemperate, dar totuși consonante, ale *choeforelor* – toate

concură la un fel de transă sonoră, care posedă însă calitatea particulară de a rezulta din luări prin surprindere, adică din prelungirea unor structuri ce mizează pe excentricitate, pe plasticitatea voit bizară (îndeosebi a culorilor timbrale). Evident, în 1979, când a avut loc faimoasa montare de la Avignon, o asemenea muzică a gesturilor hieratice, reduse la esențe, nu putea decât să stârnească reacții de uimire și chiar de contrarierate; avangarda postserială încă dominantă pe atunci ținea la mare preț anumite criterii pe baza cărora lucrări cu oarecare succes de public (precum opera lui Stroe, dar și, cam din aceeași perioadă, concertul pentru pian al lui Ligeti) trebuiau denunțate drept reacționare și kitsch. În prezent însă,

astfel de îmbufnări polemice și-au pierdut din relevanță, iar ceea ce rămâne să conteze este uriașa forță expresivă a muzicii lui Stroe, cu atât mai uimitoare cu cât pe acest compozitor par să nu-l fi preocupat deloc „impuritățile” ce țin de nuanțarea retorică a discursului. Cel puțin la nivel declarativ, el nu a făcut altceva decât să asigure maxima eficiență și consistență a modelării structurale, refuzând să se lase prins între vâlurile

iluzorii ale devenirii semantice. Pur și simplu, el pare să fi lăsat reverberațiile emoționale la latitudinea ascultătorilor, din convingerea că sensurile trec, pe când structura rămâne.

Avântându-mă pe versantul considerațiilor de ordin general, observ că am uitat, în mod nu prea scuzabil, de spectacolul propriu-zis la care am asistat. Trebuie totuși să evidențiez îndeosebi meritele soliștilor vocali – Cristian Ardelean (Oreste), Antonela Bârnat (Clitemnestra), Mihaela Ișpan (Electra) și Egist (Iulian Iosip) – și ale corului de choefore (Daniela Lelea, Oana Fărcaș, Cosmina Ivan, Corina Chetreanu, Cosmina Șerban). E meritoriu simplul fapt că s-au arătat dispuși să depună efortul – nu lipsit de riscuri – de a aborda o partitură notorie pentru abundența ei de tehnici neconvenționale, de salturi amețitoare între registre, de glissando-uri și sforzando-uri de tot felul. Cu toții s-au prezentat într-o notă profesionistă, însă singura care m-a entuziasmat a fost mezzosoprana Antonela Bârnat, căci pe lângă vocea impecabilă, ea a avut și carismă (de fapt, nuanțarea multifacetată a prezenței sale scenice a fost stimulată probabil și de soluția regizorală interesantă adoptată în privința Clitemnestrei: după ce află vestea morții lui Oreste, acesteia îi e conferită alura unei mame alienate mintal, ce pare să taie toate punțile de comunicare cu lumea din jur, concentrându-și întreaga ființă în jurul unei păpuși din cărpe, surogat al copilului pe care îl consideră pierdut pentru totdeauna). În rest, întregul spectacol (dirijat de Iulian Rusu) a știut să aducă în beneficiul operei restricțiile inerente ale formulei scenice. S-a apropiat, cu alte cuvinte, de ceea ce cred că reprezintă miza principală a artei lui Aurel Stroe: sobrietatea rituală, care caută nu să impresioneze ori să încante publicul, ci să-l preia într-un interval al contemplației mute.

Vlad VĂIDEAN

Muzică celestă și măiestrie interpretativă la Festivalul de Harpă București

Numită instrumentul zeilor sau al îngerilor, harpa, a cărei vechime este confirmată de mărturii datând din perioada Antichității, s-a dezvoltat constant de-a lungul timpului, ajungând în primii ani ai secolului XX la maximum popularității sale datorită sunetului diafan, cristalin și delicat ce corespundea ideii de a realiza o muzică fluidă, plină de sugestivitate. Tot secolul trecut a fost și cel în care au apărut primii mari virtuozii ai harpei în versiunea sa modernă, în ultima jumătate de veac acest instrument fiind asociat în viața artistică românească unui nume ce a devenit unanim recunoscut ca reper: Ion Ivan-Roncea. Desăvârșit muzician și eminent profesor în cadrul Universității Naționale de Muzică din București, Ion Ivan-Roncea a promovat harpa cu fiecare apariție scenică a sa și prin orice demers ce i-a permis să facă cunoscută frumusețea și noblețea instrumentului ce i-a adus celebritatea. Astfel, ideea înființării unui Festival de Harpă a părut firească pentru Ion Ivan-Roncea, care în acest mod propunea odată cu prima ediție organizată în 2007 un eveniment complex dedicat exclusiv instrumentului al cărui virtuos este, în care timp de trei zile cei interesați pot admira expoziții de harpe ale unora dintre cei mai mari producători de instrumente de acest tip, au ocazia să participe la simpoziioane, workshop-uri, masterclass-uri și îi pot aplauda pe unii dintre cei mai importanți harpiști de la noi și din întreaga lume.

Aceeași varietate de manifestări a fost prezentă și în programul celei de-a treia ediții a Festivalului de Harpă București, desfășurat între 26 și 28 octombrie 2018, în incinta primitoare a Universității Naționale de Muzică din București, instituție ce a colaborat și de această dată foarte bine în organizarea festivalului cu Asociația Harpiștilor din România, al cărui președinte este Ion Ivan-Roncea. Prima zi a Festivalului de Harpă București a avut ca eveniment central Gala de deschidere organizată în Sala George Enescu a UNMB începând cu ora 18, când după cuvântul introductiv rostit de Ion Ivan-Roncea și prorectorul UNMB Verona Maier, am putut aplauda mai întâi microrecitalul Ansamblului de Harpe alcătuit din peste 20 de muzicieni, care au propus o călătorie muzicală ce a purtat publicul în lumea reverențelor și eleganței princiare descrisă de Händel în Suita *Focuri de artificii* din care am auzit un scurt fragment, în universul bachian ilustrat de coralul *Jesu, Joy of Man's Desiring*, apoi în atmosfera pastorală a Intermezzo-ului din *Cavalleria rusticana* de Mascagni și în final în lumea dansului de societate superb descrisă de *Valsul nr. 2* de Șostakovici. După ce am apreciat calitatea

Ansamblului de Harpe ce a demonstrat o bună omogenitate și o coordonare aparte în plan interpretativ, ne-am bucurat de principalul moment al serii, recitalul susținut de Chantal Mathieu, una dintre cele mai apreciate harpiste din ultimele patru decenii. În cadrul recitalului, Chantal Mathieu a propus un program aproape integral de muzică franceză în care elementele de virtuozitate din *Impromptu-Caprice* de Gabriel Pierne sau *Sonatina* de Marcel Tournier s-au întrepătruns cu liniile melodice fluide din *Gymnopedie nr.1* și *Gnossienne nr. 1* de Eric Satie sau alura neoromantică a piesei *Sicilienne varree* de Jean-Michel Damase. Toate momentele muzicale audiate au purtat amprenta plăcerii de a cânta pe care o transmite Chantal Mathieu, ce părea de multe ori că se contopește cu instrumentul său în timpul interpretării, aceste atribute fiind completate de măiestria cu care a construit fiecare lucrare și ușurința cu care mâinile sale pluteau pe harpă pentru a modela sonorități sublime, apropiate de perfecțiune.

Constituind un model de interpretare pentru tinerele generații, Chantal Mathieu a susținut chiar în debutul zilei a doua a festivalului un masterclass alături de Maria Bîldea și Viktor Hartobeanu, urmat la orele după-amiezii de recitalului Mirunei Vidican, una dintre cele mai apreciate harpiste din tânără generație, care a prezentat un program ce a cuprins, ca și recitalul de seara precedentă, exclusiv lucrări aparținând compozitorilor francezi precum *Piesa simfonică* de Henriette Renie, *Rapsodia* de Marcel Grandjany, *Nocturna* de Alphonse Hasselmans și *Sonatina* de Marcel Tournier. În schimb, evenimentul programat în seara celei de-a doua zile de festival a propus o schimbare de perspectivă prin varietatea stilistică a lucrărilor propuse în program de către Ion Ivan-Roncea și cele două fiice ale sale, harpista Ioana Nicolescu și violonista Ștefana Ivan-Roncea, reuniți pe scenă în formule interpretative de duo sau trio. Într-o atmosferă în care am perceput emoția tatălui ce era însoțit în fața publicului de cele două fiice pe care le privea deopotrivă cu blândețea părintelui și rigurozitatea artistului, recitalul a debutat cu *Rondeau* din *Suita Abdelazer* de Purcell, o pagină emblematică pentru Barocul muzical englez, pentru ca apoi să continue în tempo de siciliană așa cum solicitau cele trei lucrări ce s-au succedat (*Siciliana* de Respighi, *Siciliana* pentru vioară și harpă de Maria Theresia von Paradis și *Siciliana* de Gabriel Faure) înaintea *Sonatei* de Donizetti. Recitalul a continuat apoi în sonorități iberice, prezente în *Fantezia* de Saint-Saens și miniatura *Entr'acte* de Jaques Ibert, pentru a se termina în atmosfera deopotrivă pasională și elegantă a tangou-ului lui Carlos Salzedo și Astor Piazzolla, autorul nemuritorului *Libertango*, interpretat și în finalul recitalului de sâmbătă. Toate aceste bijuterii sonore au fost înobilate de arta interpretativă a lui Ion Ivan-Roncea excelent însoțit de Ioana Nicolescu și Ștefana Ivan-Roncea care au contribuit prin calitatea interpretării lor și prin nivelul tehnic foarte bun la realizarea unui recital de ținută așa cum obișnuiește de decenii poate cel mai important harpist român.

Ultima zi a Festivalului de Harpă București a inclus alte două recitaluri atractive (după ce a debutat cu un workshop și a continuat cu un simpozion), primul dintre acestea fiind susținut de Roxana Moişanu și Mladen Spasinovici reuniți în

Duo Cell'Arpa care au ales pentru apariția din festival un repertoriu care se cântă mai degrabă rar, acesta fiind și cazul celor două Cvintete de Ferdinand Ries și E.T.A. Hoffmann, în care au fost însoțiți de muzicieni tineri foarte talentați precum violoniștii Rafael Butaru și Cătălina Cîrciu, violista Cătălina Filipescu și pianistul Cătălin Răducanu, alături de care au realizat versiuni apreciate de public ale celor două opusuri amintite, completate de *Sonata* pentru pian cu acompaniament de vioară și bas de Jan Ladislav Dussek într-un aranjament pentru pian acompaniat de violoncel și harpă și de *Nocturna* pentru violoncel și pian adaptată pentru violoncel și harpă de William Lloyd Webber, o miniatură ce îmbină nostalgia tipică stilului englez și lirismul și pasiunea specifice muzicii lui Rahmaninov.

Recitalul ce a marcat încheierea celei de-a treia ediții a Festivalului de Harpă București a avut-o în prim-plan pe Maria Bîldea, harpista română stabilită în Grecia alegând de această dată să releve publicului latura sa de muzician de cameră într-un program în care a avut-o alături pe flautista de origine greacă Marilena Dori. Cele două artiste au propus o

Ion Ivan Roncea

sucesiune de lucrări foarte variate din punct de vedere stilistic, ce a debutat cu *Sonata pentru flaut și harpă* de Carmen Petra Basacopol, un opus gândit să reliefeze deopotrivă atributul virtuozic al instrumentelor cărora le este destinat și latura sensibilă a acestora ce le conferă o grație aproape unică. Au urmat apoi *Sonata în Mi bemol major pentru flaut și harpă* BWV 1031 de J.S. Bach într-un aranjament pentru harpă realizat chiar de Maria Bîldea, *Casilda Fantaisie* de F. Doppler și A. Zamara în care am remarcat travaliu tehnic al Marilenei Dori, *Sonata* de L. Liebermann și *Suite paysanne hongroise* de B. Bartok într-o transcripție pentru flaut și harpă, în cadrul tuturor acestor lucrări

remarcându-se atât momentele de virtuozitate de înalt nivel cât și episoadele lirice pline de rafinament oferite publicului de Maria Bîldea și Marilena Dori într-un excurs artistic ce a marcat așa cum merită ultima parte a zilei a treia a singurului festival dedicat harpei organizat în țara noastră.

La capătul celor de trei zile de week-end ce au stat sub semnul instrumentului îngerilor, a cărui sonoritate serafică și al cărui potențial au fost excelent valorificate de interpreții invitați în recitaluri, pot afirma că ecoul aplauzelor entuziaste ale publicului prezent în număr mare în Sala George Enescu reprezintă confirmarea obiectivă a succesului înregistrat de această a treia ediție a Festivalului de Harpă București și totodată, un mesaj de încurajare pentru Ion Ivan-Roncea și Asociația Harpiștilor din România să continue dezvoltarea acestui frumos proiect. De altfel, cred că eforturile inițiatorilor Festivalului de Harpă merită subliniate, recunoscute și completate de implicarea unor noi sponsori care să permită desfășurarea anuală a acestui eveniment, pe care îl văd devenind în scurt timp un reper în viața muzicală bucureșteană. De asemenea, Festivalul de Harpă se constituie și într-o frumoasă promovare a acestui instrument printre tineri, astfel încât poate contribui la mărirea numărului de elevi și studenți ce se îndreaptă spre studiul harpei, pentru că „cine cântă la harpă cu dăruire poate vindeca și alina suflete și inimi”.

Mădălin Alexandru STĂNESCU

Remember

Era un băiat slăbuț, pletos, puțin adus de spate. Hainele îi veneau cam largi și arătau demodate. Vorbea molcom, cursiv, într-un registru temperat, fără accente sau gesticulații inutile. Întotdeauna binevoitor, lăsa impresia unei persoane care menajează, care nu vrea nici să epateze, nici să deranjeze, nici să-și sâcâie interlocutorul. Rezervat, adesea timid, cumpătat, neconflictual, lega lungi dialoguri, pe teme generale sau speciale, tratate întotdeauna într-o manieră politicoasă, discretă, din care nu lipsea însă o tentă metafizic-religioasă. Nu încerca să-și impună punctul de vedere, nu insista cu argumentația, rămânând totuși sigur pe susținerile sale, mereu convingător pe fondul dezbaterei. Aceste însușiri îl făceau un bun comunicator, mai ales că nu îi lipseau verva și umorul, nici o subtilă capacitate asociativă. În anii aceia de început, personajul evocat îmi părea inteligent, instruit și cumsecade, dar (cum se spunea în Moldova lui natală) "olecuță" cam provincial în zona manierelor, vocabularului sau practicilor sociale curente.

Pe lângă muzică, poseda o ampla viziune și perspectivă spirituală, o deschidere deosebită pentru valențele și modalitățile expresive ale esteticii avangardei. Își asculta și respecta dascălii din "Cons." cu strășnicie, ca nimeni altul dintre colegii de secție, nutrinde un adevărat cult pentru mentorul său, profesorul Ștefan Niculescu.

Traseele, opțiunile noastre s-au diferențiat adesea; altele s-au intersectat; de pildă, în activitatea componistică, profesorală, eseistică, poetică, dar și administrativă sau instituțională fie la Uniune, fie în colaborările cu ansamblul Archaeus, cu Festivalul SIMN, ori cu "Zilele muzicii contemporane" de la Bacău, dar și în multe alte ocazii. În fine, fiecare credincios propriului drum, propriului destin, ne-am transformat, poate am evoluat, poate nu. Dar, ce mai contează... Așa l-am cunoscut atunci în primii ani de facultate pe prietenul meu de mai târziu Liviu Dănceanu, de care m-am simțit legat profesional și apropiat sufletește pe o perioadă de peste patru decenii. De viață, desigur.

Adrian IORGULESCU

Liviu Dănceanu

A fost odată, ca niciodată, un om a cărui mare bucurie era aceea de a dăru: muzică – publicului, gânduri despre sunete – cititorilor, libertatea de a a-și alege, motivat din punct de vedere estetic, orientarea conceptuală – discipolilor săi. Justele sale aprecieri, fondate după aplicarea unor criterii analitice riguroase, conduceau întotdeauna logic la o valorizare ierarhică echilibrată, care avea să fie confirmată în timp. "Creatorul însuși are o religie a lui, suverană și, bineînțeles, sacrosanctă: profesionalismul. El ar trebui să știe că o lume fără simțul diferenței între profesionalismul sacru și amatorismul profan se va rezuma la o sumă de relații contractuale ridicole, anodine, recunoscute ca atare în absorbția publicului de către deșertul consumismului agresiv – substituit al acelor rituri cunoscute de inițiere din marea artă savantă europeană", conchidea, în ultimul său editorial din *Actualitatea Muzicală*, Liviu Dănceanu.

Încărcate de simboluri și de conotații extraartistice, creațiile sale sonore de varii genuri au așteptat, după ce compozitorul a trecut pragul acestei lumi, să fie readuse în lumina rampei, într-un cotidian al aureolării spectaculare grăbite și superficiale. S-a întâmplat, parțial, în cadrul recentelor

festivaluri de muzică nouă, dar și ca gest omagial firesc, într-un concert special organizat în colaborare cu Filarmonica "George Enescu", la împlinirea unui an de când maestrul Dănceanu nu mai este printre noi. Amfitrion al parcursului muzical derulat pe scena Ateneului Român în 31 octombrie 2018, actorul și plurivalentul promotor de cultură Gheorghe Geo Popa, secretar de stat în Ministerul Culturii și Identității Naționale, a coagulat în demersul său organizatoric dedicat acestei seri In Memoriam (demers coordonat în colaborare cu doamna Rodica Dănceanu) personalități artistice marcante din spațiul românesc.

Alături de invitații săi – compozitorii și profesorii Adrian Iorgulescu și Dan Dediu, violonistul Șerban Lupu și, nu în cele din urmă, directorul filarmonicii "Mihail Jora" din Bacău, Pavel Ionescu, vorbind liber sau citând din *Jurnal de citit ascultând muzică*, *Șpanuri*, *Figurații și Fulgurații* și *Jurnal parțial sonor*, Geo Popa a conturat portretul lui Liviu Dănceanu mai presus de cel al unui creator de lumi sonore, eseist, poet, jurnalist, cronicar, profesor, manager și dirijor, adăugându-i atributele unui prieten și partener de discuție de neînlocuit al cărui mod de comunicare ascundea o impresionantă căldură sufletească, dar și un rafinat simț al umorului de o inteligență percutantă și o imaginație cu totul aparte. În privința propriei muzici, sinceritatea nedisimulată a exprimării sonore deseori investită cu conotații ironice și permanenta sa disponibilitate pentru ludic și-a pus clar amprenta asupra fiecăruia din cele 181 de opusuri destinate, în viziunea sa non-conformistă, tuturor genurilor muzicale.

Concertul propriu-zis din acea seară de octombrie a inclus *Composition Two*

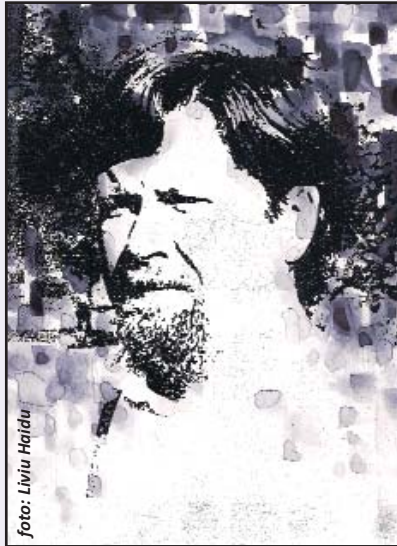

foto: Liviu Haidu

foto: Marius Văjoiacă

op.157, *Sega-Nomia* op.70, *Heptaih* op.123, *CA ZACUSCA* op.119, *IRA* op.89, *Zoongs* op.181, *5' of Millenium* op.98, *Game* op. 65 (piesă prin intermediul căreia ansamblul studențesc de percuție și-a dobândit actuala denumire), *Lili-Acul* op.87 și *PIETAS* pentru orchestră de cameră, op. 94, inspirația lui Grigore Leșe personalizând acest conglomerat sonor printr-un emoționant cântec din tipologia funerară.

Deschisă muzical – așa cum era și normal – de către oboistul Dorin Gliga și ansamblul de suflet al lui Liviu Dăneanu, Archaeus (în formula sa de bază – cu Anca Vartolomei, Rodica Dănceanu, Ion Nedelciu, Șerban Novac, Marius Lăcraru, Sorin Rotaru și, bineînțeles, Dorin Gliga), această serată comemorativă i-a adus pe podium, în evoluții de excepție, pe violonceliștii Marin Cazacu și Ștefan Cazacu, violonista Diana Moș, soprana Bianca Manoleanu și pianistul Remus Manoleanu (însoțiți de mai tânărul pianist Roman Manoleanu căruia i-a fost încredințat, de această dată, "rolul" de recitator pentru ultimul opus al lui Dănceanu, *Zoongs*), Bucharest Festival Orchestra – al cărei înzestrat dirijor, Cristian Lupeș, a preluat, într-o ipostază profesională absolut onorantă, conducerea festivalului băcăuan **Zilele Muzicii Contemporane**, apoi Corul PRELUDIU sub bagheta lui Voicu Enăchescu și, în final, Orchestra Universității Naționale de Muzică dirijată de compozitorul Bogdan Vodă. Datorită lor, această performanță sonoră exclusiv contemporană, ilustrată interpretativ cu aceeași pasiune cu care, invariabil, creatorul Dănceanu își puna în pagină fiecare număr de

predispuie la astm și sufocare. Cel puțin eu mă sufoc de atâta „bruiaj” sonor (zgomot de fond) întreținut de „conductele” media, dar și de canalele audio în care fiecare toarnă indiscret lături muzicale de tot felul, și sufăr totodată de astm alergic la „experimentele” unor compozitori ce își propun să audă ceea ce scriu și nu să scrie ceea ce aud.

O.K.Z: *Se poate vorbi de un succes de public în cazul muzicii noi?*

L.D: Sintagma „succes de public” presupune, nu-i așa, existența unui public. Or, asistența muzicii savante este alcătuită eminentamente din specialiști. Publicul larg, ca să fiu

opus, s-a metamorfozat într-un eveniment care va rămâne în memoria spectatorilor, la fel cum va rămâne, cu siguranță, și personajul Liviu Dănceanu, succint catalogat de către Adrian Iorgulescu precum "un om al Prezentului", plecat dintre noi doar... ca să moară puțin...

Loredana BALTAZAR

IN MEMORIAM

Întrebat ce părere are despre atmosfera muzicală din România, într-un interviu pe care ni-l acorda în toamna anului 2009, Liviu Dănceanu răspundea: Trăim într-o ceață densă. Pe de o parte smogul gros, incontinent al muzicilor de divertisment, pe de altă parte, aerul din ce în ce mai rarefiat al muzicilor savante. Una peste alta, e o negură care

elegant, nu are curajul să „încearcă” gustul muzicii noi. Iar fără de curaj, celelalte toate sunt sortite unei pieiri leucemice, unei schilodiri care nu se poate încheia altfel decât prin anemie pernicioasă și rușinoasă. Se vede treaba că în ziua de azi muzica nu mai constituie un produs al vieții, ci viața însăși este o componentă a unei modalități nefaste de a face muzică.

După ce ani de zile, Liviu Dănceanu - profesor universitar doctor la Universitatea Națională de Muzică din București - a fost președinte de juriu al Concursului „Primăvara Artelor” de la Colegiul Național „George Apostu”, îmi amintesc și citez ce afirma, în același interviu: „Dacă aș fi trăit în zorile Renașterii și aș fi perorat preceptele unui învățământ muzical integralist, neîndoios colegii de la Universitatea din Rotterdam nu m-ar fi ocolit, întorcându-mi respectuos salutul. Și nu-i de mirare, căci muzica făcea parte din quadrivium, alături de aritmetică, astrologie și geometrie. Era, cu alte cuvinte, deprinsă ca un întreg ce desemna cele patru arte matematice, și nu aidoma unei felii vechi de pâine împrăștiată în nenumărate firimituri. (...) Întâmplarea a făcut să fiu contemporan cu o lume ahtiată după hiperspecializare și înregimentată ideii de localizare extremă a câmpului de activitate. Un câmp parcelat cât mai mărunț și ticsit de haturi zdravene, greu de clintit, chiar dacă interdisciplinaritatea, după cum se zice, face posibile unele ocheade în ograda vecinului.

Mi-aș fi dorit un model de tip *happening*. Adică, acel personaj lămuritor care să coboare de la catedră în sală, să părăsească scena și să se amestece în traiul concret al spectatorilor ori să convingă că suntem cu toții osândiți la libertate și la opțiune, iar în componistica muzicală că nu te poți orienta decât printr-un act de curaj, bătând mai curând spre temeritate. Și peste toate că în viață (implicit în creație și mântuire) trebuie să răzbați de unul singur, tu cu tine și cu ființa ta, de multe ori tot atât de necunoscută ție ca și celor

din jurul tău. Aș fi vrut să am un prototip (și să fiu un prototip) care să nu povățuiască decât pentru a constrânge să se înțeleagă ceea ce nu-i de amânare ori de refuz, să limpezească gândirea și să trezească din somnolență. Atât și nimic mai mult”.

Am ales să scriu despre muzică și despre Festivalul Internațional „Zilele Muzicii Contemporane”, ediția a XXXII-a, pregătită minuțios de regretatul compozitor născut în 19 iulie 1954 la Roman, decedat la Slănic Moldova în 26 octombrie 2017 deoarece, am dorit să aflu – cei ce nu știu – cât de riguros, tenace și obsedat a fost de munca sa. Poate că dorințele îi vor fi respectate și va avea acea Casă memorială/ de creație menită tinerilor muzicieni, în locul unde și-a sfârșit parcursul.

Compozitor, profesor universitar doctor, dirijor, eseist, Liviu este autor al volumelor de muzicologie: *Eseuri implozive*, *Cartea cu instrumente*, *Cartea cu dansuri*, *Introducere în epistemologia muzicii*, *Anotimpurile muzicii*, *De 20 de ori Archaeus*, *Estetica muzicală*, a unor scrieri precum *Mesaje@de.dragoste* și a ultimei cărți, *Grav - Acut*. A scris sute

de articole, pe care le-a publicat în revista *Ateneu* - unde colabora de 34 de ani și la *România literară*, unde a început să scrie după Revoluție.

Liviu Dănceanu a înființat ansamblul *Archaeus* în anul 1985. A mers cu acest ansamblu în 25 de țări și 200 de orașe, în turnee europene și americane, a compus 181 de lucrări pentru diferite formații camerale, orchestrale, vocale, a susținut nenumărate conferințe, clase de master, în Germania, SUA, Italia, Franța, Rusia, Spania în care a explicat atât feluritele experimente contemporane, cât și modul lor de interpretare.

Liviu Dănceanu - fondator al primului festival de muzică nouă, membru al „The European Conference Promoters of new music” (ECPNM), a slujit muzica contemporană, pe care a cunoscut-o în profunzime, neegalat de nimeni. Palierul practic a fost dublat de cel teoretic, de o cunoaștere a formelor, stilurilor, expresiei de exprimare în muzica contemporană pe care le-a studiat cu mari muzicieni - de ar fi să-i amintim numai pe: Ștefan Niculescu, Aurel Stroe, Iannis Xenaxis, Włodzimierz Kotoński și Paul Patterson - dar și de o pasiune căreia și-a dedicat întreaga viață. Avea dreptate, „în viață trebuie să răzbați de unul singur”.

Festivalul Internațional „Zilele Muzicii Contemporane” din acest an, 3-7 octombrie, a fost tribut, omagiu lui Liviu Dănceanu, compozitor și om de muzică ce

nu trebuie amintit și prețuit doar cu ocazia unui festival. Memoria trebuie păstrată, vie.

Prima seară a debutat cu *Orestia II*, *Choeforele* lui Aurel Stroe. Era 3 octombrie, la zece ani de la dispariția fizică a autorului celebrei *Trilogii* inspirate de Eschil.

Așadar, în anul Centenarului, un performant ansamblu din Timișoara, condus de Iulian Rusu, ne-a cucerit cu ofranda lui Aurel Stroe. A urmat concertul orchestrei băcăuane, dirijată de Ovidiu Bălan, cu *Nord-Sud* de Dănceanu, *Simfonia a II-a Opus Dacicum* de Niculescu (decedat în 2008) și *Ipostaze III* pentru violoncel (solist Mircea Marian) de Iorgulescu. Înaintea concertului a fost lansată cartea *Relief armonice - Sub semnul lui Jora*. Pagini monografice pe care le-am gândit și scris, la 60 de ani de existență a Filarmonicii băcăuane. Lucrarea a fost prezentată de managerul Filarmonicii, Pavel Ionescu, Dumitru Brăneanu - președintele Filialei Uniunii Scriitorilor din Bacău și prof. univ. dr. Ioan Dănilă - președintele Fundației Vasile Alecsandri.

Ansamblul *Archaeus*, condus de Mircea Pădurariu a interpretat lucrări de Liviu Dănceanu. Penultima seară de Festival a reunit *Duo* Diana Moș - vioară, Mihai Mănuțiu - pian și *Trio Contraste*.

Finalul, duminică, a reunit două formații: *Ansamblul Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice din Chișinău*: Natalia Bodnariuc, Olga Vlaicu, Ana Maria Sirbu, Sergiu Mușat și *Ansamblul Game*, condus de percuționistul Alexandru Matei.

Să rememorăm cuvintele enesciene: „Pentru moment, tot ce mi-a rămas ca forță și energie, le consacru pentru creațiunile mele muzicale cu care am înțeles să slujesc neamul nostru românesc”.

Enescu a merit lăcașul de cultură de la Tescani creatorilor, fie ei

muzicieni, scriitori, pictori, sculptori. Spațiu mirific unde a fost exilat Andrei Pleșu.

Îmi amintesc de una din întâlnirile noastre și de planurile compozitorului Liviu Dănceanu.

Doru Kalmuski - prozatorul omagiat în toamna aceasta în Conacul de la Tescani, îi spunea: *Sunetul muzical e cea mai perisabilă mărturie a realității. Nu știu cum se face că doar acest derizoriu perisabil e în măsură să trezească din somn absolutul*.

În *Radiografia unui destin artistic*, lucrare din 1997, editată de Muzeul Județean de Artă Bacău, autorul - care a fost muzeograf-conservator la Casa Nicu Enea și la Casa memorială Bacovia - leagă cu fire văzute sau bănuite - toate aceste spirite creatoare. Nicu Enea, George Bacovia, George Enescu, triunghi de aur al spiritualității locului, la care se adaugă și Tristan Tzara. O să cităm doar: „Tragedia greacă antică este în percepția lui Enescu un univers constant românesc transfigurat de o glisare a suferinței eterne în motive și particularități specifice poporului român. Spiritul muzicii folclorice românești este mereu prezent în *Oedip*. Păstorul apare în moment de vârf, doinește trist din flaut și cântece vechi românești decorează drama antică. O uriașă respirație mitologică în transparențe de colindă premioritică animă scenele de grup, peste toate plutind nimbul aspirației către absolut.”

Ozana KALMUSKI ZAREA

Interviu cu Pavel Ionescu, manager al Filarmonicii „Mihail Jora” din 2007, membru al Trio-ului „Syrinx” și al cvartetului „Fagotissimo”

Laura Ana Mânzat: *Domnule director Pavel Ionescu, la Filarmonica „Mihail Jora” din Bacău se derulează niște proiecte de foarte bună calitate care sunt o adevărată emblemă a orașului și nu numai... Aș vrea să le detaliem. Mai întâi, câteva cuvinte despre Festivalul „Zilele Muzicii Contemporane”. Ce eforturi s-au făcut pentru a realiza concret acest festival?*

Pavel Ionescu: „Zilele Muzicii Contemporane” de la Bacău este primul festival de profil din România înființat în 1986. Este un festival care durează și a presupus de-a lungul tuturor edițiilor, eforturi susținute, pentru că nu este ușor să continui... uneori este mai ușor să începi. Cel mai greu este să faci să dureze în timp un proiect. Eforturile au fost mari pentru că din păcate, singurul susținător economic, financiar, al acestui festival este Consiliul Județean, ordonatorul de credit al instituției noastre. Asta nu înseamnă că ediția din acest an este mai săracă în evenimente. Așa cum remarcau cei care au fost până acum prezenți la festival, printre care și președintele Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România, Adrian Iorgulescu, este o ediție consistentă, cu programe diverse și de o factură deosebită din punct de vedere al impactului asupra publicului.

L.M.: *De-a lungul timpului s-au născut mai multe formații aici, la Bacău, care și-au legat activitatea de acest festival, dacă mă gândesc doar la legendarul Trio „Syrinx”. Ce formații ale Filarmonicii mai există acum și dacă vor fi implicate în stagiunea viitoare?*

P.I.: În anul 1982 când am ales Bacăul pentru un drum în viață, și mă refer la noi, cei trei componenți ai Trio-ului „Syrinx”, am venit aici împreună, pentru a ne dedica unui sector nu prea bine conturat la acea vreme în România, și anume muzica de cameră pentru suflători. Exemplul și reușitele noastre au capacitat și inspirat și alte formații din țară care au fost sprijinite, când au avut nevoie, de Trio „Syrinx”. În felul acesta au apărut Cvintetul de suflători „Clasic”, duo „Capriccio”, Trio „Ateneu”, Cvartetul „Consonanțe”, Cvartetul „Avangarde”, Cvartetul „Fagotissimo”. Toate au activat, și o parte dintre ele mai activează încă, în cadrul instituției, în stagiunile pe care le organizăm noi, dar și în concertele pe care Filarmonica „Mihail Jora” le sprijină și care se desfășoară în afara localității, în țară și chiar în străinătate.

L.M.: *Să ne referim în continuare la un alt proiect legat de Bacău, „Orfeul Moldav”, dedicat lui George Enescu”, de asemenea cu o tradiție îndelungată, 39 de ani.*

P.I.: „Enescu-Orfeul Moldav” este un festival internațional, cel de-al doilea pilon important al instituției noastre, dacă ne gândim la manifestările cu pondere internațională. El se desfășoară în ultima săptămână a lunii august și presupune o serie de recitaluri la Casa Rosetti-Tescanu de la Tescani, cu artiști din țara și străinătate și cu un concert al orchestrei filarmonicii noastre. Din păcate, condițiile scenei nu ne mai permit să susținem acest concert acolo și de aceea, Orchestra Filarmonicii „Mihail Jora” evoluează la Sala Ateneului din Bacău. Este o colaborare pe care Filarmonica o are cu Ministerul Culturii și cu Muzeul „George Enescu” din București. Împreună stabilim și proiectăm fiecare ediție,

colegii noștri de la Muzeul Enescu au o seară în fiecare ediție în care promovează muzica românească. Eu sper ca acest festival „Enescu-Orfeul Moldav” va dăinui peste timp, la fel și „Zilele Muzicii Contemporane”, chiar dacă, iată, doi dintre fondatori ne-au părăsit, mă refer la compozitorul Liviu Danceanu și la flautistul Dorel Baicu.

L.M.: *Tot pe parcursul verii, se desfășoară sub egida Filarmonicii din Bacău, Cursurile Internaționale de Dirijat care am văzut că reunesc o pleiadă de tineri muzicieni, atrași de posibilitatea de a dirija o orchestră profesionistă. Cum s-a născut această mică dar puternică școală de dirijat?*

P.I.: Totul a pornit de la disponibilitatea și generozitatea pe care dirijorul Ovidiu Bălan o manifestă față de tinerii din țară și din străinătate, care doresc să studieze dirijatul. Sunt foarte mulți tineri care au ajuns în poziții importante la filarmonici din țară sau la instituții de stat din

străinătate și care au trecut prin școala, prin mana, maestrului Ovidiu Bălan. Acest lucru a fost un punct de plecare pentru o instruire mai organizată și mai consistentă. Noi deja aveam colaborari în străinătate, participam cu orchestra la cursuri internaționale de dirijat. Acum 15 ani l-am cunoscut în Italia, tocmai la niște cursuri de dirijat pe Robert Gutter, eminent profesor și dirijor, director artistic al Universității din Greensboro, SUA. El s-a atașat de orchestră și de modul nostru serios de a organiza lucrurile și astfel, am decis împreună să începem cursuri internaționale de dirijat la Bacău, în fiecare an, în luna iunie, timp de două săptămâni, o săptămână cu repertoriu clasic, o săptămână cu repertoriu romantic. Profesorii sunt Ovidiu Bălan și Robert Gutter, în fiecare an avem între 8 și 12 studenți din toată lumea. Au fost până acum sute de participanți, dacă ne gândim că am ajuns la cea de-a 16-a ediție. Acești tineri și-au găsit apoi poziții importante în orchestre și ei sunt defapt mesageri ai școlii românești de dirijat și ai culturii românești.

L.M.: *Ce mai pregătește Filarmonica „Mihail Jora” pentru această stagiune?*

P.I.: Deschiderea de stagiune cu Andrea Barizzi a avut loc pe 28 septembrie, acesta fiind unul dintre cei doi dirijori-oaspeți ai Filarmonicii, în afară de cei doi dirijori-titulari, Ovidiu Bălan și Valentin Doni. Acest tânăr este dirijor-asistent la Filarmonica din Dresda, asistentul lui Michael Sanderling. Din colaborările pe care le-a avut cu orchestra noastră, a reieșit dorința sa dar și a orchestrei de a fi mai apropiat instituției noastre. Astfel el a primit titlul onorific de Dirijor-Oaspete și va susține nu mai puțin de cinci concerte în această stagiune. Tot Dirijor-Oaspete îl avem și pe Juan Cantarell din Barcelona, specializat în operă, cu care deja am realizat creații de Puccini, iar pe 1 noiembrie vom deschide sezonul de operă cu „Don Pasquale” de Gaetano Donizetti, în colaborare cu tineri artiști

din București. În primăvară, vom continua întâlnirea cu opera și vom prezenta "Nunta lui Figaro" de Wolfgang Amadeus Mozart. De data aceasta va fi o colaborare romano-italiană, cu artiști invitați de soprana de renume mondial Gabriela Ravazzi pe care am cunoscut-o la concursul dedicat dirijorilor de operă, organizat chiar de ea, la Orvieto. Bineînțeles că nu poate să lipsească din stagiune un concert care să marcheze și la Bacău, cei 100 de ani de la Marea Unire. Acest concert va avea loc la sfârșitul lunii noiembrie și va fi dirijat de Cristian Lupeș, cel care este acum coordonator artistic al Festivalului "Zilele Muzicii Contemporane". Solistă va fi pianista Luiza Borac care va interpreta Concertul de Valentin Gheorghiu. De altfel, va fi un program integral românesc, Constantin Silvestri: Dansuri, în debut, și vom încheia cu Simfonia I de George Enescu. Avem bineînțeles și concertele noastre săptămânale, cu invitați de la cei mai tineri până la maestrul cu ani de experiență pe podium și mă refer acum la Ilarion Ionescu-Galați, prezent și el în stagiunea noastră în luna noiembrie. L-am avut și pe Petre Sbârcea care a dirijat concertul Filarmonicii din cadrul Festivalului "Enescu-Orfeul Moldav" și vom continua să promovăm tinerii dirijori, pentru că Bacăul a fost întotdeauna un loc unde tinerii muzicieni au putut să se manifeste.

Interviu cu dirijorul Cristian Lupeș - Dezvăluiri din culisele Festivalului „Zilele Muzicii Contemporane”

Laura Ana Mânzat: *Domnule Cristian Lupeș, care este ideea de la care ați pornit în organizarea ediției din această toamnă a Festivalului "Zilele Muzicii Contemporane" de la Bacău?*

Cristian Lupeș: O idee simplă: să continuăm ce a construit Liviu Dănceanu în edițiile precedente, să-i aducem o reverență acestui maestru pe care și eu l-am avut profesor, dar și colegilor lui, membrii fondatori care au dat startul festivalului în 1986, deci acum 32 de ani, Pavel Ionescu,

Ovidiu Bălan, Dorin Gliga, Dorel Baicu. Acest festival este o încercare de a nu renunța... așa cum se întâmplă adesea în societatea noastră actuală, când se renunță la multe lucruri bune. Vrem să mergem mai departe cu acest proiect care nu este simplu, muzica contemporană de multe ori sperie. Încercăm să ne alegem foarte bine publicul, poate nu publicul de stagiune trebuie convins neapărat, ci iubitorii de artă contemporană, de teatru și dans și mai ales oamenii atașați de lucrurile noi, de viitor.

L.M. *Pe program este menționat: "Primul festival de muzică contemporană din România". Care este cel mai important lucru pe care încercă să-l transmită publicului acest festival?*

Cr.L.: Metaforic vorbind, dacă în 2018 preferăm să mergem la Paris sau la Viena cu avioane de mare viteză care zboară la 11000 de metri înălțime și nu mergem cu diligența, atunci preferabil ar fi ca și acustic, și artistic, să funcționăm tot cu aceeași viteză. Și viteza aceasta este dată tocmai de muzica contemporană, de ideile noi care speră să fie admise în viitor în artă.

L.M. *Cum a fost evidențiată personalitatea compozitorului Liviu Dănceanu căruia i-a fost dedicată această ediție a Festivalului "Zilele Muzicii Contemporane" de la Bacău?*

Cr.L.: În primul rând, personalitatea lui Liviu Dănceanu s-a evidențiat de la sine prin programarea în prima seară a Operei "Orestia II" de Aurel Stroe, o programare la care se gândise de fapt Liviu Dănceanu anul trecut. El chiar vorbise deja cu Sorin Petrescu, motorul ansamblului de la Timișoara care avea în repertoriu lucrarea lui Stroe și stabiliseră deja această vizită a Orestiei la Bacău. Apoi a doua seară a festivalului a propus o lucrare a lui Liviu Dănceanu în interpretarea Orchestrei Filarmonicii "Mihail Jora" și a maestrului Ovidiu Bălan. Concertul a început pe un tărâm paradoxal, în care punctele cardinale se confundă și susțin conflictul dintre "Nord și Sud", acesta fiind titlul lucrării op.179 nr.1 a lui Liviu Dănceanu. A doua lucrare este a unui coleg al lui Liviu Dănceanu, un concert pentru violoncel și orchestră de Adrian Iorgulescu, în care solistul Mircea Marian este pus într-o ipostază halucinantă, însoțit de un ansamblu de suflători și percuție care cântă total cromatic, el este nevoit să variaționeze între sunetele sol și fa diez. Iar în final, am lăsat Cezarul, adică profesorul celor doi, Ștefan Niculescu, care ne introduce în spirala arhitectonică a Sarmizegetusei cu Simfonia a II-a, Opus Dacicum, lăsând muzica să lezveze între scena și cupola octogonală a Sălii Ateneului din Bacău.

L.M.: *Fiecare concert se leagă de o regiune istorică a României. Este aceasta o modalitate de a sărbători centenarul?*

Cr.L.: Da, este o modalitate de a sărbători centenarul cu atât mai mult cu cât orice artă contemporană este îndreptată, ca viziune, către viitor. Fiecare zi a fost denumită după o regiune a țării. În prima zi a fost Banatul, am avut ansamblul de la Timișoara, a doua zi, cântând Filarmonica din localitate, s-a numit Moldova. În a treia zi, Muntenia, a fost invitat ansamblul "Archaeus", înființat de Liviu Dănceanu, sâmbătă pe 6 octombrie am avut Trio Contraste și Duo Diana Moș-Mihai Măniceanu, așadar Transilvania, iar ultima zi, pentru că am invitat un cvartet de studenți din Chișinău, a fost dedicată Basarabiei.

L.M.: *Am remarcat încă din prima seară că interpreții sunt dintre cei mai buni. Cum i-ați selectat?*

Cr.L.: Am încercat să găsim în primul rând acei compozitori și apoi acei interpreți care au colaborat cu Liviu Dănceanu, care îl apreciau și pe care și el îi aprecia. Apoi Filarmonica "Mihail Jora" a fost întotdeauna implicată din 1986, nu a lipsit la absolut nici o ediție. Ansamblul Archaeus este un ansamblu de elită al muzicii contemporane, Trio Contraste de asemenea, și nu este pentru prima dată aici. Festivalul s-a încheiat cu ansamblul de percuție "Game" condus de Alexandru Matei, fost membru și el al Archaeus-ului. Și nu numai atât, în anii '90 Liviu Dănceanu a scris o lucrare pentru percuție, cu titlul "Game". Alexandru Matei a făcut atunci un ansamblu pentru a interpreta această lucrare, un ansamblu care există și astăzi și care poartă, de atunci, numele acestei lucrări.

Interviuri de **Laura Ana MÂNZAT**

Festivalurile muzicale autumnale timișorene

Recitalul cunoscutului dirijor Nicolae Moldoveanu ne-a introdus parcă în stagiunea muzicală estivală cu un program deosebit realizat cu aplomb pe orga Dom-ului Romano-Catolic din Piața Unirii făcându-ne să așteptăm mai mult în această vară de la ofertele din acest domeniu. Au urmat ce-i drept încă două recitaluri, poate mai puțin convingătoare pe același instrument ca apoi doar în octombrie să ne încântăm de aceste sonorități ce în alte orașe formează esența stagiunilor de vară. Au venit într-ajutor câteva concerte simfonice ale filarmoniștilor cu muzică mai lejeră exceptând Orchestra de tineret a Germaniei cu Elias Grandy la pupitru, cu Bruckner, Messiaen sau Hindemith, impresionând ce pot realiza cei ce ne vor urma, dar mult așteptatele spectacole de operă și operetă din Parcul rozelor, care atrăgeau mii de spectatori sau zilele muzicale Bartok-Enescu n-au mai apărut. În schimb toamna au venit festivalurile, încălecându-se și făcând dificilă alegerea participării.

Primul care a demarat în această toamnă a fost **Festivalul de muzică veche** (16 IX – 20 X '18), pentru a 13-a oară în Biserica Luterană, organizat cu sârguință de violonistul Codrin Emandi care a și participat efectiv cu soția Diana, la unul dintre concerte, susținute în exclusivitate de formații de peste hotare, justificând astfel și apelativul de internațional pe de-a întregul. Cele 10 concerte în decurs de peste o lună, ne-au condus cu rafinementul executanților prin lumea fascinantă a barocului muzical și nu numai. Bach (tatăl și fiul Christian), Händel, Telemann, Corelli, Torelli Geminiani, Vivaldi, Couperin, Rameau sau Purcell și-au asumat greul, urmași de mai puini cunoscuții J.Ch. Graupner sau Ch. Avison și cei dinaintea lor ca G. Caccini cu opera sa *Euridice* (concertant desigur) sau Cl. Janequin și cei din perioada lui, la patru voci bărbățești și lăută dar și muzică flamboiantă anonimă sau semnată de J. Browne și Th. Asewel. Și, surpriză, un Mozart (*Requiemul*) în transcriere instrumentală totală cu iluzia vocilor desigur. La sfârșit, ne-a învăluit un recital de clavecin cu sonorități diafane.

După câteva zile s-a demarat și **TimOrgelFest-ul** (2-19 X '18), cu cele 14 manifestări concertante și el de 18 ani în vogă cu rădăcini de la începutul anilor '90 prin *Zile muzicii de orgă din Banat*, impuse atunci de Facultatea de muzică. Majoritatea concertelor s-au desfășurat în Dom-ul Catolic, Biserica Millenium și cea Adventistă dar și câte unul la Arad, Reșița, Vinga și Apateu atrăgând un public dornic de așa muzică, susținută de organiști de valoare din Spania, Italia, Elveția, Cehia și Ungaria, dar și de la noi ca Cristian Roșoagă, Cristina Struța sau Felician Roșca care e și sufletul și organizatorul întregului festival. Ne-au încântat mai ales Eugenio Maria Fagiani cu improvizația lui, Jean-Christophe Geisner cu preludiul lui G. Roparts și L. Vierne desigur, Enrico Zanovello cu Suita lui G. Young și Passacaglia lui J.E. West, František Vaníček cu B. Martinu și Fl. Peetres sau Feruccio Bartoletti cu un impozant M. Reger, toți însă au pornit în programele lor de la Bach tatăl și al barocului parcă făcut pentru acest instrument sau invers. La concertul de final cu Levente Kuzma s-a alăturat și Corul (pregătit de I. Todea) și Orchestra Filarmonică (dirijor R. Zaharia) dând o mai mare amploare festivalului.

Și tot în această toamnă a atras atenția, într-un sfârșit de săptămână, și **Festivalul muzicii de fanfară** cu câteva ansambluri din oraș și județele limitrofe, cu dorința perpetuării și acestui gen de muzică atât de savurat în trecut de marele public.

Dar, ca o săgeată bine țintuită asupra repertoriului tradiționalist, am putea spune muzeal, care vine cu un **Concert de muzică și poezie** gândit și pus în aplicare de tânărul compozitor Gabriel Mălăncioiu și moderat de poetul Robert Șerban cu lucrări camerale, de ultimă oră, creații recente, în general, de tinere compozitoare române, în special, situându-ne în prezentul real al muzicii, în interpretarea unui colectiv de tinere cadre didactice de la Facultatea de muzică, - un pas spre muzica ce va să ne cuprindă.

În aceeași zi de mijloc de octombrie a demarat și **Festivalul Baroc** cu multă muzică renascentistă, cu ansambluri din țară și străinătate, susținut de municipalitate în Biserica din Elisabetin, iar melomanii scenei lirice se

pregătesc să revadă spectacolele operii grupate și ele într-un festivalul a lor „Timișoara muzicală”.

Începutul lunii noiembrie, însă, ne-a captat cu totul muzica nouă prin **Festivalul „Intrada”** derulat pentru a 5-a oară prin grija filarmonicii și a unui mănunchi de entuziaști în această direcție. Astfel, Timișoara a fost pentru câteva zile capitala muzicii, a muzicii din zilele noastre, purtând și un titlu emblematic: **Combinare, Fuziune, Unitate**. Concertul de deschidere dirijat de austriacul Gottfried Rabl a cuprins lucrări în care în prim plan trona pianul. Remarcabil a sunat în interpretarea Andreei Olaru *Concertul* compozitoarei Carmen Petra-Basacopol care a împlinit recent 92 de ani și impresionanta *Toccata* lui Remus Georgescu cu o înveșmântare orchestrală cu Andreea Dumitrescu, ambele certitudini ale pianisticii timișorene, mai puțin convingător Wolfgang Glemser cu *Concertul* de Germanul Volker Freidel. O impresie bună a făcut și tânărul nostru creator Gabriel Almași cu lucrarea *Magma* pentru duoul Adriana și Sorin Dogariu sau puțin languroasa lucrare a lui Andrei Tănăsescu, cel mai des prezent la noi, cu duoul Manuela și Dragoș Mihăilescu.

A urmat un concert de muzica electronică, acumatică și puțin dans în final cu Anca Florea - *Imaginary changes* cu participare consistentă franceză dar și cu creații semnate de Călin Ioachimescu și Octavian Nemescu sau plecata din Timișoara Ștefania Becheanu. Un spațiu mai larg decât Mansarda bastionului Trezezia și o mai restrânsă desfășurare în timp ar fi venit mai în întâmpinarea ascultătorilor.

Cuvântul prin poezie s-a alăturat sau s-a intercalat muzicii noi desigur, și în spațioasa sală Capitol lăsând să se împletească în voie vorba cu sunetul. Recitalul **Trio-ului Contraste** - Ion Bogdan Ștefănescu, Sorin Petrescu și Doru Roman care a adus și pe cei tineri de la **Percutissimo** cu *Elegia* de A.Vieru, *Lamento* de I. Odăgescu, *Colour Combination* pentru întregul ansamblu de L. Manolache, *Convergent* de E. Wendel și *Variațiuni pe o temă de Mozart* de D.Dediu sau *Spiegel...* de Arvo Pärt și *Klavierstück* de H.Ch. von Dadelsen au avut alături glasurile simple al poezilor ce multe au citit și recitat captând auditoriul, Marcel Tolcea, Robert Șerban și Eugen Bunaru.

De la cuvânt s-a pornit și în matineul din sala Liceului Lenau datorată compozitoare Nicoleta Dinescu, mai apropiată culturii germane, care a scris muzica (S. Petrescu-pian și D. Roman-percuție) melodramei *Fipps der Affe* după poemul lui Wilhelm Busch redat prin glasul recitatorului Thomas Niese. Păcat că au lipsit imaginile originale, create de autor ca să se fi activat și latura vizuală.

Ansamblul austriac **Aiborne extendend** (blockflöte, flaut, harpă, clavecin și voce) ne-a adus un mănunchi de lucrări ale unor compozitoare, desigur în prim plan cu V. Dinescu și Doina Rotaru alături de R. Lazo, E. Harnik, Cl. Cervenka, S. Lacroix sau M. Ferenk-Petric, iar **Cvartetul Profil** (D. Moș, P. Nemțeanu, M. Movileanu și M. Marian) cu opusuri de A. Iorgulescu, M. Marbe și J. Widmann. Timișorenii, în ascensiune valorică, au evoluat apoi cu

ansamblul **EREM** cu pianistul Victor Andrei Părău prezent în permanență, clarinetistul Cristian Miclea (prezenți și în concertul precedent cu sonatina lui Robert Dycke), violonista Cristina Mălăncioiu, flautistul Vlad Colar sau celistul Darius Tereu cu opusuri semnate de A. Stroe, D. Rotaru, H. Șurianu, L.A. Mânzat și timișoreanul M. Popean urmat de **Duo-ul Vivo**: Radu Țaga și Marco Ristic cu piese interesante pentru fagot și acordeon realizate de R.W.Oschanitzky, N.Brânduș, Ionică Pop și Zoran Bozanic.

Concertul de încheiere al festivalului „Intrada” i-a revenit în parte Filalmonicii din Arad care, sub bagheta dirijorală a lui Cristian Neagu, ne-a prezentat trei lucrări concertante de Gabriel Mălăncioiu cu saxofonistul Kobi Shem Tov, Teodor Țuțuianu cu soprana Stanca Manoleanu și baritonul Cristian Ardelean și Dan Dediu cu nelipsiții Sorin Petrescu și Doru Roman. Ca apoi, în partea a doua, să ni se ofere de către compozitorul Doron Kaufman, desigur în primă audiție absolută, ca majoritatea lucrărilor, cu un grup de instrumentiști din Israel și cei doi soliști vocali: Opera URGENTcombinOPERATION-jazzimfonic opera cu terapie intensivă – cum ne-a și dovedit-o.

Se pare totuși că va mai urma încă un Festival de muzică nouă în parteneriat cu Facultatea de muzică a Universității care pune sub un acoperământ tineretul, aducând siguranța viitorului în arta sunetelor.

Damian VULPE

ARHAISME

Caricatura, burlescul, absurdul, ironia și gâlceava s-au înfrățit pentru a face haz de necaz... sau nu, într-un început înșorit de toamnă și de toamnă cu frunze ruginii, dar mai degrabă verzi. În perioada cu pricina, 4-11 octombrie 2018, la Arad s-a desfășurat Festivalul *Iubiți Muzica Românească*, aflat la ediția a doua, un eveniment realizat în parteneriat cu Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România. Tematica înălțurii de concerte a fost diversă, iar denumirea lor a reflectat acest aspect: „Românește cu haz”, „Cântece și Balade”, „Muzica Noastră Veche și Nouă” și „Ecouri din Străbuni” - titluri căpătate de cele patru evenimente camerale, simfonice sau vocal simfonice.

Dorința de a aduce în fața publicului, mai mult sau mai puțin inițiat, muzică autohtonă din diferite perioade de creație este una salutară, iar reacțiile ascultătorilor au fost pe măsură, inimile lor s-au deschis pentru crâmpeliul din vasta muzică românească. Concertul simfonic „Românește cu haz”, desfășurat în ziua de 4 octombrie, la ora 19.00, în sala Palatului Cultural, a deținut rolul de inițiator al Festivalului și a constat într-un spectacol în care muzica s-a *chitit* cu actoria având drept scop hazul. A face glume pe seama cuiva, a-și ascunde supărarea glumind, a fi plin de duh, a se veseli sau ai înveseli pe cei din jur, sunt doar câteva dintre ipostazele hazului, iar în lucrările muzicale împărtășite publicului în cadrul acestui concert

hazul a îmbrăcat forme caricaturale, burlești, absurde, ironice sau grotești. Invitatul special, Mihai Bisericanu, actor la Teatrul Bulandra din București, și-a asumat atât rolul de moderator cât și pe acela de talentat interpret de muzică românească; datorită calităților sale actricești, dar și muzicale a reușit să creeze un adevărat spectacol. În deschiderea concertului a adus un elogiu caragialesc pianului și a ironizat instrumentele din cadrul orchestrei. Bineînțeles, nu îi putea lipsi din repertoriu rolul de dirijor, astfel că sub bagheta sa acordurile false ale orchestrei au reprezentat deliciul publicului. Totul ar fi fost însă în van fără participarea Orchestrei Filarmonicii de Stat din Arad, condusă cu dedicare de către dirijorul Cristian Neagu și avându-i ca soliști pe soprana Stanca Manoleanu și baritonul Alexandru Șuca. Publicul... *cu chiuita!* Cele cinci lucrări dintre care două prime audiții absolute, interpretate cu entuziasm ardelenesc în cadrul concertului atât de către soliști cât și de orchestră sub atenta

supraveghere a dirijorului, aparțin unor compozitori reprezentativi ai muzicii românești din diferite generații, cu priviri și preocupări estetice diferite, dar uniți, datorită acestui eveniment, în ale hazului.

Interludiu, vals și aria "Trădare!" din opera "O scrisoare pierdută" (după Ion Luca Caragiale), aparținând lui **Dan Dediu**, este încă o dovadă a măiestriei compozitorului, care imaginează prin intermediul ritmurilor împrumutate din muzica de circ, de vals și de tango, dar și a orchestrației, sonorități caricaturale pe care le suprapune peste personajele lui Caragiale. Satira rezultată a încântat audiența. *Două epitafuri* (După Ezra Pound), lucrarea nemuritorului compozitor **Aurel Stroe** a adus un altfel de haz în desfășurarea serii și anume hazul de necaz, ducându-ne cu gândul la celebrul Cimitir Vesel de la Săpânța.

Melanjul dintre "umorul funebru a lui Ezra Pound" și "Nuanțele subtile de realism naiv sau de lirism frust" au creat un univers în care hazul are rol tămăduitor. *Plecarea în străinătate* – piesa compozitoarei **Laura Manolache** are la bază proza lui Urmuz "absurdă dar, în mod miraculos, plină de înțelesuri grave sau burlești". Creația componistică a autoarei dialoghează ca într-un joc de-a v-ați ascunselea cu textul și prin parodiare, devine în final o savuroasă comedie. Lucrarea *De-a sunetele*, cinci poeme pentru recitare cantabilă și orchestră pe versuri de Marin Sorescu, aparține compozitorului **George Balint** și ne relevă ironia. Poemele alese: *Mișcare*, *Straturi*, *Viziune*, *Fluierul* și *Zgomote* au fost selectate "pe criteriul referirii în text la unul sau mai multe aspecte sonore: tropăit, pocnete, flecăreală, fluierat, zgomote..." Ironiei textului literar i se adaugă cea muzicală care conține "semnale/sintagme foarte difuzate în perioada epocii de aur". Combinația rezultată denotă fantezie creatoare și umor. Încă din titlul partiturii *Gâlceava înțeleptului cu fântărima*, a compozitorului **Teodor Țuțuianu**, se ițește spiritul glumeț al situațiilor ce sunt povestite prin intermediul muzicii. *Gâlceava nocturnă* dintre personaje are ca rezultat crearea unor momente hazlii.

Pocinogul a etalat publicului fațete diferite ale umorului românesc și, neîndoindu-se, a relevat încă o dată diversitatea și bogăția situațiilor în care omul simplu din popor sau intelectual rasat reușește, indiferent de situație, să

Orchestra Filarmonicii de Stat din Arad, dirijor Cristian Neagu, baritonul Alexandru Șuca

își învingă amarul printr-un zâmbet, un semn al nemuririi speranței și, nu în ultimul rând, al faptului că și compozitorii au HAZ.

Elena APOSTOL

La Sibiu...

Un Bruckner de zile mari

În fiecare toamnă, zilele sfârșitului de octombrie și început de noiembrie mă prind la Sibiu, unde merg pentru a onora obiceiuri ale locului, care țin de tradiție, iubire și respect, devenind astfel în timp, o duioasă și melancolică rutină, la care nu aș renunța nicidecum. Și, dacă în această perioadă, prind și o joi când are loc Concertul Filarmonicii - și-l cam prind - atunci rutina devine încântătoare, știut fiind faptul că am fost și sunt o constantă admiratoare a virtuților acestei formații simfonice, pe care o consider cu adevărat de excepție. Iar dacă programul serii se asortează cu vara indiană, ce galopează și ea spre

statutul de rutină, mângâind mai mereu în aceste zile zona, și la pupitrul dirijoral mai este și un muzician de har, care conjugă perfect profesionalismul, cunoașterea, înțelegerea, expresivitatea, cu rara capacitate de a transmite dincolo de rampă mesajul partiturilor prin trăirile și emoțiile instrumentiștilor, atunci se cheamă că am fost binecuvântată cu un miracol. Asta am simțit în seara zilei de 25 octombrie la Concertul Filarmonicii de Stat din Sibiu. Un miracol (mă refer strict la partea a II-a) cauzat de uimitoarea compatibilitate dintre compozitor, orchestră și dirijor, miracol care m-a tulburat profund. S-a cântat „Simfonia a 5-a în Si bemol major” de Bruckner. Lucrare grea, lungă, puternică, monumentală, dar... răvășitoare în tălmăcirea orchestrei și a dirijorului său Theo Wolters - o altă veche și prețuită cunoștință, care în pofida concertelor pe care le susține frecvent cu cele mai galonate orchestre din lume, preferă Filarmonica sibiană. Și înțeleg de ce! Revenind la Bruckner, trebuie să spun că prin interpretarea

dată, Theo Wolters a reușit să evidențieze cu emoție măsurată, cu gravitate dar și gentilețe, cu profunzime dar și suplețe, fiecare temă, tonalitate, contrast, armonie, fiecare grup sau solo de instrumente, dezvăluind ascultătorilor și luminiscentele greu sesizabile de alți confrăți, din plenitudinea și vigoarea armonică atât de particulara stilului brucknian. Cât privește pizzicato-urile partidelor de coarde, cu sunetul și omogenitatea lor rarissimă, greu de descris în cuvinte, au dat fiori prin acuratețe, blândețe și paleta de nuanțe minunat colorate. *A fost un Bruckner de zile mari.*

Dar... seara din 25 octombrie a avut și o primă parte, compusă din foarte așteptatul „Concert nr. 3 pentru pian și orchestră în Do minor” de Beethoven. Foarte cântat și foarte cunoscut, atât ca „primul mare concert beethovenian în care solistul și orchestra au fost tratați ca parteneri egali”, cât și ca o nelipsită lucrare din repertoriul fiecărui pianist concertist, datorită cantabilității lui și a posibilităților de etalare în egală măsură a tehnicii cât și a sensibilității artistice a protagonistului. Acum, din păcate, el nu s-a ridicat la așteptări și asta datorita lui Csiky Boldizsar, căruia i-a trebuit cam mult timp (circa o parte și jumătate din el) pentru încălzire și pentru a realiza tocmai acel parteneriat, el abordând partitura din perspectiva

solistului pentru care concertul înseamnă *el* - ca personaj principal și *restul muzicienilor* - ca figurație. Oricum, cu ajutorul slalomului elegant făcut de dirijor și orchestrei care s-a retras cumva în umbră, pentru a nu face rabat de la calitate, a trecut binișor acel „Allegro con brio” în care pianistul, cu o digitație potrivită și o tehnică bună - mai puțin în ceea ce privește apogiaturile prea expediate - ne-a demonstrat o prea mare detașare, fixându-și discursul mai mult pe monolog în defavoarea dialogului solicitat de scriitură. „Largo” însă, a fost mai reflexiv și mai apropiat de ce ar fi trebuit să facă, dregând busuiocul, chiar foarte bine, de abia în „Rondo”-ul din ultima parte, care a fost o reală reușită.

În fine, mai bine mai târziu decât niciodată. Așa că spre final, l-am auzit și pe Beethoven, doar că vedetele au fost tot dirijorul și orchestra care prin calitățile lor, au adus în sufletele melomanilor acea lumină gravă, dar plină de spirit, caracteristică compoziției în cauză. Cu toate aceste triste inadvertențe, Concertul din 25 Octombrie de la Filarmonica sibiană va rămâne (cel puțin în ceea ce mă privește) gravat în memorie, pentru acel minunat și uimitor *Bruckner de zile mari*. Aplauzele mele la scena deschisă orchestrei și dirijorului ei. Bravo!

Doina MOGA

Concursul Internațional de Canto “Tiberiu Brediceanu”

În miez de octombrie, la Lugoj a fost organizată prima ediție a Concursului Internațional de Canto “Tiberiu Brediceanu”. Orașul de pe Timiș, care are o splendidă tradiție muzicală - corală și nu numai - organiza, acum nu foarte mulți ani, Concursul internațional pentru voci de tenor care purta numele marelui interpret Traian Grozăvescu, originar din acest oraș. Din păcate, acest concurs unic pe plan regional și chiar European a dispărut. Dar iată că frumoasa tradiție operistică a fost reluată, prin eforturile profesorului Constantin Tufan Stan, care a reușit fondarea unui nou concurs internațional, care de această dată poartă numelui unui alt celebru lugojean, Tiberiu Brediceanu, compozitor și co-fondator al Operei Române din Cluj.

Mihai Cosma, Marius Zaharia

Concursul a fost organizat cu sprijinul Primăriei municipiului Lugoj și personal al primarului Francisc Constantin Boldea, care se dovedește a fi un constant susținător al muzicii, după ce a cumpărat 2 pianе de concert noi (pentru Teatru și pentru Școala de muzică) și după ce a oferit titlurile de cetățean de onoare și ambasador al orașului mezzosopanei Aura Twarowska.

Iată și palmaresul acestei prime ediții, la care au luat parte 23 de tineri din 5 țări, care au prezentat piese din repertoriul românesc și străin de lied și arii de operă. În etapa a doua a fost inclus în programul tuturor participanților un cântec (la alegere) de Tiberiu Brediceanu

Marele Premiu și trofeul concursului au revenit tenorului Marius Zaharia de la Opera Națională Română din Timișoara, care a obținut și Premiul Special “Traian Grozăvescu”.

Premiul I a fost adjudecat de soprana Andreea Gabriela Marinescu, studentă la Universitatea din Craiova.

Premiul II, ex-aequo, a fost câștigat de baritonul Mihai Alexandru Raicea și soprana Sandra Eliza Bărănescu, cea mai tânără concurentă, în vârstă de doar 18 ani.

Premiul III, tot ex-aequo, a fost împărțit de sopranele Andreea Carmen Marin și Maria Magdalena Duțu.

Iată și celelalte premii acordate în concurs: Premiul “Remus Georgescu”: Dragancho Najdoski (Macedonia), Ana Maria Vinczy, Daniel Zah, Milanka Noveska (Macedonia); Premiul Academiei Româno-Americane de Arte și Științe: Diana Zaharia; Premiul “Redeșteptarea”: Sandra-Eliza Bărănescu; Premiul “Filaret Barbu”: Silvia Maria Antemia (Germania); Premiul “Ion Vidu”, acordat de prof. univ. dr. Marius Raica, rector UMFVB Timișoara: Maria Cristina Fieraru; Premiul “Mirela Zafiri”: Bianca Bettina Mihăescu; Premiul “Francisc Balogh”: Mihail Mihăescu (Republica Moldova); Premiul “Titus Olariu”: Daniel Zah.

de la stânga: Constantin-T. Stan, Ramona Popovici, Aura Twarowska, Andreea Marinescu, Georgeta Stoleriu, Mihai Cosma

Maria-Magdalena Duțu, Crimhilda Cristescu, Andreea Marinescu

Juriul a fost alcătuit din prof. univ. Georgeta Stoleriu - președinte, dr. Aura Twarowska - director artistic și prof. univ. dr. Mihai Cosma, iar secretarul competiției a fost prof. dr. Constantin Stan Tufan.

Acompaniamentul a aparținut prof. univ. dr. Crimhilda Cristescu (Universitatea Națională de Muzică București), conf. dr. Aida Marc (Timișoara) și prof. Evelin Andreea Roman (Colegiul Național de Artă „Ion Vidu” Timișoara).

C. MIHAI

George Balint – Compoziția muzicală: o nobilă ființare orientată spiritual către fiindul Ființei

Prezent pe data de 11 octombrie 2018 la Universitatea Națională de Arte „George Enescu” din Iași, **George Balint** – distins compozitor, muzicolog și dirijor – a întregit seria primelor zece conferințe inițiate și moderate de prof. univ. dr. **Gheorghe Duțică** sub genericul *Opera Omnia. Autoportrete componistice*, manifestare onorată pe parcursul ultimilor doi ani de prezența unora dintre cele mai notabile personalități creatoare ale zilelor noastre: Adrian Pop, Dan Dediu, Nicolae Brânduș, Doina Rotaru, Octavian Nemescu, Sabin Pautza, Viorel Munteanu, Cristian Misievici și Adrian Borza.

Compoziția muzicală - o metaforă a ființei, un mod de ființare... – o conferință despre aventura creației: de la întemeiere, până la trecerea ei în memorie și, de ce nu, în nemurire. Dar **întâlnirea de la Iași** a fost cu mult mai mult decât o conferință. Meditând asupra sunetului și cuvântului poetic, George Balint ne-a atras într-o comuniune a dez-mărginirii și reintrării în sine, într-o zămislire de „zbor cu aripile înlăuntrul” (după zicerea lui Nichita Stănescu, cel mult iubit, invocat și evocat de compozitor); o comuniune a metaforei și reîntemeierii de *logos-melos*, într-o „ascultare, auzire și contemplare”. Parcurgând inițiativ „etapele audiției”, ne îmbie compozitorul, vom ajunge la „stadiul indurabil *contemplării*, când de-contemplatul nu mai este opera dată de sunet, ci ceea ce se ascunde sub veșmântul acestuia, respectiv *tăcerea*. /.../

Ceea ce se contemplă la propriu este un mod al tăcerii de sub sunet, o tăcere fertilă ca un pământ în care sunetul rădăcinează odată cu ascensiunea sa către etericul celest. Este ceea ce numesc și înțeleg prin *tăcere spirituală*. De aceea, în numele metaforei atotrevelatoare, pentru George Balint „compoziția muzicală nu poate fi decât o *nobilă ființare orientată spiritual către fiindul Ființei*”.

După acest inedit „acordaj” spiritual, afectiv și reflexiv deopotrivă (să fi plutit în aer duhul baghetei magice a dirijorului?), compozitorul își continuă firul discursiv oarecum paradoxal, cu „unele aspecte de caracter al finalului”.

Ascultându-l, mă întrebam: oare care dintre tulburătoarele rituri ale creației provoacă mai multă neliniște? Cele de *începere*, cele de *trecere*, cele de *încheiere*...? Un recurs memorabil ne-ar trimite în zona dilemelor lui Constantin Noica: „ce se întâmplă cu muzica după stingerea ultimului sunet?” se întreba, sub nedisimulată vrajă, filosoful. „Trece într-un dor de *nefinitudine*”, i-ar putea răspunde, peste timp, George Balint. Pentru compozitor, faptul că „se mai poate continua sau spune altfel un anume gând muzical consemnat în partitură” reprezintă indicele de relevanță asupra modului în care își „încheie” lucrările. Și vin în sprijinul acestei dualități catalizatoare (finitudinea ființei vs. non-finitudinea operei) *închiderile-deschideri* din poemul-simfonietă *Hunab-Ku (Fluturile galactice)*, 2011), piesa corală *Paparuda* (oricare dintre cele trei versiuni: 1993, 2003, 2013), poemul scenic *Întru sine* (2004), pe texte de Sfântul Augustin, sau Concertul pentru

saxofon și orchestră *Zbucium* (2006), dedicat lui Daniel Kientzy.

Dar *începerea*? Și un alt recurs memorabil ne duce în sfera reflecțiilor lui Dan Dediu, dintre care ar fi suficient să invocăm considerațiile emblematiche din studiul fenomenologic despre *Începutul” (incipitul) în creația simfonică a lui George Enescu*.

Așadar, sunetul primordial, starea născândă, impulsul deschiderii unor lumi necunoscute, pline de latențe și premoniții: începutul-înfrirare, ca o „tăcere condensată în sunet” – *Zoom In pe o stare de liniște* (2008); începutul abrupt, ca în *12 lovituri*, pentru septet instrumental (2003); începutul în forță, dramatic din *Rhoe* (1994), pentru clarinet, vioară și pian. Prolegomene, prefigurări, matrici și coduri virtuale, toate anunțând marele excurs în lumea „surselor de expresie”.

George Balint stăpânește profunzimea limbajului muzical și se mișcă permanent în interiorul modernității autentice. Muzica lui are rădăcini românești, dar este turnată în creuzetul european al conceptelor și tehnicilor de compoziție. Alarmat de vlăguirea muzicii contemporane sub impactul experimentului steril, George Balint nu se refugiază totuși în confortul protector al poeticilor tradiționale și nici nu devine prizonierul cazuisticii repetitive a propriului limbaj.

Discipol al lui Ștefan Niculescu, compozitorul a înțeles esența ontologică a principiului „coincidentia oppositorum” și, în spiritul Maestrului său, se raportează la același orizont bipolar, fără a încerca să-i unifice termenii într-o iluzorie sinteză „armonioasă”, ci să surprindă în simultaneitate existența lor antinomică. Desigur, există invarianțe de limbaj, îndeosebi la nivelul anumitor tipologii de scriitură, dar există și un surprinzător spațiu al „ciocnirilor” paradigmatiche, în care transpar amprentele viziunii sale originale.

„Sursele de expresie” ale compozițiilor lui George Balint sunt pe cât de diverse, pe atât de organic integrate unui limbaj al cărui vector ideatic este *metafora*. În opinia mea, recursul poetic induce – cauzal și premonitoriu – o anume tensiune semantică între „ceea ce este” și ceea ce „stă să fie”. Aici s-ar putea deschide largi paranteze despre euristică și imaginar, despre materie și gând, despre gând și sunet, despre esența intuiției și imanența revelației și despre toate la un loc în proximitatea sau, mai bine-zis, iminența instaurării acelei ordini căutate de spirit. Intersectând punctul incomensurabil al fuziunii dintre narativ și nondiscursiv, muzica nu mai este doar o „altfel de lectură” a textului poetic, ea devine un veritabil *alter ego* al cuvântului.

Iată cum muzica lui George Balint devine pentru mine o fericită confirmare a propriilor idei și intuiții: o muzică de învăluire, ce te ia în stăpânire prin magice substitute sonore, prin simbolice chei semantice deschizătoare de universuri paralele.

De aici, o rafinată și subtilă tratare a „surselor de expresie”: de la ipostaza instrumentală (*Leagăn de-amurg*, nonet instrumental, 2000; *Muzică pentru Archaeus*, 2003), la cea corală (*Paparuda, De ce june*), dar, mai ales o preocupare cu totul excepțională de integrare a vocii în discursul muzical-poetic: palierul instrumental (*Scene ludice*, Triplu concert pentru flaut, percuție și pian, 2008), palierul liric (*Un nod un semn și-un mic poem*, 10 momente lirice pentru soprană și pian

pe versuri de Nichita Stănescu, 2008), nuanțat la rândul lui în liric-recitat (*MAIISM*, compoziție modulară cu trei surse literare: *immuri pitagorice, povestiri de Osho și texte ale compozitorului*, 2011; *Tocirea*, pe versuri de Nichita Stănescu, 2006), instrumental-recitat (... *Pe un poem de Eminescu*, 2001; *Un singur copac și atâtea păsări*, pentru opt clarinete, percuție, narator și bandă, pe text propriu, 2010).

Iar dacă ar trebui să găsec o „ilustrație literară” la cortina de final ieșean a muzicii invitatului nostru, aceasta nu ar putea fi decât un fragment din *credo*-ul său componistic: „Există mereu un minim interval între momentul dat și orizontul finalității unui parcurs sonor care, pentru mine, nu este altceva decât o metaforă a ființei. Poeticitatea este aspectul comun întregii mele creații muzicale de până acum”.

George Balint și **întâlnirea de la Iași** – oficiere a unui ritual de convertire a cuvintelor în necuvinte... *De natura poesis* – pare a fi sintagma aspirantă la condiția retroactivă de titlu-metaforă pentru o muzică dăruită nouă mai bine de două ore, *dintru*

și *întru* poezie, cu generozitate, dragoste și nerostite – dar cu atât mai prezente – gânduri-speranță de neuitare și de revedere. „Înfrânți” de real (Nichita, iar și iar...) ne-am dedat metaforei, explorând împreună o *epica magna* țesută din enigme și capricii, metafore și labirinturi, paradoxuri și miracole promițătoare de lumi „nemaivăzute” și „nemaiauzite”. Inspirație, inefabil...? Dincolo de neliniștea metafizică a vibrației, dincolo de apăsarea inexorabilă a duratei, plâsmuirile sonore ale lui **George Balint** readuc, de fiecare dată, raza de lumină degajată de singurul judecător credibil: **viitorul**.

Gheorghe DUȚICĂ

Invitat și gazdă: George Balint și Gheorghe Duțică

Dumitru Jompan la 80 de ani

În ultima decadă a lui decembrie 2017 (după îndoliatul omagiu adus regelui Mihai, trecut la Domnul), comunitatea din Marga a aniversat 115 ani de la instituirea coralei locale – potrivit atestării documentare –, păstorite, în ultimele decenii, de un devotat fiu al satului, muzicianul-cărturar – profesor, dirijor, gânditor și poet – Dumitru Jompan.

Coborător dintr-un tărâm de poveste, Valea Bistrei, unde a lăsat o pilduitoare moștenire culturală generațiilor prezente și viitoare (ctitorirea unor instituții corale cărășene, între care se detașează vestitul festival din comuna Marga, mărturie pentru veșnică și luminoasă aducere-aminte, ce a dobândit, în decenii, o adevărată aură legendară), Dumitru Jompan a devenit, el însuși, o personalitate providențială a locului. Valorificarea și promovarea moștenirii muzicale lăsate, testament peste veacuri, de Timotei Popovici, s-a constituit într-una din temele predilecte ale maestrului. La Lugoj, nimeni nu-l mai pomenește și cinstește astăzi, din păcate, pe autorul primului dicționar muzical din istoria muzicii românești, Timotei Popovici, fostul învățător de la Școala Confesională Ortodoxă, unde a fost coleg cu Ioan Vidu. Compozitorul bănățean (născut la Tincova) a poposit la Lugoj, ca dascăl, în anul școlar 1895-1896, fiind unul din membrii comitetului organizator al mărețelor serbări dedicate afilierii Banatului la ASTRA. În 1940 au răsunat, la Lugoj, armoniile divine din *Avram Iancu, regele munților*, poem coral-instrumental pentru soprană, tenor, fluiet, semnal de tulnic și cor mixt.

Pe Dumitru Jompan l-am cunoscut relativ târziu, în 2003, când, cu o curiozitate adolescentină, maestrul, auzind că un mai tânăr confrate, trăitor la Lugoj, „îndrăznise” să se aventureze în mirifica și încă nu îndeajuns destelenită istorie muzicală a Banatului, își manifestase dorința de a mă cunoaște. Dăruindu-i volumul meu de debut (*Rapsodia din Belinț*), între noi s-a înfiripat, aproape instantaneu, o profundă și traică prietenie, bazată pe împărtășirea acelorași valori. Harnic și acribios cercetător al bibliotecilor și arhivelor regionale și

naționale, deopotrivă generos (mi-a oferit, sub impulsul unui rar altruism, numeroase fișe adunate cu sârg de-a lungul anilor, prețioase surse biobibliografice – cele consacrate contactului lui George Enescu cu spațiul bănățean mi-au facilitat elaborarea volumelor dedicate Orfeului moldav: *George Enescu în Banat* și *George Enescu. Consonanțe bănățene*), autor extrem de prolific, cu complexe și, uneori, surprinzătoare teme propuse unui larg spectru de cititori (învățăcei, specialiști, public larg cultivat), D. Jompan s-a dedicat plener restituirii trecutului cultural al localității care l-a adoptat, Caransebeș, vechi leagăn al spiritualității românești bănățene, care l-a cinstit cu cuvenite onoruri.

Răsplătind încrederea conferită (la catedra de muzică a Facultății Teologice din Caransebeș, aflată sub oblăduirea Universității „Eftimie Murgu” din Reșița, charismaticul dascăl, unicul muzicolog cărășean membru al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România – selectul for al muzicienilor români profesioniști – a promovat toate treptele universitare, iar Primăria i-a acordat titlul de Cetățean de Onoare), D. Jompan a zămislit, cu arta unui miniaturist japonez, adevărate fresce ale genezei, rostuirii și devenirii cântului vocal românesc în Banatul de munte.

O altă dimensiune a impresionantei cariere a venerabilului cărturar și pedagog (aria preocupărilor sale profesionale cuprinde, pe același plan axiologic, istoriografia muzicală, lexicografia, folcloristica, etnomuzicologia, bizantinologia) o reprezintă creația corală. Dumitru Jompan s-a inspirat, cu consecvență, din filonul ancestral al cântului psaltic bănățean (cântarea de strană, în varianta bănățeană, a constituit o perpetuă și incitantă temă de cercetare, interpretare și valorificare în creația sa muzicologică și componistică), dar și din melosul de sorginte populară – folclor orășenesc și țărănesc.

Un gând frumos și luminos adresat, astăzi, maestrului cărășean la împlinirea celor 80 de ani, tuturor truditilor pe altarul culturii – neștiuți, modești, harnici, demni și onești.

Constantin-T. STAN

Very Classic

Primăria Capitalei, prin Centrul pentru Seniori al Municipiului București (Director General Elena - Alexandra Dobre), a organizat în superbul decor al Palatului Bragadiru concertul de muzică clasică intitulat "VERY CLASSIC - SENIORI în CENTENAR", susținut de tenorul Marcel

Vlad Miriță, Marcel Pavel, Alis Făiniță, Iordache Basalic

PAVEL, alături de invitații săi, tenorul Vlad Miriță, baritonul Iordache Basalic, soprana Alis Făiniță și violonista Ana Ungureanu, acompaniați de Orchestra Metropolitană București (dirijor Daniel Jinga).

Acest eveniment cultural de excepție, inclus în Programul "ARTĂ pentru SENIORI", inițiat și organizat de Primăria Capitalei prin CSMB a strâns laolaltă „Seniori” din toate sectoarele Capitalei, dar și reprezentanți ai asociațiilor de artă și cultură, personalități ale vieții cultural-artistice, reprezentanți ai PMB, artiști și iubitori de muzică clasică. *„Este vorba despre organizarea și desfășurarea unui amplu program cultural care să adune laolaltă mai multe spectacole de înaltă ținută și evenimente dedicate artelor - teatru, muzică, artă coregrafică, arte vizuale”* - a spus Alexandra Dobre, Director General CSMB - *„ARTĂ pentru SENIORI are ca scop promovarea în rândul vârstnicilor și nu numai a culturii muzicale, prin crearea unei conexiuni între patrimoniul muzical internațional și cel național, evidențiind rolul important jucat de muzică, în acești 100 de ani de Unire, ca formă culturală de expresie și modalitate de punere în evidență a culturii naționale și mondiale. Toate evenimentele pe care le organizăm au ca unic scop o îmbunătățire a calității vieții sociale a seniorilor bucureșteni, prin participarea la evenimente care pot le influența pozitiv starea de spirit, unde există oportunități de socializare și petrecere a timpului liber într-un mod recreativ și relaxant. Și, mereu, facem tot ce este omenește posibil pentru a reduce fenomenul de marginalizare în rândul acestora”*.

Cu ocazia concertului, Alexandra Dobre a oferit protagoniștilor, din Partea PMB și CSMB și personal a Primarului General Gabriela Firea, superbe Plachete onorifice lui Marcel Pavel - vocea de aur a muzicii ușoare românești, pentru distincția aparițiilor sale scenice, inclusiv pe plan internațional, lui Vlad Miriță - tenor cu o carieră prodigioasă atât în domeniul muzicii ușoare, dar și pe scenele lirice, lui Iordache Basalic - personalitate proeminentă a scenei lirice românești, cu ample realizări și recunoașteri și peste hotare, lui Daniel Jinga - un adevărat făuritor de ansambluri orchestrale și corale de mare ținută artistică, puse în slujba artiștilor din toate genurile muzicale,

și sopranei Alis Făiniță - pentru talentul, pasiunea și tinerețea dăruite. Artiștii au remarcat atenția acordată culturii românești și implicarea în realizarea proiectelor dedicate seniorilor bucureșteni. *„Mulțumim doamnei Primar General Gabriela Firea pentru susținerea și atenția pe care o acordă artiștilor și pentru modul extraordinar în care de fiecare dată a răspuns proiectelor acestora”* - a spus Marcel Pavel, iar Vlad Miriță a adăugat *„Este o seară pe care suntem convingeți că nu o vom uita curând. Vă mulțumim dumneavoastră și doamnei Primar General Gabriela Firea, un om cu sufletul aplecat spre cultură, iubitoare de frumos, unul dintre puținii oameni care a promovat artiștii în evenimente de înaltă clasă.”*

„Sunt onorat să mă aflu în seara aceasta aici” - a menționat baritonul Iordache Basalic. *„Mă bucur că v-ați gândit la noi și că prin acest concert putem aduce și dăruim un strop din acest univers fascinant al muzicii universale”*. Tânăra soprana Alis Făiniță a spus imediat după înmânarea plachetei: *„Sunt extrem de emoționată să pot împărtăși cu dumneavoastră aceste momente, care pentru mine, aflată la început de carieră, înseamnă enorm. Vă mulțumesc tuturor!”*

Concertul Extraordinar "VERY CLASSIC - SENIORI în CENTENAR" a adus în prim plan nume sonore din lumea muzicală: Marcel Pavel care, alături de Orchestra Metropolitană București dirijată de Daniel Jinga, a format un trio memorabil (așa cum au fost și interpretările pieselor "Mamma" de Cesare Andrea Bixio, "Cielito Lindo" de Quirino Mendoza Y Cortes, "Funiculi, Funicula" de Luigi Danza, "O Sole Mio" de Eduardo Di Capua) cu Vlad Miriță și Iordache Basalic. Lor li s-a alăturat soprana Alis Făiniță. Ei au reușit să cucerească cu optimism și strălucire inimile și sufletele tuturor celor prezenți, cu un repertoriu atent ales. Trebuie să amintim doar câteva titluri, partituri și arii celebre ale unor renumiți muzicieni. Concertul a fost deschis de Orchestra

Iordache Basalic, Alis Făiniță, Marcel Pavel, Alexandra Dobre, Vlad Miriță

Metropolitană București cu *Marșul Radetzky*, compozitor Johann Strauss; au urmat "Santa Lucia" de Guillaume Louis Cottrau, "Chitara romana" de Bruno Cherubini (interpret Vlad Miriță), "Votre Toast" de Georges Bizet (interpret Iordache Basalic), "Caruso" de Lucio Dalla (interpret Marcel Pavel), "O Mio Babino Caro" de G. Puccini (interpret Alis Făiniță). Remarcabilă interpretarea violonistei Ana Ungureanu a "Baladei" lui Ciprian Porumbescu și entuziasmant finalul concertului, în aplauzele spectacolilor ridicați în picioare, cu aria "Brindisi" (Giuseppe Verdi) interpretată de Alis Făiniță, Marcel Pavel, Vlad Miriță și Iordache Basalic, acompaniați de Orchestra Metropolitană București.

Oana GEORGESCU

Andra - „Tradițional”

Andra a fost aplaudată la scenă deschisă trei zile la rând, câte trei ore, cât a ținut spectacolul în fiecare zi. A cântat piese din toate regiunile țării; doine, sârbe, hore, un colaj de piese din repertoriul Mariei Tănase (cu proiecția unor imagini autentice), dar a invitat și artiști consacrați pentru genuri muzicale diferite - populară, muzică ușoară, pop, dar și hip-hop. La 100 de ani de România, 100 de persoane s-au aflat în același timp pe scenă și au dat viață unor momente memorabile.

15 invitați au urcat pe scenă pentru a sărbători Centenarul: Constantin Eceanu, Steliana Sima, Uddi, Daniel Buzdugan, Mioara Velicu, Mirabela Dauer, Aurora și Săndel Mihai, Nicole Cherry, Lidia Buble, Bodo de la Proconsul, Ionuț Dolănescu, Irina Loghin, Ionuț Fulea, Adrian Daminescu, Veta Biriș sunt vedetele care au aniversat alături de Andra Centenarul Marii Uniri, toți

aceștia fiind acompaniați de Orchestra Fraților Advahov, care a numărat 40 de membri, dar și de formația Andrei.

Regia a fost remarcabilă: „Tradițional” a început cu proiecția unei înregistrări video cu Constantin Brâncuși, întreaga scenă a fost decorată folosind videomapping. Producătorii au adus meșteșugari care au lucrat în fața miilor de spectatori, în lut sau în piele, dar și cosând.

David Garrett - „Explosive Live”

Violonistul german David Christian Bongartz (nume real, născut acum 38 de ani la Aachen) și-a reprogramat cele două concerte la Sala Palatului, amânate de anul trecut. Concertul a durat aproximativ 2 ore și jumătate cu pauză (sistem tot mai rar), protagonistul fiind acompaniat de cvintetul său rock.

Starul manierei crossover a respectat „clișeele” genului - plete, ținută (blugi, tricou, fes), pedală la vioară, „duel” cu chitaristul Franck van der Heijde, „zbenugială” pe scenă. Repertoriul a cuprins preluări (cover) după cântece celebre, mai ales „retro”, lansate de formații precum Led Zeppelin, Wings, Chicago, Coldplay sau interpreți ca Prince, Stevie Wonder, Michael Jackson, Whitney Houston. Neașteptate au fost preluările din hip-hop (Eminem) și rap metal (Rage Against the Machine). Și-a amintit uneori de unde „a plecat”, oferind fragmente din Ceikovski (Concerto op. 35) și Vivaldi („L'estate”-

Anotimpurile): să nu uităm că este posesorul unui Stradivarius „San Lorenzo”.

Prezența a 8000 de spectatori la un show cu muzică instrumentală este reconfortantă: oricum am lua-o, este, totuși, un recital de vioară!

Tudor Gheorghe - „Rândunici printre lozinci”

Tudor Gheorghe a susținut două spectacole cu acest recital la Sala Palatului, cu noua orchestră a dirijorului și orchestratorului Marius Hristescu, CONCERTINO din Chișinău.

Este vorba de muzica anilor '60-70, care prinde viață pentru cei nostalgici și nu numai pentru ei, ci și pentru tinerii care vor să cunoască frumusețea poeziei cântate și recitate pe atunci, adică o „exorcizare muzicală”,

Ce spune Tudor Gheorghe? „Cui se adresează? Păi, tuturor, mă refer la publicul de douăzeci de ani, care e un public deștept. S-au săturat și ei de muzica de astăzi, hiturile actuale, sunt la fel. Săturându-se de aberațiile subculturale care li se inoculează zi de zi.

Pe vremea aia, chiar dacă era comunism, fiecare compozitor avea personalitatea lui. Într-un fel scria Radu Șerban, într-un fel scria Moculescu, în alt fel Camelia Dăscălescu sau Edmond Deda. De aceea spectacolul meu e foarte colorat, foarte viu, din punct de vedere melodic. Veți auzi piese cântate de Luigi Ionescu, de Constantin Drăghici”

The Red Guard Choir & Gheorghe Zamfir

THE RED GUARD CHOIR, ansamblul artistic alcătuit din 85 de artiști ruși, la Sala Palatului, cu invitatul special **Gheorghe Zamfir**, sub bagheta dirijorului Viktor Eliseev. Sunt impresionante momentele coregrafice complexe și variate, sincronizarea și energia, costumele lucrate manual. Deși se centreează pe celebrarea esenței culturii rusești (cu refrene tradiționale), repertoriul transcende toate genurile, de la muzica clasică, muzica sacră, ajungând până la interpretări ale hit-urilor momentului.

Trebuie precizat că este ansamblul Academic al Gărzii Naționale a Federației Ruse, deci un organism militar, care numără peste 400 de artiști. S-au bucurat de colaborări notabile, evoluând alături staruri internaționale

precum Céline Dion, Luciano Pavarotti, Toto Cutugno, Mireille Mathieu.

Gabi MATEI

Superlativ

Ca martor audio-ocular și – concomitent – justițiar valoric muzical, proclam fără echivoc: ediția 2018, a șasea, a **Festivalului Internațional de Jazz JOHNNY RĂDUCANU** de la Brăila (19-21 octombrie) a întrunit toate condițiile, toate sufragiile spre a merita caratele celei mai împlinite ediții de până acum a acestei fastuoase sărbători muzicale! Înederez o atare asumată afirmație prin ținuta dincolo de orice umbră de reproș a organizării – înfăptuită pertinent de către **Consiliul Județean Brăila** și de **Primăria Municipiului** prin **Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale** – precum și grație judicioasei selecții a interpreților invitați a susține recitalurile consacraților, totodată și profesionalei preselectii a competitorilor înscriși la concursul derulat sub egidă festivalieră, dar și datorită impecabilelor condiții asigurate tuturor artiștilor; odată în plus, publicul și muzicienii beneficiind timp de trei seri de mirificul climat oferit teatrului operațiunilor de lăcașul arhitectonic nepereche ce poartă numele **Maria Filotti**. Adăugați la cele spuse, consistentele sume cuprinse drept recompense în cele cinci Premii și în Trofeul competiției. Veți înțelege de ce acest **Contest** a devenit faimos peste hotare și căutat de tot mai mulți aspiranți la premii.

Neîndoielnic, principalul act al Festivalului l-a constituit ca și în anii anteriori **Concursul** de interpretare și creație al tinerilor muzicieni, veniți din țară și deopotrivă de dincolo de fruntarii. La vârsta entuziasmului juvenil, al dăruirii de sine, al implicării afective intense, ei au configurat în spațiul audibil prin policrome falduri sonore, un continuu avatar de imagini și trăiri. Astfel că nu a fost deloc facilă munca de evaluare a juriului (din care făcut-au parte nume de notorietate ca **Ionel Tudor**, **Mircea Tiberian**, **Mihai Crețu**, **Virgil Mihaiu**, **Dan Spînu**, **Petru Hăruță** – din Chișinău – și, cu modestie, subsemnatul), pe de o parte întrucât nivelul calităților interpretative al concurenților, a fost realmente înalt, iar pe de altă parte a surprins și originalitatea, ingeniozitatea investite în multe dintre compozițiile prezentate. Cum era și firesc, **Trofeul** (5.000 euro) a revenit unui tânăr muzician *de excepție*, charismaticul vocalist și pianist italian **Walter Ricci** înzestrat cu o tehnică vocală de invidiat și o relevabilă fantezie improvizatorică, atribute demonstrate inclusiv în reușita transfigurare conferită temei lui **Johnny Răducanu**, „Blues Unison”. Un alt foarte talentat interpret, saxofonistul spaniol **Gianni Gagliardi** a strălucit prin creativitate, ambele secvențe interpretate în Concurs fiind semnate de muzician, mai ales a doua dintre ele cucerind prin inspirație și insolit, pentru aceasta atribuindu-i-se **Premiul pentru cea mai bună compoziție** (2.500 euro); ne referim la piesa-dedicație ce poartă titlul „Johnny” – numele personalității noastre ce a dat denominația Festivalului, titlu – NB – ilustrat nu doar instrumental ci intonat și pe trei glasuri... Predomnanța ginteii latine în plutonul celor recompensați, s-a vădit și în conferirea **Premiului pentru cea mai bună formație** (3.000 euro) care a revenit grupului italian

Stefano Coppari Quartet (cu pianistul **Nico Tangherlini**, bateristul **Jacopo Ausili**, contrabasistul **Lorenzo Scipione** și cu liderul la gitară), un combo ce s-a revelat printr-un apreciabil *interplay* și o certă inventivitate. În aceeași ordine de idei, a fost prețuită ținuta de instrumentist improvizator la saxofon tenor – afirmându-se ca o autentică speranță – a spaniolului **Oliver Gomez Enrique**, care și-a adjudecat pe merit **Premiul pentru cel mai promițător tânăr interpret** (2.500 euro). Jazz-ul românesc (deci tot latin) de mâine a apărut demn reprezentat azi în lotul celor aleși de juriu prin două talente ce promit încă de pe acum o perspectivă onorantă: **Robert Cozma** (fiul pianistului compozitor profesor **Romeo Cozma** din Iași), un foarte serios și motivat virtuoz al trombonului, dar și un destoinic compozitor, a obținut **Premiul pentru cel mai bun solist instrumentist** (2.500 euro). Iar **Premiul pentru cel mai bun solist vocal** (2.500 euro) a desemnat-o câștigătoare pe tânără cântăreață bucureșteană **Anita Petruescu**, admirată pentru glasul bine timbrat, puternic, dar suplu, pentru intonația precisă și incitante momente de *scat*.

Practică nemaiîntâlnită la celelalte concursuri de jazz din țară, la Brăila competitorii soliști au la dispoziție un remarcabil grup de acompaniament, condus de (încă) tânărul pianist-compozitor-arajor-profesor universitar, **Andrei Tudor**, apt a răspunde prompt, dezinvolt, cu minime preparative, celor mai diverse (câteodată derutante) solicitări ale celor pe care i-a susținut în demersul lor scenic. Componenții acestui combo-miracol, ei înșiși nu doar foarte buni instrumentiști, ireproșabili cititori de partituri, dar totodată excelenți improvizatori, răspund la numele **Sebastian**

Burneci (trompetă și flugelhorn), **Laurențiu Zmău** (baterie), ambii din Big band-ul Radio, **Adrian Flautistu** (contrabas), **Liviu Negru** (gitară), desigur **Andrei Tudor** (pian). Nu exagerez afirmând că pentru competența și eforturile lor li s-ar cuveni un **Trofeu special!**

Ultimele noastre considerente asupra veritabilului eveniment muzical derulat sub genericul **Festivalul Internațional de Jazz JOHNNY RĂDUCANU** se vor raporta la cele patru recitaluri *hors-concours*, trei susținute de grupuri consacrate și un recital de pian susținut în ultima seară de **Sanna Domenico**, câștigătorul de anul trecut al **Trofeului**. A deschis suita acestor recitaluri un grup eminent, semnificativ pentru diaspora noastră de jazz – combo-ul de componență internațională **Alex Simu Quintet** – cu

protagonistul la clarinet (specialist al acestui instrument, inclusiv inventator al unor versiuni constructive), muzician complex, promotor al insolitului, creator al unor scintilante, nonconformiste configurări sonore (lider și al apreciatului grup de rezonanță interculturală **Arifa**), alăturându-i pe un alt tânăr interpret român de marcă al diasporei, **George Dumitriu**, instrumentist la gitară și la violă, pe pianistul german **Franz von Chossy**, pe basistul italian **Mattia Magatelli** și pe slovenul **Kristijan Krajncan** la violoncel și baterie – cu toți racordați la muzica lui **Alex Simu** ce se dorește fireasca reflectare în întruchipări sonore a trăirilor, emoțiilor, experiențelor autorului conectate la evoluția în timp a identității culturale a Bucureștiului natal. În cea de a doua seară am încercat împreună cu publicul exerciții de admirație față de un context stilistic mai tradițional, legat tot de capitală, orașul generator de hituri pop inter- și post-belice

redimensionate jazzistic cu intensă expresivitate de **Duo-ul Mircea Tiberian** - pian și **Nadia Trohin** - voce, definind actualizări pline de culoare, de sensibilitate, de nostalgie, de bun gust ale unor melodii românești fără vârstă... Și în epilogul reușitului Festival, contrabasistul **Michael Crețu** ca nepot ce se află al aceluia considerat un „monstru sacru” al jazz-ului autohton, venerabilul maestru **J.R.**, a izbutit să ne ralieze la chipul său aparte de a concepe muzica, fie ea de origini și stiluri diferite. A apelat la experiența unor redevabili instrumentiști britanici, pianistul **Ed Barnwell** și bateristul **Myke Wilson** – rezultatul fiind pe măsura așteptărilor.

Și pentru ca totul, de la primul la ultimul sunet, să fie superlativ răsunset, nu și-a precupețit zilele și nopțile de neodihnă **Maria Pușcaci**, factotum & sine qua non, demiurg de incandescente sărbători ale spiritului.

Florian LUNGU

Atitudini, controversate - Scrisoare deschisă

Azi postul național de radio aniversează 90 de ani de la prima emisie. Copiez aici ultima scrisoare pe care am adresat-o acolo. Ultima pe anul acesta,

Bună ziua, Domnule Președinte Director General, Georgică Severin!

Mă numesc Mardale Ștefan, am 54 de ani, sunt profesor de canto.

Vă mulțumesc pentru amabilitatea de care ați dat dovadă răspunzându-mi la ultimul mesaj pe care vi l-am trimis, mesaj în care criticam lipsa legăturii între muzica difuzată și materialele ce o preced sau succed.

Scriați în răspuns despre profesionalismul angajaților radioului național, ce-i drept fără prea multe argumente. Bineînțeles că sunt și profesioniști în instituție, dar nu aș vrea să vă supăr cu procentul adevărat al celor care pot fi caracterizați astfel. Predecesorul dumneavoastră a făcut angajări fără concurs, iar de-a lungul vremii lucrurile nu au stat mult diferit: Pile, Cunoștințe, Relații.

Adaug la cele spuse în precedenta mea scrisoare că lipsa liantului între materiale și muzica difuzată e un fel de radioanalfabetism funcțional. Un fapt foarte des întâlnit și în programele R.R.A. și la posturile provinciale, nu numai la R.R.Cultural, acolo unde v-am dat clar exemplul respectiv.

Aș vrea să vă mai aduc la cunoștință două fapte pe care nu am cum să le văd ca dovezi de profesionalism.

1. În primăvara asta Radio România a acordat premii muzicale. O inițiativă foarte bună pentru un post care are în statutul său promovarea valorilor românești, valori unde mi-aș dori să conteze calitatea interpretării, compoziției, a textului, mai mult decât valoarea de piață, așa cum se întâmplă de prea multe ori.

Artistul anului a ieșit, deși nimeni nu știe pe unde a intrat, Zâmbărel cel cu nume de emoticon. Entitățile profesioniste plătite din bugetul statului spun că așa a vrut publicul, dar niciuna nu poate explica felul cum s-a votat. Pentru că majoritatea nu are cum să știe, aș vrea să povestesc pe scurt despre cum s-a desfășurat primul turneu național al „artistului” și ce a urmat.

După lansarea cu tam tam al primului CD scos cu cel mai tare trust media de la noi, a fost anunțat un turneu național. În primele trei concerte (Timișoara, Arad, Brașov) numărul билетelor vândute la toate trei s-a apropiat de O SUTĂ. Știu asta de la unul din instrumentiștii care l-au acompaniat. Bineînțeles turneul s-a contramandat, asta se poate verifica. De atunci nu a mai încercat deși este cunoscut și de băbuțele surde din sătucuri pe cale de dispariție.

Nici pe pagina lui de feisbuc (h)artistul nu excelează în vreun fel. Pare pagina unui puști fără atitudine sau pasiuni. În afară de numărul de laicuri pe Sf. Youtube, laicuri care se pot și cumpăra, asta știe mai toată lumea, eu nu am reușit să află la ce excelează acest nickname. Ați putea afla dumneavoastră de la profesioniștii respectivi? Vă rog să intermediați, pentru că mie nu mi-au răspuns.

2. La Premiile Radio România 2016, Smailică a fost nominalizat la secțiunea cel mai bun solist vocal. Atunci i-am spus asta unui elev de-al meu în vârstă de 11 ani, Mircea Nicola. Sper că glumești, mi-a zis. Majoritatea elevilor mei, de la vârsta lui în sus, se amuză ascultând textele multora din actualele șlagăre românești difuzate la R.R.Actualități. Dacă în aprecierea compoziției există un grad ridicat de subiectivitate, apoi la text, acesta e foarte mic, dar trebuie să ai măcar cultura unui copil isteț și bine crescut așa cum e Mircea.

Revenind la nominalizarea din 2016, având ceva cunoștințe practice, vă pot garanta că renumitul Smiley are o voce submediocră la toate capitolele. Cu așa calitate interpretarea nu poate avea un calificativ mult mai mare ca vocea.

Fapta cu numărul doi nu o pot trece nici la radioanalfabetism funcțional.

Aștept cu interes răspunsul profesioniștilor de care pomenești!

Din câte știu sunteți membru al partidului care ne-a îndemnat, nu demult, să îndrăznim să credem în România. Ați binevoi să-i rugați pe prea pomeneștii profesioniști să îndrăznească a respecta legea care prevede ca 40 % din repertoriul muzical difuzat să fie din muzica românească?

Ar putea acești imenși profesioniști să găsească un loc pe site-ul instituției unde să vedem și noi playlisturile lunii?

Vă mulțumesc anticipat!

Drum spre legendă...

Acest adevărat monument arhitectonic care este Palatul Cercului Militar Național s-a transformat pentru câteva ore bune într-un palat al artelor, în special al muzicii, Sala de marmură devenind cu adevărat neîncăpătoare, "asediată" fiind, cât se poate de pașnic, de admiratorii muzicii ușoare românești și mai ales ai Marinei Voica. Colegul nostru Octavian Ursulescu și-a lansat, în această ambianță sărbătorească și de mare distincție, a șasea carte a sa, intitulată "Marina Voica, drum spre legendă", apărută la editura Pro Universitaria. În cuvântul său, Nicolae Cârstea, directorul grupului editorial Universul Juridic, din care face parte editura, a reamintit atașamentul acesteia față de reprezentanții de seamă ai divertismentului, în colecția "Artele spectacolului", îngrijită de Oana Georgescu, apărând anterior volume consacrate unor Jolt Kerestely, Alexandru Jula, Cornel Constantiniu, Titus Munteanu. Nu

Marina Voica, Octavian Ursulescu

ne aducem aminte să mai fi asistat vreodată la o lansare de carte atât de fastuoasă, într-un cadru atât de elegant, străjuți de statui, cariatide aurite, picturi de epocă. Meritul revine unui mare iubitor și cunoscător de artă, general locotenent dr. Cătălin Zisu, Comandant al Comandamentului Logistic Întrunit, personalitate marcantă a Armatei Române, a cărui afecțiune pentru artiștii români de vază este binecunoscută. Astfel, cu câțiva ani în urmă dânsul a organizat în același spațiu un spectacol "Remember Dan Spătaru", după care a editat la Editura Militară cartea "Dan Spătaru, regele aplauzelor", întregul tiraj fiind dăruit văduvei artistului, Sida Spătaru. Ca și cum ar fi fost ieri și n-ar fi trecut timpul (ce bine ar fi!), generalul Zisu a stat și acum în primul rând alături de Sida Spătaru, prezență firească la această lansare, fiindcă în carte Dan este de multe ori amintit, având numeroase turnee susținute alături de Marina. Dar să încercăm să derulăm cât de cât cronologic filmul evenimentului.

După ce fiecare a încercat să găsească un loc pe elegantele fotolii (oricum mulți au rămas în picioare), semnalul de începere l-a dat Orchestra

Reprezentativă a Armatei, în impecabile costume albe, sub bagheta colonelului Aurel Gheorghîță, după care autorul și protagonistul cărții, așezați la o masă în fața publicului, au prezentat apariția. Este vorba de un volum de 400 de pagini absolut impresionant prin rigoare și informație, cu zeci de fotografii color – o adevărată istorie a muzicii noastre ușoare din ultimele șase decenii, cu începuturile timide ale televiziunii și casei de discuri Electrecord, primele vedete autentice, primele șlagăre românești. Atractivitatea principală a acestei cărți biografice constă în alternarea amintirilor artistei (îndeosebi cele din copilăria, adolescența și studiile din Rusia atrag în mod deosebit, fiind necunoscute marelui public) cu opiniile autorului și relatările prietenilor și colaboratorilor. Astfel, aflăm cum după ce a început studiul viorii a trecut la pian, iar filmul muzical argentinian "Vârsta dragostei", cu Lolita Torres, i-a decis cariera ulterioară, în ciuda studiilor economice. Primele reprezentații, în fața colegilor de facultate de la Moscova, au fost însoțite de tradiționalele castaniete, nelipsite și din recitalul latino de la

Cercul Militar. Faptul că primele sale înregistrări au fost în limba spaniolă i-a derutat pe mulți, care au crezut că au de-a face cu o solistă din Peninsula Iberică, așa cum mărturisește actorul Vasile Muraru, una din numeroasele personalități artistice invitate să vorbească despre protagonistă în paginile cărții. Alt segment major de atracție al cărții este reprezentat de nuvelele și poeziile aparținând interpretei (foarte apreciate de poeta Rodica Elena Lupu), de asemenea în premieră absolută și dezvăluind un autentic talent literar. De altfel, cunoscuta realizatoare TVR Ioana Bogdan, cu numeroase amintiri și considerații în paginile cărții, firesc dacă ținem seama că este prietenă și colaboratoare de-o viață, cum se spune, îi subliniază cultura bazată pe lecturi temeinice. Iar din punct de vedere muzical, cei tineri vor fi impresionați de modernismul Marinei Voica, care a fost rând pe rând fan Michael Jackson, Pulp (a mers special singură la Londra la un concert al formației!), Eminem...

Dintre cei prezenți, mulți au venit la microfon, spre deliciul publicului amator de noutăți și impresii inedite,

Aurel Gheorghîță, M. Voica

mai ales că unii dintre aceștia ies rar în public. Anii de pionierat la Televiziune au fost evocați de fosta crainică

Sanda Țăranu, care de altfel bună parte din an este vecină cu Marina la Breaza. Iar când vorbim de istoria divertismentului, drumul spre legendă al Marinei Voica a fost alături de personalități uriașe, reprezentate acum de văduvele lor: Titus Munteanu (Rodica), Ion Cristinoiu (Mariana), Alexandru Imre (Daniela), Dan Spătaru (Sida)... Cum ar fi putut lipsi colegii din "generația de aur", de

atâtea ori împreună în turnee, în studiourile de înregistrări sau pe platourile televiziunii? Petre Geambașu, Sergiu Cioiu (venit din Canada), Vasile Menzel, Acvilina Severin, Dorin Anastasiu, Stela Enache, Marian Spânoche, George Nicolescu (superb gest, a venit special de la Ploiești, în timp ce alți colegi din București nici n-au răspuns invitației!) au depănat povești ce figurează în albumul cel mai de preț al muzicii ușoare românești. Din generația, să-i zicem, de mijloc au ținut să nu lipsească de la această sărbătoare Marina Florea, Alina și Romeo Negoiasă (Alesis), George Rotaru (a evocat turneul din Israel), Silvia Dumitrescu, Aurel Moga, Ileana Șipoteanu, Ioana Sandu, Olga Bălan, mulți dintre ei înregistrați alături de Marina Voica sub stindardul victorios al casei de discuri Eurostar (Venera și Paul Stîngă evident nu puteau lipsi de lângă "odraslele" lor). Nu numai Sergiu Cioiu a venit din străinătate, ci și cea mai înfocată și devotată admiratoare, Viorica Petersen, din Danemarca. În paginile cărții, Marina Voica recunoaște că a fost un produs al televiziunii, așa încât au fost și cu

impecabil cum se prezintă de fiecare dată în studioul de înregistrare, imprimând de fiecare dată cântecele "din prima", datorită muzicalității perfecte, au relatat Jolt Kerestely, Alexandra Cepraga, Paul Enigărescu, Dani Constantin, regizori muzicali cu uriașă experiență. În condițiile în care Horia Moculescu, de la care toți așteptau impresii depănate cu mult umor, ca de fiecare dată, a trebuit să plece la o filmare, în numele compozitorilor importanți cu care a colaborat Marina a vorbit, relaxat și deconectant, ca de obicei, Marius Țeicu, cel care i-a dedicat cel mai mare număr de șlagăre. Încă o dată s-a observat că actualii redactori ai Radioului public nu sunt deloc interesați de muzica ușoară românească tradițională, ei nefiind niciodată prezenți la evenimentele circumscrise genului. În schimb au fost în primele rânduri, ca de obicei, Lucia Popescu Moraru și Adriana Marian, cărora le datorăm mii de ore de emisiuni de neuitat pe vremuri. Marina Voica are și un real talent actoricesc, a dovedit-o în videoclipuri, pe scenă, la televiziune sau în cele nouă stagioni de pe scena Teatrului de revistă "Constantin Tănase", așa încât este firesc că a fost înconjurată cu drag de

această ocazie alături de ea reputate realizatoare care s-au bucurat de disponibilitățile ei pe platourile de filmare: Elise Stan, Marina Almășan, Iuliana Marciuc. Legat de modul

actori de toate vârstele, de la Rodica Popescu Bitănescu la Eugen Cristea, Monalisa Basarab sau Nae Alexandru.

Prezențe speciale, remarcate de cei prezenți, au fost cele ale senatorului Viorel Ilie (ministru pentru Relațiile cu Parlamentul), Valentinei Spânu (președinte al Asociației "Credință și adevăr"), a lui Daniel Gheorghe (director al festivalului internațional "Dan Spătaru"), a compozitorului Marius Cristi Popa, venit de la Comarnic (este un colaborator consecvent al Marinei), a muzicianului și scriitorului David Lapadat, a melomanului Doru Chiriacescu. Extrem de aplaudată a fost intervenția Alexandrei Dobre, directoare a Centrului pentru Seniori al Municipiului București, care i-a înmănat sărbătoritei, din partea Primarului General Gabriela Firea, un frumos aranjament floral și o plachetă de Excelență (să nu uităm că Marina Voica este autoarea unui adevărat imn al Capitalei, "Bucureștii e micul Paris"!).

Laurențiu Duță, la rândul lui, a bătut drumul de la Năvodari, reamintindu-ne că își datorează lansarea Marinei și compoziției acesteia, "Cifre". De mare efect a fost apariția la microfon a Oanei Sîrbu (surpriză pusă la cale de

Alexandra Dobre, M. Voica

gen. Zisu!), cu rolul care i-a adus victoria la emisiunea "Te cunosc de undeva" de la Antena 1 - o "Marina Voica" adorabilă, în piesa "Ce vrei tu, mare albastră?". După care i s-a alăturat Stela Enache, reamintindu-ne tuturor că multe din șlagărele Marinei au fost lansate în... anii noștri de liceu, așa cum spune hit-ul lui Florin Bogardo.

Dar surprizele pregătite de gazde abia aveau să înceapă (conducerea Cercului Militar Național, prin col. Cristian Dorca, director, și col. Ion Ciontea, adjunct, a fost la mare înălțime). De la un pupitru special, Oana Georgescu

a dat citire textelor înscrise pe impresionantele distincții înmănat Marinei Voica de gen. Cătălin Zisu din partea instituțiilor de cultură din Armata României: o Diplomă de excelență, o cruce de argint, plus drapelul tricolor într-o casetă specială. Motivația înscrisă pe diplomă este grăitoare pentru respectul de care s-a bucurat artista înveșmântată în haine militare albe, asemeni orchestrei și în piept cu decorația militară primită cu câțiva ani în urmă: "Pentru talentul remarcabil în muzică și divertisment, pentru contribuția deosebită la îmbogățirea geniului muzical pop-soul românesc, pentru cariera artistică exemplară de peste șase decenii, pentru efortul susținut în promovarea și cultivarea pasiunii de excepție față de cultură și muzică, aflată într-o continuă efervescență și acum, la această venerabilă vârstă". Iar Marina, după ce mai devreme evoluase, cu castanietele la purtătoare, pe coordonate hispanice, a oferit momentul de vârf al întâlnirii, alături de Orchestra Reprezentativă a Armatei. La

pupitrul dirijoral: col. Aurel Gheorghită, șef Serviciu Muzici Militare și Inspector pentru Arma Muzici Militare, coordonator al secției de fanfară la Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România. Într-o colaborare perfectă, cu publicul ovaționând în picioare, Marina Voica a dat viață cu șarm și căldură cunoscutelor ei compoziții "Într-un colț de cafea" (Și afară plouă, plouă) și "Bucureștiul e micul Paris".

Carierea exemplară a artistei, cu devoțiune ei față de profesie, respect față de public, compozitori, colegi, simplitate în relațiile cu oamenii, este un model pentru tinerii interpreți și creatori. Din acest motiv și susținerea pentru apariția cărții a fost la înălțime. Mari melomani și promotori ai evenimentelor artistice, Livia și Ioan Gauzin au admirat show-ul din rândul întâi, după care i-au invitat pe toți cei prezenți la un cocktail de clasă, pe măsura palatului în care ne aflăm. Celălalt sponsor aflat

Laurențiu Duță, M. Voica

alături de autor este de asemenea un cunoscut prieten al muzicii ușoare, suporter permanent al festivalului de muzică ușoară de la Amara, Mitru Crișan, cel care conduce faimoasa firmă producătoare de lactate Diami din Slobozia. Standul editurii Pro Universitaria, la care s-au găsit și celelalte cărți cu tematică muzicală de care am amintit, a fost luat la final cu asalt de participanți, iar ședința de autografe și fotografii s-a prelungit multă vreme, semn că

Romeo Negoiasă, Stela Enache, g-ral C. Zisu, A. Gheorghită

marii noștri artiști sunt iubiți, iar întâlnirile cu ei sunt mult prea rare... (Foto: Dragoș Constantin, Gabi Boholț)

Lelia PRUNDU

Târgu Jiu - Festivalul Național de Folk și Baladă „Poarta Sărutului”

În 2018, cea de-a XVII-a ediție a avut, ca de obicei, o durată de trei zile. În prima zi a evenimentului (singurul care include în titlatură și ”balada”) au urcat pe scenă folkiștii Vasile Șeicaru, Adrian Beznă, OCRU (Adrian Mărgineanu și Dorin Pitariu), Cătălin Stepa, Iulia Lupșa, aceasta din urmă

fiind câștigătoarea ediției trecute. Sâmbătă, recitaluri susținute de Victor Socaciu, Emeric Imre, Florin Camen, Radu Gheorghe, Stephan Geraksiev împreună cu Sorin Minghiat și Denvar Project. În ultima seară au evoluat Mircea Vintilă, Mircea Baniciu, Dan Vană, Ovidiu Mihăilescu. Juriul a fost prezidat de Victor Socaciu, premiile oferite de organizatori fiind în valoare totală de 5.800 lei, iar începând din acest an s-a acordat Premiul Special „Viorel Gârbaciu”. Amfitrionii evenimentului sunt interpretul Adrian Beznă și poetul Andrei Maftei. După cum declară organizatorii, ”Festivalul își propune să răspundă interesului locuitorilor județului Gorj și al turiștilor pentru acest gen muzical și să promoveze noi valori ale folk-ului românesc”.

București - Gala Smart Folk You! Florian Pittiș.

Ajuns la a opta ediție, evenimentul satelit al Festivalului din Vama Veche, lansat în 2005, a fost organizat de Primăria Capitalei (sub deviza TRĂIASCĂ ROMÂNIA! – 100 DE ANI) prin ARCUB și Mișcarea de Rezistență, în Parcul Herăstrău, intrarea Charles de Gaulle. În timpul celor trei zile de muzică în aer liber, iubitorii de folk, rock și muzică acustică au avut parte de un program de 8-9 concerte pe seară, susținute de ”nume” de marcă din folk - rock.

În prima zi a Galei, începând cu ora 16, au evoluat pe scenă Folk Frate, Arthur Project, Cristian Buică, Adrian Sărmășan, Florin Chilian, Damian Drăghici, Alina Manole Quartet, Andrei Păunescu și Trupa Totuși, Guz Live Band, CnM, Firma. În a doua zi de concerte, au cântat Tatiana &

Marius Ojog, Adrian Naidin, Dinu Olărașu, Emeric Imre & Jimi El Laco, CnM, Proconsul, byron, Kempes, Celelalte Cuvinte. În ultima seară i-am aplaudat pe Maria Gheorghiu și Radu Grațianu, Valter Ghicolescu & David Gojkovic, Zoia Alecu, Cosmin Vaman, Alexandra Andrei & Trupa Spam, Ducu Bertzi, Mircea Rusu Band, Mircea Vintilă & Brambura, OCS, Calancea Band & Guz, Pasărea Rock, Cristi Minculescu - Valter & Boro - Bună seara, prieteni. Cum se observă, este mai mult rock decât folk, perimetrul stilistic fiind lărgit prin aparițiile neașteptate ale lui Adrian Naidin, Calancea Band și Damian Drăghici.

Calafat - Tabăra Folk

A fost ediția a XXI-a a celui mai longeviv eveniment de gen din România. Pe lângă obișnuitele spectacole, pe plajă ori pe terase, programul taberei a cuprins lansări de cărți și de albume muzicale, toate cu acces liber pentru public. Tabăra Folk de la Calafat a fost organizată, și anul acesta, de Casa de Cultură Calafat, Asociația „Proiect pentru o Lume a oamenilor Mai Buni” (A.P.L.O.M.B.), Primăria și Consiliul Local Calafat, împreună cu parteneri locali și voluntari și cu contribuția financiară a Institutului Cultural Român (ICR) - pentru al doilea an.

Folkistul-inițiator Dan Vană spune că, de la an la an, se diminuează nu numai bugetul, ci și capacitatea de cazare a orașului: există prea puține hoteluri ori pensiuni. Inițiată în

Cristian Buică

august 1996, printr-un proiect finanțat de Ministerul Tineretului și Sportului, Tabăra Folk de la Calafat a avut o durată, în 2018, de 9 zile! În cei peste 20 de ani care au trecut, scopul realizării Taberei Folk s-a schimbat: dacă primele ediții erau motivate de marginalizarea genului, următoarele, de impunerea folkului în prim-planul muzicii naționale și conexiunea cu „poezia cântată” din alte țări, în paralel cu formarea unei „bresle artistice”. Aceleași rămân imnul festivalului – „Dacă vrei să fii bogat” (muzică și text: Cristian Buică) - și sloganul „Asta-i muzica ce-mi place” - expresia celebră rostită de regele Carol I, la 15/27 mai 1877, la Calafat.

Spectacolele au început în fiecare zi la ora 21.00, în Centrul Civic, pe platoul Casei de Cultură Calafat, iar pe scenă au urcat artiști din România și din Bulgaria (Lilly Drumeva, Krasimir Pârvanov, Rosen Paskulov, Yavor Despotov, Stanislav Draganov, Ștefan Gheraksiev Denvar). Au participat peste 36 de artiști consacrați, nume importante ale poeziei cântate din România, iar unii au cântat și în spectacolele de noapte, în care se face și foc de tabără, desfășurate pe plaja orașului, la Debarcader.

Gabi MATEI

Ritmurile toamnei

În anul celebrării marelui Centenar, așa cum s-a observat și la "Cerbul de aur", organizatorii noștri invită, în mod simbolic, foarte mulți artiști din Republica Moldova. Adesea este vorba de interpreți valoroși, cu serioasă pregătire muzicală, altelei însă doar de nume cu prezențe în topurile din țara noastră și, implicit, cu expunere publică. Așa au stat lucrurile și la noua înlanțuire de patru mari show-uri populare din Piața Unirii din Focșani, dublată de alte două concerte intitulate "Toamnă îmbelșugată" și desfășurate într-un spațiu oarecum atipic, Piața Moldovei, ideal însă (s-a văzut asta din afluența de public) pentru muzica populară și reprezentanții genului etno. De această dată au încântat publicul Ionuț și Doinița Dolănescu, Ro-Mania, Hora, Etno și ansamblul "Țara Vrancei", ideea dovedindu-se astfel absolut viabilă. Trupa de teatru și dans The Sky, din Iași, s-a implicat și în aceste spectacole, dar și în "Caravana toamnei", care a străbătut orașul în uralele mulțimii. În prima seară, "încălzirea" a fost făcută de Matilda

Cristea, fiindcă au evoluat în seri diferite. Interpreta, violonistă la bază, este profesoară de jazz la Conservatorul din Chișinău, a reprezentat în 2008 Republica Moldova la Eurovision și a susținut multe concerte și în țara noastră, cu un stil melanjând jazz, pop și folclor. Tot de la Chișinău a venit Irina Rîmeș, care a abordat mai comercialul nume

Rimes, fiind la rândul ei absolventă a Academiei de muzică din Chișinău. Este o bună compozitoare, cu succese în repertoriul altor soliști, iar prezența în juriul concursului "Vocea României" a făcut-o brusc foarte cunoscută, tinerii fredonând și la Focșani piese extrem de difuzate, cum ar fi "Visele", "Haina ta", "Bolnavi amândoi", "Ce s-a întâmplat cu noi". În această paradă a numelor mai degrabă impuse publicului nostru în anii din urmă, consilierii muzicali Andreea și Radu Fornea au avut inspirația de a încheia prima seară cu "monștrii sacri" de la Holograf. Dan Bittman, Tino Furtună, Edi Petroșel, Iulian Vrabet, Romeo Dediu, Emile Soumah au sărbătorit în Piața Unirii 40 de ani de când a fost adoptată faimoasa titulatură, răstimp în care au fost lansate 28 de albume și zeci de șlagăre memorabile. Așa încât nu e de mirare că miile de spectatori entuziaști au reluat în cor refrenele intrate deja în conștiința publică: "Banii vorbesc",

Pascal Cojocărița, alături de soțul ei, violonistul Ștefan Cigu, și de fiul lor Horațiu, claviaturi, cu un program extrem de antrenant și de deconectant. După evoluția apreciată pe scena festivalului de la Brașov, Alex Calancea Band a confirmat bunele aprecieri. Calancea este absolvent al Academiei de muzică din Chișinău, a trecut pe la Millenium, adevărată pepinieră de talente, a colaborat în SUA cu Dan Bălan și este un excelent chitarist-bas, cu evoluții la numeroase festivaluri de jazz din România, cu un pop-funk-rock apreciat. Trupa basarabeană a sărbătorit 10 ani de la înființare, cu un program plin de energie, îmbinând folclorul cu muzica clasică, oferind selecțiuni de pe albumele "Basul capricios" și "Road to home". În numeroase concerte Alex Calancea a acompaniat-o în trecut în zeci de turnee internaționale pe Geta Burlacu, altă interpretă cu nume de dincolo de Prut. S-au întâlnit și aici, dar numai la vestitul hotel Laguna, primiți cu ospitalitate de doamna Mirela

"Vreau o minune", "Cât de departe", "Primăvara începe cu tine", "Să nu-mi iei niciodată dragostea", "Undeva, departe", "Ți-am dat un inel", adevărate clasice ale muzicii noastre pop-rock.

Una din inovațiile acestei ediții a festivalului toamnei a fost alternanța prezentatorilor, cu mai mică sau mai mare experiență în concerte publice. Astfel, s-au prezentat la microfon Cătălin Măruță, ca de obicei vivace și documentat, Cosmin Seleși, alături de... Deeix (am înțeles că este... vloggeriță) și, surpriză plăcută, Cătălin Botezatu. Cunoscutul designer a inclus într-un original "Vrancea fashion show" două colecții incitante, dar a și introdus în scenă câțiva artiști. Între ei, tânărul Lino Golden (unde vom ajunge oare cu aceste pseudonime ne-românești?), Jo și formația sa și mai ales trio-ul de mare forță al rockului autohton, Cristi Minculescu, Valer & Boro, "dizidenții" Iris reuniți sub titulatura "Bună seara, prieteni!", după salutul tradițional al lui Cristi. Slătineanca Jo (Ioana Anuța) are la bază atât studii muzicale, cât și de actorie și a fost consacrată de Antena 1, la "X Factor" și "Te cunosc de undeva". Titlurile ei cele mai cunoscute: "Șoapte", "Până vara viitoare", "Dragoste nebună", "Lasă-mă pe mine". Reprizele etno și folclorice au mai adus la rampă pe Geta Postolache și Ionuț Moroșanu, dar în general, având în vedere media de vârstă, s-a pus

titulatură mixte: Sylvia alături de DJ Rynno, iar Gino Manzotti și DJ Maxx, adică DJ Project, au propus o nouă solistă (a câta?), Mira, schimbările vocalistelor neîmpietând asupra prodigioasei cariere: peste 16 ani de activitate, 10 albume, 25 de singles și videoclipuri, premii naționale și

internaționale. Shift, invitat binecunoscut publicului local, a fost în nota obișnuită, trecându-și în revistă toate hit-urile, dar sarcina de a ridica temperatura până în apropiere de incandescență, înaintea vedetei străine, i-a revenit lui Pepe, după cum se știe pe numele său real Ionuț Nicolae Pascu. Interesant este faptul că începuturile sale muzicale s-au produs sub semnul muzicii ușoare - a fost elevul compozitoarei Camelia Dăscălescu, a cucerit premii la Amara (cu o interesantă versiune latino a șlagărului lui Florin Bogardo, "Tu ești primăvara mea") și la Mamaia, după care, talentat actor, dansator și compozitor, a trecut la un torid "latino". Titlurile albumelor și succeselor sale sunt grăitoare: "Pasiune", "Inimă nebună", "Fericire și tristețe", "Numai iubirea", "Cred că m-am îndrăgostit" "Sentimente intense", "E vara mea", "Cine, cine?". În cursul acestui aplaudat recital, Ovidiu Popică ("Visual emotion") și-a reglat competitivul arsenal de sunet, lumini și proiecții, pe care l-a pus plener în valoare în cursul show-ului invitatei de onoare, Helena Paparizou. De origine greacă, după cum se știe ea a triumfat la Eurovision ca reprezentantă a Suediei, dar, spre cinstea ei, ca toți cântăreții eleni, nu trădează tradițiile și

accent pe interpreții din noul val. Bucureșteanul F. Charm a debutat pe la 16 ani cântând R&B, soul și mai ales hip-hop, trecând apoi la dance. Este un producător de frunte pentru artiștii tineri, între cântecele care l-au propulsat numărându-se "Asesina" sau "Eyo". Din aceeași generație face parte și Doddy, originar din Petroșani, în timp ce tânăra Nicoleta Nucă vine de la Chișinău, unde s-a afirmat la "X Factor"-ul local. A locuit un timp în Italia, a cântat în câteva țări, are premii la activ, iar piesele ei cele mai cunoscute nu puteau fi ocolite: "Nu sunt", "Amintiri", "Liniștea", "Inima mea", "Adevăr sau minciună", "Suflet nebun". Lora a evoluat alături de formația proprie (tot mai mulți soliști vin cu instrumentiști și, vorba cuiva, "unii chiar cântă împreună cu ei"), iar finalul celei de-a doua seri a fost încredințat basarabenilor de la The Motans, a căror relativă popularitate este oarecum de neînțeles (dar difuzările insistente pe posturile de radio FM sunt decisive), așa cum am subliniat și în cronicile pe marginea festivalului "Cerbul de aur".

În seara finală, regizorii de scenă Alexandra și Mihai Paraschiv au avut de "strunit" înainte de toate două

ritmurile ancestrale grecești, care se regăsesc în melodiile ei. Un recital foarte bine structurat, cu o echipă de profesioniști pe scenă, piese antrenante, culminând cu aceea victorioasă la Eurovision, într-un cuvânt un final de înaltă ținută pentru un adevărat festival al unei toamne bogate și în muzică bună.

Octavian URSULESCU

Alina Mavrodin, de la muzică ușoară la romanță

Nume de notorietate al muzicii ușoare românești, Alina Mavrodin s-a apropiat în ultimii ani de romanță, fiind director artistic al longevivului festival "Crizantema de aur" de la Târgoviște, ajuns în 2018 la cea de-a 51-a ediție. De altfel soțul său Teodor Vasiliu a prezentat (de câteva ori chiar împreună cu ea) de aproape 20 de ori acest festival, el fiind și autorul monumentalei monografii "Istoria Crizantemei de aur". Dar să nu ne grăbim, până la romanță

mai avem... Alina este dâmbovițeană, s-a născut la Pucioasa, unde locuiește și azi. Cântă de pe la 3 ani, la 10 cucerind deja premii importante, așa încât, firesc, s-a orientat către Liceul "Dinu Lipatti" din București, unde a studiat pianul și violoncelul. Paradoxal, poate, a urmat cursurile facultății de... matematică, la Iași, implicându-se serios în viața culturală studențească. Aici l-a cunoscut pe reputatul muzician ieșean Titel Popovici, cu care se va reîntâlni de multe ori la "Crizantemă" și din creația căruia ne oferă pe discul de față o superbă romanță laureată la Târgoviște. După absolvire a fost repartizată în comuna Brăduț din jud. Covasna, unde le-a predat copiilor matematica, fizica și... limba română. În această ipostază, de "tânăra profesoară din com. Brăduț", am anunțat-o la microfonul concursului, în vara lui 1987, drept câștigătoare a Trofeului de interpretare de la Mamaia, succes uriaș în epocă, mai ales că în urma ei s-au clasat Cătălin Crișan și Daniel Iordăchioae. Dar 1987 a fost anul consacării la scară națională, cucerind și Trofeul popularului concurs TV "Steaua fără nume". Apoi a predat un timp la Palatul copiilor din Sfântu-Gheorghe, unde s-a ocupat și de corul local, pasiune pe care avea s-o urmeze și la ea acasă: în 1990 pune la Pucioasa bazele corului de copii "Alianța veselă", cu care a apărut în zeci de emisiuni radio, TV, spectacole, a cucerit premii, inclusiv internaționale. Povestea ei minunată de iubire cu scriitorul și jurnalistul Teodor Vasiliu a început în 1991, când au prezentat împreună "Crizantema de aur", iar în anul următor a devenit laureată a ediției internaționale a festivalului, secțiunea "Șansonetă". "Cântec de lume" de

Laurențiu Profeta, din selecția de față, a figurat pe albumul "Cântece de lume", editat în 1997, la un deceniu de la lansare, ocazie cu care reputatul compozitor i-a subliniat remarcabilele înzestrări de șansonetistă, precum și cele actricești, evidențiindu-i verva, hazul, maliția și dezinvoltura, toate concurând la edificarea unui produs artistic de clasă. Inteligentă, cultă, stăpânind arta cuvântului, Alina Mavrodin a devenit o redevabilă ziaristă, punând împreună cu soțul ei bazele trustului de presă "Jurnal de Dâmbovița". Dar muzica ușoară nu trecuse decât aparent pe planul secund, fiindcă în 2006 (se pare că la ea aceasta este, aproximativ un deceniu, perioada de "gestație" pentru fiecare nou disc!) propune marelui public, la casa Ovo Music, superbul album "Povești de dragoste", cu melodii compuse pentru ea de Ovidiu Komornyik și Emanuel Gheorghe. Succesul, binemeritat, este concretizat în dobândirea "Discului de aur" și mai ales a premiului "Albumul anului" acordat de revista "Actualitatea Muzicală" a Uniunii compozitorilor și muzicologilor din România. Noroc cu ediția a 40-a a festivalului "Crizantema de aur", pentru că Alina Mavrodin n-a mai așteptat zece ani și chiar în anul următor, în siajul formidabilului succes al albumului precedent, lansează un altul, "Printre stele", un omagiu adus romanței și suratelor ei europene, discul fiind o colecție irezistibilă de romanțe, fado-uri, șansonete, cântece poetice internaționale. Într-adevăr, Alina Mavrodin strălucea tot mai intens printre stelele romanței, dar nu numai în țară, fiindcă în 2006 și 2007 întreprinde turnee în Portugalia, portughezii fiind extaziați de interpretările sale și numind-o "ambasadoare a fado-ului în România", în timp ce tot mai mulți compatrioți o consideră o veritabilă ambasadoare a romanței. De altfel, acestea au constituit nucleul preocupărilor sale în postura de directoare artistică a "Crizantemei de aur", extinzând caracterul internațional

al manifestării prin invitarea unor soliști valoroși de romanță, șansonetă, fado de peste hotare, dar și prin introducerea în program a "Podului de crizanteme", cu artiști de renume din Republica Moldova, în frunte cu marele compozitor Eugen Doga. Un capitol nou a fost deschis de Alina Mavrodin și de Teodor Vasiliu în 2016, prin înființarea Centrului cultural pentru UNESCO "Cetatea romanței" Târgoviște, ei obținând și patronajul pentru festival al Comisiei naționale a României pentru UNESCO. La ediția jubiliară a manifestării de care este atât

de legată artista am fost martorii altei premiere cu larg ecou, prin inaugurarea "Casei romanței" - spațiu muzeal unic în România, dedicat romanței ca gen muzical de patrimoniu al culturii naționale. "Casa romanței" își desfășoară activitatea sub patronajul Federației asociațiilor, centrelor și cluburilor pentru UNESCO din Europa și America de Nord, oferind o imagine vie a istoriei genului, prin afișe, fotografii, partituri, discuri, cărți, tipărituri, instrumente. Tot în 2017 Alina Mavrodin a inițiat un alt proiect de rezonanță - programul național de concerte "Romanța ne unește", desfășurat sub

egida Anului european al patrimoniului cultural și dedicat celebrării Centenarului Marii Uniri, cu concerte în care nu numai că a cântat, dar le-a și prezentat.

Alina Mavrodin a renunțat deliberat la statutul de vedetă a muzicii ușoare pentru a se dedica romanței. I-am urmărit extraordinarele recitaluri atât de pe scena "Crizantemei de aur", dar și a altui festival important de romanțe, "Te-aștept pe același drum", de la Zlatna, unde a fost și în juriu, ca și la "Crizantema de argint" de la Chișinău. Iar dacă astăzi municipiul Târgoviște este asociat titlaturii "Cetatea Romanței", acest lucru i se datorează într-o măsură covârșitoare Alinei Mavrodin, care este nu numai o interpretă de mare profunzime, cu înzestrări artistice rare, dar și un manager reductabil, o "Doamnă de fier" care luptă pentru acceptarea romanței ca gen muzical de patrimoniu. Dovada cea mai convingătoare sunt aceste "Romanțe de aur" editate de casa de discuri Eurostar pe un album ce a strălucit la standul special de la Târgoviște și cu siguranță și la "Casa romanței": ele sunt legate organic de istoria "Crizantemei de aur", festival cu care Alina Mavrodin Vasiliu se identifică plener.

Casa primitoare a Corinei Elena Badea

Mi-a făcut o deosebită plăcere să "prefațez" acest nou album, al șaselea din carieră, al valoroasei cantautoare, așa cum am făcut-o și cu precedentele editate de casa de discuri Eurostar. Dar, în egală măsură, sînt și onorat, pentru că îmi admir talentul, inclusiv cel de pictoriță, precum și capacitatea de a se împărți cu eleganță între profesiunea de medic primar apreciat și artă, nemaivorbind de recursul permanent la originile sale armânești (după mamă). Este o formă concretă și absolut meritorie de a nu renunța la tradițiile strămoșești, la limba deprinsă de la bunici (este și o poetă remarcabilă, cu premii internaționale), fiind un adevărat port-drapel artistic al acestei etniei puternice, demne, care a trecut prin vicisitudinile timpului și istoriei fără a renunța la limbă și la port.

Pentru cei care n-o cunosc și care n-au în colecția personală albumele anterioare, de care am amintit, reiau aici câteva date biografice. Deși locuiește la Tulcea, s-a născut la Iași, unde părinții săi erau studenți. Părinții mamei sale, Hristu și Urania Petra, fârșiroți, erau născuți în nordul Greciei de azi, în ținutul Macedoniei, pe care l-au părăsit, ajungînd în România după un popas în Bulgaria. De la regretata și iubită sa mamă, care a fost tot doctoriță, a moștenit pasiunea pentru medicină, iar tatăl său, chitarist și acordeonist, i-a transmis talentul muzical, înscriind-o la clasa de pian de la școala de muzică. Frumoasa poveste muzicală debutează în 1992, cînd Corina Elena Badea lansează prima sa compoziție cântată în armânește, "Prota vreari" (Prima dragoste), preluată de atunci de numeroși interpreți, dar abia după două decenii cutează a-și pune în valoare harul indiscutabil prin editarea unui prim album, sub pseudonimul atât de frumos "Elena di vreari" (Elena de dragoste). Reușitele sale muzicale și poetice au fost răsplătite cu numeroase premii, la Skopje sau Știp, în Macedonia, dar și la Timișoara, Câmpulung-Muscel sau București. De pildă, la Skopje a fost recompensată cu Trofeul "Constantin Belimace" pentru sensibilă sa poezie "Di vreari armânească" (Dragoste armânească), transformată și într-un minunat cîntec. A fost desemnată "Omul anului la armâni", are apariții la toate posturile importante de radio și televiziune (la Radio Enigma România emisiunea de profil a lui Sorin Andrei are ca leit-motiv compoziția sa "Hai-hui prin sufletul folkului"). Este de altfel o mare iubitoare a folkului, anul trecut ovaționând până dimineață, la Sala Palatului, corifeii fostului "Cenaclu Flacăra", între care colegul și prietenul, nelipsit din spectacolele și lansările sale, Vanghele Gogu. Iar la Radio România Internațional a fost premiată pentru întreaga activitate de valorosul regizor Toma Enache, autorul primului lung-metraj inspirat de viața etniei, "Nu hiu faimos, ama hiu armân" (Nu sunt faimos, dar sunt armân). Pe 31 august, 1 și 2 septembrie 2018 Corina Elena Badea a fost invitată de onoare în cadrul proiectului

internațional "Sursul de aur" ("Izvorul de aur"), organizat de Institutul Național pentru Protecția Monumentelor de Cultură și de Muzeul din Știp, Macedonia. Este de fapt un amplu festival al tradițiilor armânești din întreaga lume, în cadrul căruia Corina Elena Badea, alături de alte notorii personalități artistice și academice, a cântat, și-a recitat câteva poeme și și-a vernisat expoziția de picturi proprii, câteva din acestea putând fi regăsite și în cuprinsul acestui album. Recitalul său, voce și pian, alături de baritonul Kirju Ljakovski, a inclus melodii armânești cu tentă clasică: "Ti vidzui asearnoptea Lena", "Cara va-s mi tornu tu Bituli". "Ako odam vo Bitola" (după Petar Georgiev Kalica), diferite de cele binecunoscute, de dans.

Așadar, după sensibilul "Autograf de cantautoare" din vara lui 2017 și de "Colindele cu aromă de Sărbători" din iarna aceluiași an, casa de discuri Eurostar ne propune acum o nouă colecție de compoziții proprii aduse la rampă de vocea cu irizări de cristal a acestei artiste atât de delicate

și, din păcate, atât de modeste (azi nu se mai "poartă" așa ceva, bunul-simț și discreția au devenit defecte!). Corina Elena Badea ne poartă cu ospitalitate în casa armânească, unde ne așteaptă pe masă cu celebrele plăcinte (deja îmi lasă gura apă când scriu aceste rânduri!), iar ea, cu chitara la piept, deapănă dintr-un colț al camerei, așezată pe un scaunel, cîntece atât de calde, care ne aduc o lacrimă în colțul ochilor: "Casa este aranjată/ Miroase atât de bine a plăcintă.../ Bunica în tinerețea ei/ Cu baticul legat/ Cu fir frumos de lînă/ Mă așteaptă cu furca în mînă/ De cîte ori mă întorc de departe..." ("Casa noastră armânească"). Străbate ca un fir roșu mândria de a fi armân, frumos, demn, neîngenuncheat: "Armânul este născut din munte/ Cu soarele pe frunte/ El ține în palme/ Rîuri de dragoste de neam.../ Dumnezeu i-a făcut pe armâni din soare/ Să trăiască cu dorul de înaintași/ Nimic nu îl sperie/ Lupta nu-l doboară/ Ca pe un fir de nisip, vîntul îl poartă/ Să-l piardă de-a lungul timpului/ Dar dragostea armânească/ Nu îl lasă să se topească/ Pentru a lui menire/ Armânul nu pierie!" ("Armânul este...!"). Dar mai presus de toate sînt tulburătoare cîntece de dragoste, în care despărțirile, pentru o etnie în permanentă pribegie, au uneori accente sfâșietoare: "Soarta m-a alungat departe/ Dar iubirea față de tine mă cheamă/ Să-ți regăsesc tinerețea/ Frumoasa mea/ Te-am lăsat ca pe o mică floare albă/ Din ochii tăi curgînd rîuri de lacrimi...", la care ea îi răspunde la fel de dramatic: "Nu te-ai gîndit, dragul meu/ Ori m-ai uitat/ Cum mă doreai ca pe o stea/ Să fiu mireasa ta, dragul meu/ Unde te-ai pierdut, soarele meu?" ("Cîntec pentru o

mireasă"). Sau ce poate fi mai emoționant decât declarația de iubire a unui tînăr "picurar" (păstor, îndeletnicire tradițională la armâni, din cele mai vechi timpuri), care este gata să lase totul, chiar și turma sa de oi, pentru a câștiga inima iubitei și încrederea părinților ei, educația familială, mai ales în trecut, fiind foarte strictă la armâni: "Lungă-mi pare calea...multă nea și ploi/ Draga mea deschide-mi poarta/ Să mă odihnesc la voi.../ De dor, bietul de mine/ Singur sus la stîină/ Oile m-au simțit/ Sau de mila mea/ Au pornit către tine/ M-am luat după ele/ Și așa am ajuns la casa ta.../ Poate părinții tăi/ Nu doresc ca eu să rămîn/ Eu nu am avere decît oile/ Și dragostea mea de tînăr bărbat armân/ M-aș întoarce din cale/ Aș uita de oile mele/ Doar dacă ai vrea să fie a ta/ Dragostea mea de tînăr bărbat armân" ("Dragostea mea de tînăr bărbat armân").

Discul de față este unul foarte echilibrat sub raport muzical și poetic, cu înregistrări de calitate și colaboratorii muzicali valoroși pe care i-am întîlnit și la precedentele albume. Poate el va fi lansat la Tulcea, ca și anterioarele, în spectacole de caritate, pentru că artista este și o persoană extrem de generoasă și cu suflet bun. Am prezentat unul din aceste concerte și m-am convins cu cîtă afecțiune și cu cît respect este privită Corina Elena Badea de către tulcenii, așa cum, cu bucurie, am asistat la afluența de public la lansările ei de la magazinul "Muzica" din București. Am fost și promit să fiu și în viitor alături de această artistă cu inimă de aur și voce diafană la toate evenimentele muzicale ce o privesc, pentru că o apreciez sincer și cred în talentul

ei rar. Nemaivorbind că mă regăsesc și în unele din versurile ei, avînd eu însumi ascendență armână, după bunicul matern, ceea ce face să simt aceeași emoție intensă ca bunii mei prieteni aromâni cînd aceștia cîntă cu însuflețire, cu mîna la inimă: "Părintească dimîndare/ Nă sprijură cu foc mare/ Frați di mumă și di tată/ Voi români di eta toată/ Blăstemare s-aibă-n casă/ Cari di limba lui s-lasă/ Cari-și lasă limba lui/ S-lu ardă pira focului!". Așadar, porunca părintească ne înconjoară cu foc mare, indiferent de vîrstă, fiind mai mult decît clară: fie blestemat și să ardă-n para focului cel care-și uită limba! E cît se poate de valabil și pentru românii plecați în străinătate sau care aici, acasă, adoptă tot mai mult o "romgleză" care i-ar face să intre (încă o dată) în pămînt pe marii făuritori de dulce limbă românească... Revenind la noul albumul nu putem decît constata că protagonista pronunță și cîntă la fel de curat și de literar și în română, și în aromână, fiind un adevărat om de cultură pe care-l cinstim ca atare.

Colega mea de la Mamaia

Cum să uiți prima iubire, primul sărut... primul festival? Acum să nu vă închipuiți cumva că între noi s-ar fi înfiripat ceva la Mamaia, în 1983, ci doar că aceea a fost ediția la care am debutat amândoi, emoționați nevoie mare, pe scena festivalului celebru cândva. Se pare că am avut mână bună,

din moment ce în seara Galei laureaților am anunțat-o pe Marina Florea în postura de câștigătoare a Trofeului de Interpretare, una din piesele cu care debutanta impresionase juriul figurând de altfel pe discul de față, fiind vorba de "Marea mea iubire, marea", a mentorului său, George Grigoriu. Acesta i-a marcat prima parte a carierei

cu Horia Moculescu

cu creațiile sale ample, ce-i puneau în valoare ambitusul vocal excepțional, și care de fiecare dată cucereau premii la marile festivaluri. Dintre acestea, "Nu vreau să te pierd, iubire!" ne este propusă într-un duet-surpriză cu Paul Surugiu-Fuego (versiune cunoscută publicului din concertele de mare succes "Gramofonul cu amintiri" și "Tu ești primăvara mea"), iar "Cui îi pasă de mine?" este aleasă an de an de numeroși concurenți la festivalul internațional "George Grigoriu" de la Brăila. "Țurai, țurai" datează tot din perioada acelei colaborări, făcând parte din banda sonoră a filmului muzical "În fiecare zi mi-e dor de tine". Voce uluitoare, vibrantă, frumusețe, feminitate - iată ce propunea delicata solistă blondă, cu care aveam apoi să mă reîntîlnesc de sute de ori pe scenă, la Mamaia, în turnee,

emisiuni TV. La faimosul concurs televizat "Șlagăre în devenire" a colecționat toate premiile cu melodiile "Un buchet de crizanteme" de Jolt Kerestely (o puteți reasculta aici) sau "Pământ", de Horia Moculescu. Practic, acest album editat de casa de discuri Eurostar continuă opera de întregire a istoriei muzicii ușoare românești pe care au angajat-o producătorii Venera și Paul Stîngă încă de la înființarea Eurostar, în urmă cu 27 de ani. Astfel, nu lipsesc trei titluri ale altui compozitor important, Ionel Tudor, între care piesa titulară, cerută de public la toate recitalurile interpretei, asemeni versiunii moderne a unei piese vechi de șase decenii, "Nu te pot uita" de Nicolae Kirculescu. Tot un succes ceva mai vechi este cel aparținând lui Marcel Dragomir, "Tu ești destinul meu". Exact jumătate din piesele albumului aparține așadar unui cvintet de creatori de marcă - Kirculescu, Grigoriu, Kerestely, Dragomir, Tudor - cealaltă jumătate reprezentând preocupările muzicale actuale ale Marinei Florea. În fara versiunii

cu Mihai Alexandru

românești a unui șlagăr israelian, figurează melodii ale "lupilor tineri" Adrian Ordean, Dragoș Docan, Robert Anghelescu (de la Bere Gratis) și mai ales Mihai Alexandru, care i-a încredințat valoroasei soliste numeroase partituri de top, în frunte cu "Asta-i seara ta". Avem deci de-a face cu un album extrem de echilibrat sub raport stilistic, melodic, ritmic, cu versuri de calitate (înafara textierilor profesioniști avem și doi poeți-interpreți, Narcisa Suciu și

cu Paul Surugiu-Fuego

Dinu Olărașu), album prin care Marina Florea ne dovedește că a atins o maturitate interpretativă absolut remarcabilă.

Pagini de Octavian URSULESCU

Dragoș Vasiliu (din Mondial) nu mai este, fiind răpus de cancer... Mondial a fost înființată în 1966 de Filip Merca - ch.bas, cu Gabriel Drăgan (voce), Dragoș Vasiliu (chitară ritmică) și Florin Dumitru (baterie), studenți ai Politehnicii. Primul disc EP al formației este uluitor, cuprinde cântece intrate în patrimoniul de aur al muzicii noastre pop-rock: Primăvara, Romanță fără ecou - cunoscută prin primul ei vers: „Iubire, bibelou de porțelan”, De va veni la tine vântul și Atît de fragedă. Formația se reface în 1998, cu ocazia Festivalul-Concurs Național Studențesc de Pop-Rock „Iubire bibelou de porțelan”. Desigur că Dragoș a lucrat tot timpul ca inginer, așa a ieșit la pensie, ca șef de exploatare transport electric, la RATB. Era un povestitor rarisim, cu memorie de computer, își amintea amănunte incredibile, de care nu mai știau nici colegii lui de formație!

se însoară cu o turistă suedeză, devine cetățeanul suedez Cornelius Jacobson și ca delegat al firmei Continent Resor aduce la mare și la munte avioane pline cu tinere înalte și blonde. Fondează discoteca Scandinavia de pe malul lacului Siutghiol, devenită faimoasă datorită disc-jockeyului Vladone (Cristian Vlădescu). După divorț și pensionare, se repatriază și locuiește liniștit cu soția și fetele în casa construită pe malul lacului Băneasa. Fumător înrăit, este răpus de cancerul pulmonar. A fost unul dintre primele staruri rock autohtone. Încet-încet se duce generația care a construit muzica noastră pop-rock în anii '60-'70.

Daniel Stănculescu s-a dus la ceruri! Inexplicabil (nu vom ști niciodată CUM s-a dus mașina sa pe contrasens), neașteptat. Puțini mai știau că se numește Daniel Stănculescu, și-a înlocuit numele cu o poreclă de prestigiu - DJ Tigaie. Că era un profesionist impecabil, se știa (cunoștea hituri străine și autohtone de toate stilurile, din toți anii - ca urmare a unei activități de 40 de ani). Ceea ce se cunoaște mai puțin erau sufletul, osatura interioară, generozitatea, prietenia, buna cuviință. Părea că nu este niciodată bolnav, mohorât sau supărat, emana voie bună, vibrații pozitive, veselie. Dumnezeu să-l odihnească!

George Bunea. După liceu urmează Școala populară de artă - secția canto, iar în 1950 devine corist în corul armatei. În 1952 este detașat la ansamblul „Ciocârlia” și se lansează cu melodia „Mi-a născut nevasta un flăcău” (H. Mălineanu), fiind angajat ca solist vocal la ansamblu până în 1956. În anul 1957 este angajat la Teatrul „Constantin Tănase”, unde debutează în „Concertul popoarelor” cu melodiile „Granada” - repertoriu internațional și „Un telefon” - de Gelu Solomonescu; cântă în majoritatea spectacolelor teatrului, face înregistrări la radio, tv, pe disc. În anul 1965 a participat la Festivalul „Stelele internaționale europene” ținut în R. D. Germană unde obține premiul de popularitate cu piesele „Lalele” (Temistocle Popa) - se număra printre artiștii care au reluat șlagărul lansat de Luigi Ionescu - și „Mica serenadă” (H. Mălineanu). A murit la vârsta de 88 de ani și a fost incinerat.

Tony Joe White (chitarist, solist, compozitor, maestru al stilului country numit „swamp rock”, a decedat la 75 de ani în Nashville pe 24 octombrie din cauze naturale. Al șaptelea copil al familiei

s-a născut la 24 iulie 1943 în Louisiana, s-a impus în 1968 cu propria compoziție „Polk Salad Annie”, reluată și de Elvis Presley, și a scris și celebra „Rainy Night in Georgia”. Revine în prim plan în 1989, când Tina Turner îi preia cântecul „Steamy Windows”. Solist cu voce baritonală și autorul unor texte aparte, a compus pentru Joe Cocker, Tim McGraw, Dusty Springfield, Ray Charles și mulți alții.

Hugh McDowell, violoncelist, decedează la 6 noiembrie după o grea suferință, la 65 de ani. Hugh Alexander McDowell (n. 31 iulie 1953, Londra), ia lecții de violoncel de la 4 ani, urmează the Royal College of Music și este invitat de Jeff Lynne să intre în Electric Light Orchestra (ELO) în 1972. Va contribui la sonoritățile neobișnuite pentru o grupare rock și va înregistra cu formația până în 1979 albume de top ca *Eldorado*, *Face the Music*, *A New World Record*, *Out of the Blue* și va reveni la Electric Light Orchestra Part II în 1991. A continuat să colaboreze cu ansambluri simfonice, dar și cu artiști rock ca Asia, Geoff Downes, John Wetton.

Florin-Silviu URSULESCU

Lumea mea, lumea sunetului – Sandu Grosu (În dialog cu Nelu Stratone)

Un nou volum din Seria muzicală inițiată de editura cdpl (Casa de pariuri literare), bazată pe ample interviuri cu protagoniști (muzicieni, ziariști, ingineri de sunet) din zona pop-rock. Ca de obicei, avem un volum de dimensiuni reduse (18 cm/11 cm), cu doar 105 pagini în cuprinsul cărora sunt inserate 35 de fotografii alb-negru din anii 70-80, din colecția “subiectului”.

Pe atunci, cum este și astăzi, o parte principală a evenimentelor culturale și implicit “instalația de sonorizare” cu tehnicianul-sunetist erau esențiale. Pe mulți îi amintește Sandu în carte: Cornel “Schwartz” Calboreanu (de la Phoenix), Genu Vasiliu sau Tănase. Profesia asta de “sunetist” se învăța deja în Occident în școli de profil, la noi nu existau așa ceva, fiecare fura meseria de la cei de dinainte. Așa a prins-o și Sandu și ce făcea el și cei ca el, cum își “fabricau” instalațiile, pare azi o poveste, un basm incredibil, cu voltmetru și letcon, dar și cu țipirig, cositor - fludor, clorură - cine le mai știe ? (unele nocive pentru sănătate). Dacă îți aducea cineva din Bulgaria un Goodmans era sărbătoare.

Așa că a participat la sute de concerte, evenimente, spectacole, de toate mărimile și genurile, a făcut numeroase turnee peste hotare, în special în țările din lagărul “socialist”. În agenda sa (nu existau smartphonuri) găseai nume de chitariști, bateriști, soliști de ușoară, populară și operă, actori, balerini, directori de case de cultură și teatre, șefi de restaurante și hoteluri, șoferi, sunetiști, bișnițari de piese, vânzători de instrumente. Sandu are în tolbă mii de povestiri, unele amuzante, altele dramatice. E de mirare că nu a fost mai volubil, nu a adăugat alte și alte întâmplări, nu a punctat evenimente la care a fost martor, pur și simplu a făcut un rezumat. Volumul trebuia să fie de trei ori mai voluminos ! Poate o continuare, un volum 2...

O observație de ordin moral se impune însă: Sandu Grosu a trăit printre artiști, uneori zi de zi, cunoaște bine zeci de “nume” de prim ordin, le știe nu numai calitățile, ci și defectele, micile slăbiciuni omenești. Unii sunt zgârciți, alții - bârfitori sau profitori, se întrec cu băutura, mincinoși, fac escapade amoroase extra-conjugale, neserioși, fac promisiuni inutile, aroganți, nepunctuali, lăudăroși. Nu întotdeauna talentul artistic este dublat de un caracter impecabil. Da, Sandu îi cunoaște foarte bine, știe toate astea. I-ar fi fost foarte ușor să bage câteva “șopârle”. Dar a ales să nu coboare la nivelul publicațiilor senzaționaliste, de scandal, lasându-ne să cunoaștem artiștii doar pe latura lor de talent, pentru care îi iubeste lumea. Așa și trebuie.

Carmina Vakulovski, Mihail Vakulovski - Dialoguri metalice

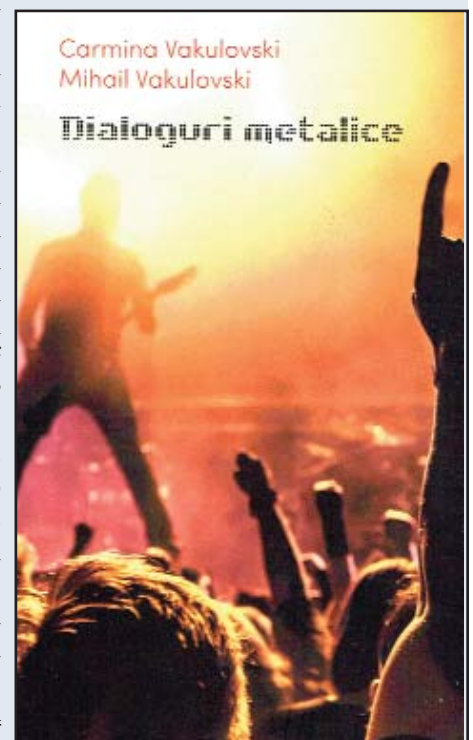
Cei doi autori fac parte din tot mai numerosul contingent de “condeieri” din Republica Moldova stabiliți în București. Pe lângă preocupările literare, cei doi Vakulovski sunt mari “consumatori” de rock și nu orice fel de rock, ci mai ales cel cu sonorități dure, “metalice”, de unde și titlul. Căci este vorba de interviuri cu liderii unor formații de acest sub-gen, care au susținut concerte în țara noastră și pe care cei doi i-au abordat la spectacole - la București sau la Sibiu (festivalul Artmania).

Sunt 11 interviuri cu muzicieni din formații mai ales nordice (regiunea unde maniera este atotputernică), axate pe rock “metalic”, dar cu abordare mai complexă, sonorități mai elaborate. Astfel, formațiile suedeze Dark Tranquility și Tiamat practică “death melodic” și respectiv “gothic” (stil abordat și de germanii de la Lacrimosa), iar finlandezii de la Nightwish cântă “metal simfonic”, ca și nemții de la Haggard sau olandezii de la Within Temptation. Sunt prezenți și muzicieni de la Therapy? (Irlanda), My Dying Bride (Marea Britanie), System of a Down (grup american format din muzicieni armeni !) și, neașteptat, pe alt palier stilistic, Subscibe (Ungaria).

Interviurile sunt scurte, la obiect, despre discuri, versuri, compoziții, concerte. Cel mai lung interviu, al 12-lea, fără legătură cu titlul, îl acordă Sainkho Namtchylak, muziciană din regiunea Tuva (republică din cadrul Federației Ruse), stabilită la Viena. Cu o emisie vocală stranie, specifică regiunii, cu creații și apariții exotice, solista ne introduce în lumea aparte a avangardei europene.

Este un volum cu dimensiuni “de buzunar” (18 cm/11 cm), dimensiuni reduse - doar 112 pagini plus 7 pagini cu 28 fotografii, înfățișându-i pe autori alături de muzicienii străini.

Dorin MUNEA

Succes în Israel al Teatrului de Revistă "Constantin Tănase"

La exact 3 ani de la succesul turneului Teatrului de Revistă "Constantin Tănase" în Israel cu spectacolul muzical - umoristic "*Șalom, TĂNASE!*", celebra trupă de pe Calea Victoriei, în frunte cu Alexandru Arșinel, Vasile Muraru și Valentina Fătu, Gabriel Dorobanțu - invitat de onoare, Ana Maria Donosa, Nae Alexandru și Cristian Simion, Bianca Sârbu Romanescu, Oana Ghioca și Daniela

Alexandru Arșinel

Tănase, dar și cu celebrul Balet al Teatrului, a fost chemată din nou la rampă. Astfel, la începutul lunii noiembrie Teatrul de Revistă "Constantin Tănase" a susținut două reprezentații cu spectacolul "*Ca la TĂNASE*" la Kiriat Haim, lângă Haifa (sala "*Beit Nagler*") și Tel Aviv (sala "*Beit Zionei America*") - Keren Hayesod Switzerland Youth Center for Culture and Arts). Turneul a fost organizat cu sprijinul Primăriei Capitalei, la invitația Doinei Meiseles, vicepreședinta Asociației Ziariștilor și Oamenilor de Cultură de Limba Română din Israel și director al publicației în limba română "*Jurnalul Săptămânii*" din Tel Aviv. Aceasta și-a exprimat dorința ca trupa Teatrului de Revistă "Constantin Tănase" să revină în mijlocul reprezentanților numeroasei comunități de origine română pentru a sărbători împreună Centenarul Marii Uniri de la 1918 și pentru a-i celebra pe ostașii români de origine evreiască care au luptat și s-au jertfit în Primul Război Mondial 2016 - 2018, precum și pentru Aniversarea a 70 de ani de la înființarea Statului Modern Israel (1948 - 2018). "*A fost dorința Comunității Românești din Israel, ca artiștii Teatrului Tănase să revină în mijlocul nostru, în buna tradiție a procesului cultural-artistic demarat împreună cu mult timp înainte*" - menționa invitația oficială. Acest turneu reprezintă o continuare a succesului Programului "Români pentru Români" inițiat și demarat în anul 2007 special pentru

Diaspora și românii de pretutindeni de Teatrul de Revistă "Constantin Tănase" împreună cu Primăria Municipiului București, dar și o urmare a succesului înregistrat cu ocazia turneului efectuat de Teatrul de Revistă "Constantin Tănase" în octombrie 2015, în Israel.

"*Ca la TĂNASE*" este un spectacol muzical - umoristic de excepție la care și-a dat concursul un ansamblu de 30 de artiști - actori, interpreți și dansatori, într-o feerie de costume, muzică, dans și voie bună... Conducerea muzicală a aparținut compozitorului și dirijorului Dan Dimitriu, iar regia artistică a fost semnată de Alexandru Arșinel. Sălile au fost arhipline, sute de reprezentanți ai Diaspora, români și evrei de origine română mari iubitori ai Revistei, gen unic în lume, venind special să își vadă și să își aplaude artiștii pe care-i admiră, să râdă, să cânte, să danseze și să retrăiască momente de neuitat alături de idoli lor. Pentru că REVISTA e un gen unic în lume, iar meritul este al celor care o slujesc, o păstrează și i se dedică de aproape 100 ani.", a declarat Natalia Elena Intotero, Ministrul pentru Românii de Pretutindeni, la întâlnirea cu artiștii Teatrului de Revistă "Constantin Tănase"

Doina Meiseles, vicepreședinta Asociației Ziariștilor și Oamenilor de Cultură de Limba Română din Israel, a organizat o întâlnire memorabilă a tuturor membrilor trupei **Teatrului de Revistă "Constantin Tănase"** cu personalități ale vieții culturale din Israel, cronicari, scriitori, jurnaliști, dar și cu oficialități române care au ținut să fie prezente la această reuniune de suflet: Natalia Elena Intotero - Ministrul pentru Românii de Pretutindeni, Geanina Boicu - Consul și Oana Tudose - Consilier la Ambasada României în Israel, Martin Ladislau Salamon - Director ICR Tel Aviv, Cleopatra Lorințiu - Director Adjunct ICR Tel Aviv și mulți alții

"*Mulțumesc din tot sufletul! A fost o seară superbă alături de oameni de excepție. Mă bucur că am avut această bucurie să vă*

Vasile Muraru, Valentina Fătu

cunosc. Vă doresc mult succes în continuare!" - a spus ministrul Natalia Elena Intotero.

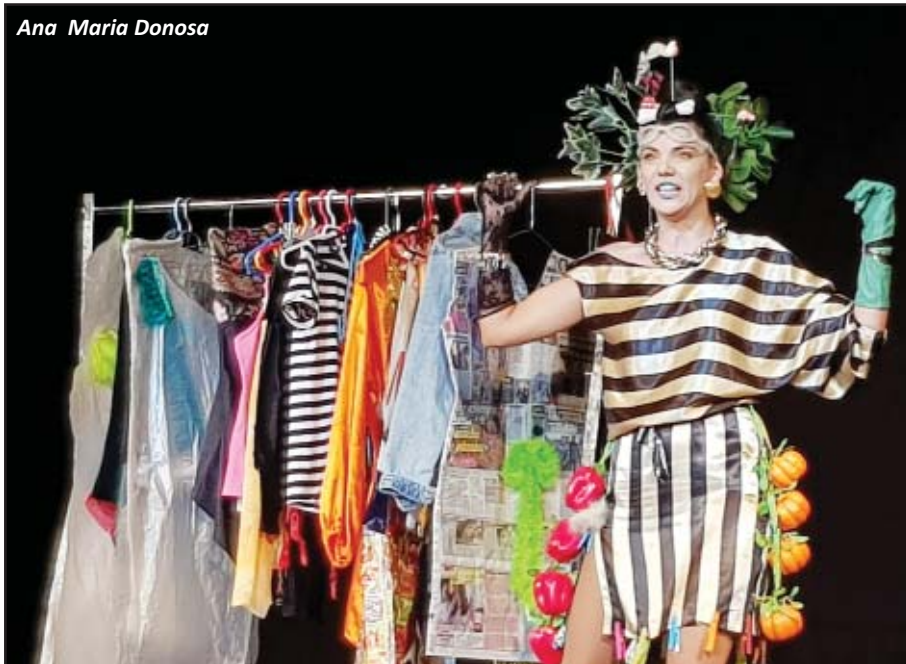
“Doresc să-mi exprim gratitudinea și mulțumirile calde ale publicului și ale mele personal pentru sprijinul acordat în vederea realizării acestui turneu” – declara Liana Herman, producător și co-organizator al turneului din Israel 2018. “Se știe că majoritatea celor care vin la spectacolele românești sunt oameni în vârstă, se deplasează cu greutate, dar totuși țin să participe la întâlnirea cu acești minunați artiști ce îi poartă pe

cheie din existența Teatrului de Revistă „Constantin Tănase” și a spectacolelor memorabile datorită cărora acesta și-a câștigat locul binemeritat pe scena culturală din România. Evenimentul a constituit ocazia ideală pentru publicul israelian vorbitor de limba română, ce păstrează un atașament deosebit pentru membrii și spectacolele Teatrului, instituție mitică în arta spectacolului din

România, de a cunoaște și asculta pe unii dintre cei mai de seamă reprezentanți ai Teatrului de Revistă și de a rememora amintiri din lunga și frumoasa carieră a acestora din teatru și televiziune. “Azi cu Alexandru Arșinel, Vasile Murariu și Gabriel Dorobanțu... A fost o întâlnire tare frumoasă, cu emoție, nostalgie, cu râsu’ - plânsu’, cu amintiri și mult farmec” – mărturisirea Cleopatra Lorințiu, Vicepreședinte ICR Tel Aviv după întâlnirea celor trei artiști de la sediul ICR Tel Aviv cu oficiali, oameni de artă și cultură, dar și cu un public numeros. “Nu prea am obiceiul să mă fotografiez cu actori și interpreți, dar de data aceasta a fost așa o stare de prietenie, confraternă și simpatie reciprocă încât nu am putut rezista... A fost o întâlnire fermecătoare. Iar cu domnul Arșinel am depănat amintiri și de la Probota - Dolhasca, locul dumnealui de naștere, dar și al mamei mele, al bunicii mele dragi, Leonte Constantin și Elena. Am vorbit

despre marele Constantin Tănase și despre moștenirea culturală uriașă lăsată de acesta...”

“(...) La deschiderea cortinei, într-o seară de sâmbătă de început de noiembrie, în sala arhiplină a Beit Zionei America din Tel Aviv, prologul, înconjurat de paiete, dansatoare și dansatori,

Ana Maria Donosa

plaiurile natale de care le este foarte dor! Chiar dacă se deplasează în baston sau în cărucioare pe roțile... Credeți-mă că la sfârșitul fiecărei reprezentații, mulți dintre cei de față, atât pe scenă, cât și în sală aveau lacrimi în ochi. Efortul, munca și tensiunea prin care am trecut și eu în aceste luni de pregătire au fost răsplătite pe deplin în această imagine pe care mi-e greu să v-o descriu în cuvinte. Întreg colectivul teatrului s-a bucurat de o primire caldă din partea tuturor și ne-am simțit cu toții ca într-o mare familie pe care abia așteptăm să o reunim”.

Alexandru Arșinel, Vasile Muraru și Gabriel Dorobanțu, invitați de onoare la ICR Tel Aviv

Institutul Cultural Român de la Tel Aviv, în colaborare cu Asociația Ziariștilor și a Oamenilor de Cultură de Limba Română (AZOCLR, președinte Doina Meiseles) a organizat, în cadrul evenimentelor reunite sub

titlul generic de „Cafeneaua Românească”, o întâlnire pentru publicul israelian de origine română cu unii dintre cei mai importanți și reprezentativi artiști ai Teatrului de Revistă „Constantin Tănase”, respectiv Alexandru Arșinel și Vasile Muraru, alături de Gabriel Dorobanțu. Întâlnirea a avut loc la sediul ICR Tel Aviv și a fost moderată de poeta Cleopatra Lorințiu, director adjunct al ICR Tel Aviv. În deschidere, aceasta a făcut o trecere în revistă a momentelor

dar și de muzică bună, mă rog, CA LA TÂNASE, a umplut scena prin emoționanta recitare a frumoasei actrițe Ana Maria Donosa. (...) cuvinte pline de căldură și admirație adresate publicului care, la intrare, încă se mai bătea – desigur, doar o parte – pentru un loc în plus. Pe scenă urmau să fie - și au fost și încă cum au mai fost! – marele ARȘINEL, alături de spumosul și impunătorul Vasile Muraru și steaua strălucitoare a teatrului Tănase, Valentina Fătu. Era marea trupă, de excepție, a unui teatru și gen artistic unic în lume: REVISTA. Cuplete, satiră,

Bianca Sârbu Romanescu

lasă în urma sa doar suflete fericite și oameni cu lacrimi în ochi – de bucurie și emoție curate, cu trăiri profunde și cu renașteri. Arșinel este un mare artist, unic în felul său, sub lumina reflectoarelor când scena nu mai e scenă, e un spațiu care are vibrație caldă și profund omenească. Arșinel, actorul, Muntele acela de talent, atât de om, ridică banalul la valoarea lui adevărată, în sferele cerești de suflet frumos, bun și adevărat! Sala cântă, râde și dansează pe minunatele sale melodii, cuplete, scheciuri de satiră, anecdotă... Și iată-l și pe Vasile Muraru, ca-ntotdeauna, un imens artist, un car de talent, iar lângă el, Zâna Zânelor din acest teatru bucureștean sau din orice scenă, cu un farmec inegalabil: Valentina Fătu! (...) Și apoi bucuria declansată de show-ul dat de Gabriel Dorobanțu care vine în Israel de peste 25 de ani; cu același farmec, mereu mai strălucitor, cu apaluze și bis-uri pentru arhitecul cântecului bun, pătrunzător, cuceritor” (Roni Căciularu, “Jurnalul Săptămânii” – Tel Aviv, Israel, 8 noiembrie 2018)

Text și foto: **Oana GEORGESCU**

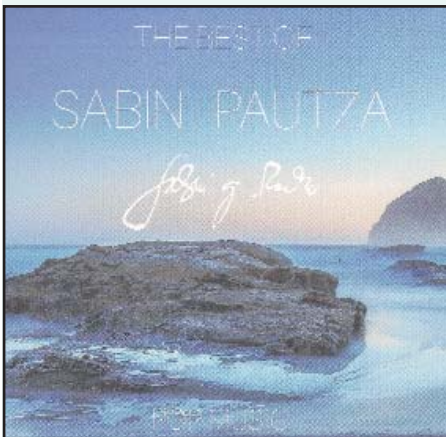
umor, muzică și dans... Eram la Tel Aviv sau ne aflam în București? Eram niște oameni mai în vârstă - unii sau ne reîntâlneam cu propria tinerețe? Era realitatea zilelor noastre sau pur și simplu, nostalgia? Minunații aceia de pe scenă făceau și desfăceau stările noastre sufletești până când... deodată, aceeași scenă fără decor, același spațiu de teatru musical bun și frumos, devine vrajă! (...) și apare un om, un artist, un vrăjitor al scenei, în ropote de aplauze: E MARELE ARȘINEL! Cum să îi subliniezi oare grandoarea și naturalețea, imensa lui capacitate de a-ți intra în suflet, de a te înnobila, de a te face mai sensibil la tot ce e mai frumos și mai bun, de a te emoționa prin sinceritate și mesaj nobil? Peste anii lui de glorie fuge gândul meu și se întrebă: oare ce lăsăm în urmă? Iar Arșinel, actorul ăsta colosal

Gabriel Dorobanțu

Sabin Pautza: „The best of pop music”

Nume de rezonanță în muzica cultă, pe plan mondial, reșițeanul Sabin Păuța, revenit acasă, ne propune acest album al amintirilor, cu creații de tinerețe, când muzica ușoară ocupa un loc important în creația sa. Așa cum notează și Florian Lungu, coleg de Conservator, în documentata sa prezentare (evident, tradusă și în limba engleză, compozitorul și dirijorul având o carieră solidă pe pământ american), este vorba de perioada 1966-1984, când Păuța era cadru didactic la Universitatea de arte „George Enescu” din Iași. Acolo s-a apropiat de Cornel Constantiniu, căruia i-a încredințat unele din primele sale melodii (dintre care nu mai puțin de 7 figurează pe CD-ul de față), de Florin Marcovici și ceilalți

membri ai formației Roșu și Negru („De ce nu vii?” -versuri Mihai Eminescu), de Anca Parghel, Sergiu Tudose, Aurel Niamțu, dar și de alți soliști circumscriși spațiului moldav, cum ar fi Angela Ciochină sau Carmen Rădulescu. Între cei care dau viață celor 21 de creații se mai numără Eva Kiss, Radu Tozo, Emilia Forgacs, grupul vocal „Aurora” (din care făceau parte Aurora Andronache și Ileana Popovici). Nu lipsesc melodii de succes, cum ar fi cea cu care Păuța a câștigat Premiul Juriului, cel mai important, la concursul TV „Șlagăre în devenire”, „Un brad bătrîn”, pe versuri de Nicolae Iorga, precum și șlagărele pe care Cornel Constantiniu le-a inclus recent pe cele două albume cu mari succese editate de casa de discuri Eurostar: „Vă mulțumesc!”, „De-aș fi poet”, „Un bun rămas”, „Dorul tău îmi e străin”. Evident, avem în față o pagină din istoria încă nescrisă a muzicii noastre ușoare...

Ioana Sandu: „Să nu fii singur de Crăciun”

Un album plin de căldură și sensibilitate, destinat a ne însoți în perioada Sărbătorilor de iarnă, ne dăruiește foarte talentata interpretă Ioana Sandu la casa de discuri Eurostar. Albumul este închinat preotului ei paroh, Petru Moga, „prin a căru

dăruire s-a înfăptuit Biserica „Pogorârea Sfântului Duh”, Parohia „Sfântul Nicolae din Câmpina, jud. Prahova”, aceasta fiind de altfel localitatea natală a artistei. Între cele 13 cântece, 5 sunt originale, aparținând lui Francisc Reiter, pe versurile protagonistei, în două dintre ele, „În prag de Crăciun” și „Măicuța mea frumoasă” asistând la remarcabile duete împreună cu cunoscuta solistă de folclor Polina Manoilă. Orchestrațiile și mixajul aparțin, ca la toate înregistrările Ioanei Sandu, muzicianului Francisc Reiter. Cu asemenea realizări muzicale, chiar că nu ne vom simți niciodată singuri de Crăciun...

Orchestra Universitaria: „Enescu, Lipatti, Silvestri”

Sub bagheta dirijorului Alexandru Ganea, Orchestra Universitaria a Universității Naționale

de Muzică din București ne propune pe acest album un program extrem de incitant. Este vorba Trei piese pentru orchestră de coarde, op. 4, nr. 2 de Constantin Silvestri, precum și de Simfonia de cameră, op. 33 de George Enescu. În Simfonia concertantă pentru două pianе și orchestră de coarde, op. 5 de Dinu Lipatti soliști sunt Vlad Dimulescu și Viniciu Moroianu. O remarcabilă realizare a casei de discuri Eurostar; postprocesare - Florentina Herghelegiu.

Corina Chiriac & Marius Țeicu: „Unde erai?”

19 autentice șlagăre semnate Marius Țeicu, compozitor de o prolificitate rară, sunt reunite pe acest foarte reușit album editat de casa de discuri Eurostar, pe drept cuvânt singura ce păstrează nestinsă flacăra interesului pentru muzica ușoară românească de mare calitate. Corina

cântă singură 9 titluri, compozitorul - 8, piesa titulară, precum și „Nu, nu, nu” fiind interpretate de cei doi corifei ai genului în duet. Ne este greu să vă recomandăm doar câteva titluri, dar să încercăm: „Ce dor mi-a fost”, „Mama, doar mama”, „Proverbe”, „Tăcerea nu-i de aur”, „Nu te enerva”, „Umbra plopilor”, „M-am îndrăgostit la prima vedere”...Și am putea continua, până la... 19! Indiscutabil, doi artiști de aur și un album... de platină.

Răzvan Stoica: „Strad Style”

Casa de discuri Universal Music Romania pășește dincolo de granițele pop-rock și intră pe tărâmul muzicii clasice. Printre numeroasele premii cucerite de violonistul nostru se numără și Strad Prize la Salzburg (Austria): Strad vine de la Stradivarius, vioara din

1729 cu care a fost înregistrat albumul. Ni se oferă 6 piese, de Paganini (4), Bela Bartok, Eugene Ysaye.

Trio Mozaic: „Timpuri peste Mozaic”

De fiecare dată, în paginile noastre speciale consacrate aparițiilor discografice am subliniat că Eurostar este “casa de discuri nr. 1 a muzicii ușoare românești”. Consultând însă catalogul Eurostar ne dăm seama că am greșit, fiindcă am găsit în el multe discuri de jazz și mai ales de muzică clasică. În această ultimă categorie intră albumul de referință semnat de Trio Mozaic: Oana Spânu-Vișenescu-vioară,

Emil Vișenescu-clarinet, Diana Spânu-Dânilă-pian. Recomandat cu căldură în

booklet de Felicia Donceanu, Luminița Ciobanu, Laura Ana Mânzat și Carmen

Manea, albumul include atât lucrări ale compozitorilor români (Felicia Donceanu, Adrian Enescu, Laura-Ana Mânzat), cât și străini (Igor Stravinski, Darius Milhaud). O realizare muzicală de mare calitate, la care a contribuit Florentina Herghelegiu (postprocesare).

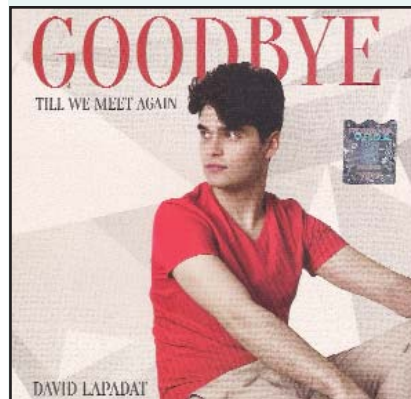
Corina Elena Badea: „Colinde cu aromă de Sărbători”

Este un foarte convingător și minunat album realizat de casa de discuri Eurostar, cu colinde originale semnate, muzică și versuri (aproape toate cântate în dialect aromân) de atât de delicata artistă din Tulcea, care reușește să se împartă între nobila ei profesie de medic și activitatea muzicală. În egală măsură pianistă și chitaristă, ea se revendică evident de la lumea folkului, pe care o prețuiește. Când am amintit de talentele sale l-am uitat pe cel de pictoriță, însuși acest album fiind ilustrat cu foarte frumoase tablouri ale sale. Este imposibil să nu reții, fredonându-le, colinde respirând aroma dulce a Sărbătorilor de iarnă, cum ar fi “Doamne, să ne-ajuuți”, “Florile dalbe de la fereastră”, “Cea mai lungă

noapte”, “Acum poți să vii, Moș Crăciun”, “Minune de Crăciun”, “Hristos s-a născut”, “Poveste de Crăciun” sau “Sfântă Marie laudată”. Generoasă, artista a oferit trei din creațiile sale unei adolescente din Tulcea, Camelia Bizdu, pe care o invită mereu și în spectacolele sale. Masterizarea: Liviu Ionuț Iorga, “Dinamic Records”.

David Lapadat: „Goodbye till we meet again”

La casa A&A Records, talentatul muzician David Lapadat, absolvent al UNMB, ne propune acest incitant

album de autor, cu 11 compoziții moderne cântate în limba engleză. Producător executiv-Andi Enache, producător artistic-David Lapadat. Orchestrațiile sunt semnate de Vlad Pasencu și Mihnea Irimia, celui din urmă aparținându-i mixajul și masterizarea. Backing vocal: David Lapadat, Roxana Gavrila, Flavia Dan. Înafara piesei titulare rețin atenția cântecele “Cute little girl”, “Sometimes”, “Broken memories”, “No more than forever”. În egală măsură poet și istoric al muzicii pop, David Lapadat este cu certitudine o promisiune confirmată, așa cum anticipam cândva.

Cronici discografice de **Brândușa VERGU**

Revistă lunară de informare, opinie și dezbateri editată de UNIUNEA COMPOZITORILOR ȘI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA și finanțată cu sprijinul MINISTERULUI CULTURII ȘI IDENTITĂȚII NAȚIONALE

ACTUALITATEA MUZICALĂ

Redactor șef:
George BALINT

Redactori: Mihai COSMA, Octavian URSULESCU

Editorialist: George BALINT

Secretar de redacție: Costin ASLAM

Colegiu redacțional:

Mariana POPESCU, MIHAELA SILVIA ROȘCA,
Vasilica STOICIU-FRUNZĂ, Cristina ȘUTEU,
Petre-Marcel VĂRLAN

Semnează în acest număr:

Elena APOSTOL, Loredana BALTAZAR, Gabriela BEJAN,
Corina BURA, Lavinia COMAN, Gheorghe DUȚICĂ,
Oana GEORGESCU, Adrian IORGULESCU,
Ozana KALMUSKI ZAREA, Florian LUNGU, Carmen MANEA,
Laura Ana MÂNZAT, Doina MOGA, Camelia PAVLENCO,
Despina PETECELE-TEODORU, Constantin-Tufan STAN,
Mădălin Alexandru STĂNESCU, Florin-Silviu URSULESCU,
Vlad VĂIDEAN, Lena VIERU-CONTA, Damian VULPE

www.ucmr.org.ro

Adresa redacției: București, Calea Victoriei 141, sect. 1, 010071, România. Tel./Fax: +40-21-312.98.67

E-mail: em@edituramuzicala.ro, editura@unmb.ro

TIPOGRAFIA - INTERSIGMA-ERICOM SRL

TEL: 021-242.30.32

ISSN: 1220-742X